

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Katedra religionistiky

**SROVNÁNÍ DVOU PODOB PŘEDPOKLÁDANÉ OBNOVY  
KELTSKÉ TRADICE**

**Diplomová práce**

Autorka práce: Bc. Barbora Štefková

Vedoucí práce: doc. ThDr. Ivan Štampach

2017

## ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Barbora Štefková**  
Osobní číslo: **H14502**  
Studijní program: **N6101 Filozofie**  
Studijní obor: **Religionistika**  
Název tématu: **Srovnání dvou podob předpokládané obnovy keltské tradice**  
Zadávací katedra: **Katedra religionistiky**

### Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Studentka zformuluje konkretizaci zadání v úvodu. Představí dostupné informace o keltském předkřesťanském náboženství a přechodu ke křesťanství z odborné literatury. Představí na základě dostupné primární a sekundární literatury Řád bardů, ovatů a druidů a hnutí Wicca (původní gardneriánské, dianické a eklektické). Pokud jde o české podoby těchto směrů, použije účastné pozorování. Při seznámení s prostředím lze použít neformalizované rozhovory, formální dotazník s doplňujícími nebo zjišťujícími otázkami (uzavřený nebo otevřený), pozorování rituálů ap. V závěru shrne shody a rozdíly mezi oběma směry a rovněž shody a rozdíly obou skupin s tím, co je o keltské tradici historicky známo.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

**David V. Barrwett: Sekty, kultury a alternativní náboženství, Praha: Železný, 1998**

**Gerald Gardner: Living witchcraft, The Paganism Reader, 2004, s. 153 - 162**

**Christopher Partridge (ed.): Lexikon světových náboženství, Praha: Slovart 2006**

**Christopher Partridge (ed.): Encyklopedie nových náboženství : nová náboženská hnutí, sekty a alternativní spirituality, Praha: Knižní klub, 2006**

**Zdeněk Vojtíšek: ncyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice : náboženství, církve, sekty, duchovní společenství, Praha: Portál, 2004**

**Samuel Zajiček: Magie dnes - sborník přednášek, Praha: Malvern, 2008**

Vedoucí diplomové práce: **doc. ThDr. Ivan Štampach**  
Katedra religionistiky

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2015**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2016**



prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.  
děkan

L.S.

 **Univerzita Pardubice**  
Fakulta filozofická  
532 10 Pardubice, Studentská 84



doc. Mgr. Martin Fárek, Ph.D.  
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2015

**Prohlašuji:**

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Praze dne 29. 6. 2017

.....

Barbora Štefková

## *Poděkování*

*Tímto bych chtěla poděkovat své rodině, která mě podporovala během celého mého studia. Bez nich si nedovedu představit, že by bylo vůbec možné tuto dlouhou cestu dokončit. Mí rodičové, děkuji vám, že jste mi studium umožnili a vydrželi to se mnou, ačkoli to nebyla cesta úplně hladká.*

*Veliké díky patří i mému školiteli doc. ThDr. Ivanu Štampachovi. Pane docente, děkuji za Vaši neskonalou trpělivost, vstřícný přístup a pomoc, kterou jste mi poskytl, a díky které jsem mohla tuto práci dokončit. Také děkuji za Váš čas, který jste si na mě v případě potřeby vždy našel.*

*Dále bych chtěla poděkovat svému partnerovi za jeho podporu a za všechny ty šálky kávy.*

*A samozřejmě v neposlední řadě musím na tomto místě poděkovat všem mým pohanským přátelům, za jejich neuvěřitelnou oporu, ochotu najít si na mě čas a zodpovědět mi veškeré dotazy, a za ochotu podělit se se mnou o své knihovny, abych měla sdostatek literatury, která u nás běžně není dostupná.*

## **SOUHRN**

Cílem této práce je porovnat dva současné pohanské směry, Wiccu, tedy moderní čarodějnictví, a Řád Bardů, Ovatů a Druidů, tedy *Order of Bards, Ovates and Druids*, tradičně znám jako OBOD. Řád sdružuje současné druidy, zatím stále především v zahraničí, ačkoli i v České republice vznikla jeho odnož, a nabízí komplexní výcvik na třech stupních. Práce má za úkol porovnat oba směry a najít jejich shody a rozdíly. Zároveň chce zjistit, nakolik současná dostupná literatura opravdu pravdivě vypovídá o praxi obou směrů, a tedy jak se veřejný laický názor, na základě této literatury, shoduje s realitou. Prostředkem pro zjištění těchto informací byl terénní výzkum, který používal metodu kvalitativního výzkumu. Otázky výzkumu byly rozděleny do pěti oblastí s cílem zjistit příčiny volby té dané pohanské cesty, informovanost aktérů, způsoby praxe, pojetí terminologie a vzájemné vnímání směrů mezi ostatními pohanskými směry a jejich povědomí o sobě navzájem. První část práce se věnuje historii obou náboženství a popisu základní praxe v průběhu roku. Druhá část se pak věnuje samotnému terénnímu výzkumu. Závěr práce shrnuje a analyzuje výsledky výzkumu a odpovídá na otázky výše uvedené.

## **KLÍČOVÁ SLOVA**

Wicca, OBOD, pohanství, současná religiozita, nová náboženská hnutí

## **TITLE**

Comparison of Two Forms of the Supposed Revival of Celtic Tradition

## **ABSTRACT**

The aim of this thesis is mainly to compare two of the recent pagan religions, namely Wicca (modern witchcraft) and the Order of Bards, Ovates and Druids, commonly known under its shortcut OBOD. The Order consorts contemporary druids, for the present mainly abroad, even though the Czech branch was also created, and offers a complex training on three degrees. The task of this thesis is to compare both ways and to find the similarities and the differences. At the same time, it wants to find out to what extent the current literature available truly testifies to the practice of both religions and thus how the public view, based on this literature, coincides with reality. Field research was used as a tool to provide us with relevant information, and the method used was qualitative research. The questions of the research are divided into five areas with the aim of finding out the reasons of choice of that particular religion, the awareness of the practicing, the manner of practice, terminology and the mutual perception of both religions among other pagan ways and their awareness of each other. The first part of the thesis considers the history of both religions and the basic practice during the year. The second part is concerning the field research itself. The conclusion summarises and analyses the results of the research and responds to the questions mentioned above.

## **KEY WORDS**

Wicca, OBOD, paganism, contemporary religiousness, new religious movements

## Obsah

ÚVOD .....	9
I. ČÁST: WICCA A OBOD Z HISTORICKÉHO HLEDISKA A Z HLEDISKA PRAXE...12	
1. Světová historie obou směrů .....	12
1.1 Wicca- od počátků po současnost .....	12
1.1.1 Další větve Wiccy .....	20
1.2 OBOD- vznik a vývoj .....	23
2. Historie obou hnutí v ČR .....	26
3. Praxe .....	28
3.1.1 Kolo roku .....	29
3.1.2 Wiccanské oslavy a praxe .....	31
3.1.3 Praxe OBODu v průběhu roku .....	36
II. ČÁST: VÝZKUM .....	44
4. Kvalitativní výzkum .....	44
4.1 Teoretická východiska a analýza výzkumu .....	44
4.1.1 Volba pohanské cesty .....	45
4.1.2 Praxe a každodenní život .....	49
4.1.3 Vnímání a terminologie .....	60
4.1.4 Postavení mezi náboženstvími .....	68
4.1.5 Vztahy mezi Wiccany a druidy .....	73
ZÁVĚR .....	79
BIBLIOGRAFIE .....	81
SEZNAM PŘÍLOH .....	86
PŘÍLOHY .....	86



## ÚVOD

Novopohanství, ať už jakéhokoli směrování a zaměření, získává v České republice v posledních letech na popularitě. Z výsledků posledního sčítání lidu v roce 2011 víme, že se k tomuto náboženskému směru, či přesněji k jednomu z těchto směrů přihlásilo osm set šedesát tři lidí, a lze předpokládat, na základě pozorování aktivity a činností takových organizací, jako je Česká pohanská společnost či Pohanská federace, že při dalším sčítání můžeme očekávat čísla vyšší. V současné době se v naší republice rozvíjí již poměrně velké množství pohanských směrů, ať už těch, co se snaží navazovat na původní slovanské náboženství (zde můžeme hovořit o skupinách, jako je např. Rodná víra či Slovanský kruh), germánská náboženství (především Ásatrú, odkazující se hlavně na původní norská a švédská náboženství, s využitím severského pantheonu) a samozřejmě keltská (z nichž se snaží vycházet druidská, ale částečně i wiccanská tradice).

Cílem této práce je především zmapovat a srovnat dva z výše zmíněných proudů, konkrétně Wiccu a OBOD<sup>1</sup>, nejen proto, že se k oběma tradicím hlásí čím dál více lidí, a díky tomu se tyto směry i stále mění a vyvíjí, ale i proto, že je o těchto lidech více a více slyšet- jsou aktivní, pořádají setkání, události, apod. Jsou také otevřenější, než bývali, a tudíž se domnívám, že by byla škoda nepokusit oba směry prozkoumat nově.

Hned zkraje bych ráda upozornila na dva poznatky. Ačkoli zadání práce jasně specifikuje, že se bude jednat o komparaci Wiccy a OBODu, přijde mi prakticky nemožné se věnovat pouze a jedině praxi OBODu. Hlavním důvodem je to, že OBOD je pouze organizací, nabízející druidský výcvik, který se ale odehrává korespondenčně, alespoň u nás. Druidi, kteří aktivně praktikují, mají výcvik v OBODu většinou jako nástavbu, jako něco, čemu se mohou věnovat v rámci svého rozvoje. Fungují ale spíše samostatně, a pokud už jsou členy nějaké skupiny, která pořádá rituály, a je tedy možné se s těmi lidmi i fyzicky stýkat, nejedná se o odnože Řádu, ale o samostatné entity. Druidi v České republice často bývají nejen členy OBODu, ale i další organizace s názvem ADF<sup>2</sup>, kde též podstupují výcvik, který se zaměřuje na rozvoj tzv. vlastního

---

<sup>1</sup> The Order of bards, ovates and druids, česky Řád bardů, ovatů a druidů.

<sup>2</sup> Ár nDraíocht Féin, v překladu A Druid Fellowship, tedy Společenství druidů.

druidství. Vzhledem k tomu, že druidství je v tomto řekněme liberálnější, a není rozdělené způsobem, jako jsou wiccanské odnože, kde je prakticky nemyslitelné, aby např. gardneriánský Wiccan byl zároveň eklektický, je tudíž naprosto validní být členy obou skupin. Proto tedy má práce popisuje praxi druidství obecně, a mnohdy spíše operují s pojmem druidství, než pouze OBOD.

Druhým poznatkem je odkaz na předpokládané keltské kořeny obou náboženství. Zde jsem velmi záhy narazila na úskalí, a to především na straně Wiccy. Při bádání v historii Wiccy se dá zjistit velmi záhy, že se toto náboženství na keltské, předkřesťanské kořeny neodkazuje. Zakladatel hnutí Gerald Gardner čerpal především ze západních mystických škol, svobodného zednářství a rosikrucianství, dále kabaly a též z lidových tradic, údajně zachovaných na ostrovech po generace. Wicca nejen že se nesnaží obhajovat své keltské kořeny- ona a priori netvrdí, že by nějaké měla. Školitel po konzultaci tohoto problému tedy navrhl, že nemá význam se podrobněji zabývat tímto tématem, obzvláště pokud by se mělo dále jednat o komparaci, když na předkřesťanské, keltské kořeny odkazuje pouze jedno z komparovaných hnutí.

Má práce se nebude věnovat pouze komparaci na základě dostupné, především primární, literatury, ale za pomoci výzkumu se budu snažit proniknout alespoň trochu do myšlení současných wiccanů a druidů u nás- nepůjde tedy o komparaci pouhých faktů, ale myšlení. Co se týče mé volby vycházet především z primární literatury, důvod je následující. Ačkoli se zdá, na základě toho, co lze nalézt v knihovnách a knihkupectvích, že vychází pouze brak bez jakékoli výpovědní hodnoty, k mému překvapení jsem zjistila, že existuje poměrně velké množství kvalitní literatury, ze které i mnoho praktikujících vychází. Považuji ji tedy proto za relevantní, pokud mou snahou je prozkoumat Wiccu a OBOD pokud možno co nejlíže.

Pravdou ale zůstává, že tato kvalitní literatura, která spíše vypovídá o opravdové podstatě obou směrů, nebo se k ní nejvíce blíží, není v České republice stále dostupná. Tedy ano, máme zde k dispozici poměrně velké množství knih, ale má tato literatura výpovědní hodnotu? Lze ji považovat za spolehlivého průvodce po těchto směrech? Na tomto místě tedy musím uvést další cíl této práce, tedy následující otázku- je v současné době, v České republice, vůbec možné blíže se seznámit s podstatou obou náboženství na základě literatury? Není všeobecné laické mínění o pohanství, které není zcela

pozitivní, založeno na dezinformaci a špatném překladu? Na tuto otázku chci najít odpověď za pomoci výpovědí lidí, kteří tato náboženství žijí a praktikují ho každý den.

V rámci kvalitativního terénního výzkumu jsem se zaměřovala především na postoje praktikujících, smýšlení v rámci jejich filosofie, a na vztahy mezi oběma směry. Mým cílem je objektivně zhodnotit názory a výpovědi dotazovaných a na základě toho analyzovat typické smýšlení charakteristické pro lidi, kteří se rozhodli praktikovat právě tato náboženství.

Co se geografického zaměření týká, budu se ve své práci omezovat na území České republiky, ačkoli je známo, že např. rozvinuté wiccanské coveny můžeme nalézt i u našich sousedů, především v Rakousku. Aktivní komunity lze nalézt především v Praze a v Brně, pohanská setkání se ale pořádají po celé naší vlasti (kromě těchto dvou měst dále v Olomouci, Plzni či Hradci Králové).

# I. ČÁST: WICCA A OBOD Z HISTORICKÉHO HLEDISKA A Z HLEDISKA PRAXE

## 1. Světová historie obou směrů

### 1.1 Wicca- od počátků po současnost

V této kapitole se budu stručně věnovat historii Wiccy v zahraničí i u nás. Zmíním nevýznamnější osobnosti hnutí s bližším zaměřením se na Geralda Gardnera, a některé z mnoha odnoží Wiccy.

Původ Wiccy se ještě zcela nedávno jevil jako komplikovaný, resp. pohled na něj se dělil na dva tábory (a nešlo nutně o tábor praktikujících oproti táboru badatelskému). Jedna strana měla za to, že Wicca je starým náboženstvím, které je možno dohledat již v předkřesťanské Evropě. Druhá strana tvrdila, že jde o nový náboženský směr vytvořený v 30. a 40. letech 20. století. Z nejnovějších poznatků, jak badatelských, tak z pramenné literatury, dnes vyplývá, že pravda se nachází někde mezi těmito teoriemi. Ano, jde o nové náboženské hnutí vzniknuvší v první polovině minulého století, stojí ale na základech ne možná vyloženě předkřesťanských, ale rozhodně starších.

Dnešní podoba Wiccy byla do značné míry vytvořena Geraldem Gardnerem, ale než se budu jeho osobou zabývat více, je třeba zmínit, že ještě před ním měly na vývoj Wiccy vliv dvě jiné postavy- Dr. Margaret Murrayová a Charles Leland.

Charles Leland byl folkloristou žijícím na přelomu 19. a 20. století ve Filadelfii.<sup>3</sup> Ten v roce 1897<sup>4</sup> vydal text nazvaný *Aradia, the Gospel of the Witches*, text, který byl psán částečně prózou a částečně veršem. Leland tvrdil, že *Aradii* napsal na základě

---

<sup>3</sup> „The History of Wicca“, [online], *World-religions-professor.com*, [cit. 2017-06-01], URL: <http://www.world-religions-professor.com/historyofwicca.html>

<sup>4</sup> Toto datum uvádí Farrar ve své knize *Čarodějství dnes*, Barrett ale v knize *Sekty, kultury, alternativní náboženství* uvádí rok 1899.

učení toskánské čarodějky Maddaleny, v jejíž rodině se tradičně učení čarodějnictví předává po generace.<sup>5</sup>

Dr. Margaret Murrayová byla antropoložkou na University College v Londýně. Své knihy věnovala především tématu období pálení čarodějnic, což by samo o sobě nebylo nic neobvyklého. Murrayová nicméně ve svých knihách *Kult čarodějnic v Západní Evropě* (1921) a *Bůh čarodějnic* (1931) přesvědčivě vyvodila, že středověké čarodějnice neuctívaly d'ábla, ale byly vyznavačkami starého, předkřesťanského pohanského náboženství, které se jeví jako pradávné náboženství Západní Evropy.<sup>6</sup> Tato její teze dodnes není uznávána mezi akademiky, protože má spoustu děr a je tím pádem neustále vyvracena.<sup>7</sup> Murrayová ve svých knihách mimo jiné tvrdí, že lze nalézt důkazy pro existenci matriarchálních náboženství, kdy v centru uctívání byla jediná bohyně a díky tomuto byly i ženy v té dané kultuře výše postavené. Toto její tvrzení je jedním z těch, které badatelé vyvrací s tím, že žádné důkazy nelze bezpečně najít. Ať tak či tak, je nezvratné, že díla Murrayové měla jednoznačný vliv na vývoj Wiccy- jak píše Barrett, umožnila mnoha dnešním novopohanům tvrdit, že nevytvářejí něco, co je jen New Age, ale obnovují staré náboženství.<sup>8</sup>

Nicméně nejvýznamnější postavou, která i stojí za vznikem hnutí Wicca, je *Gerald Brosseau Gardner*, který se narodil v roce 1884 na předměstí Liverpoolu. Ačkoli se narodil v Anglii, většinu svého aktivního života, tedy mezi lety 1908 a 1936, strávil na Dálném východě, především na Srí Lance a dále na Borneu a v Malajsii, kde nejdříve pracoval na čajových plantážích a později jako státní dozorčí. Akorát v roce 1927 se na krátkou dobu vrátil do Anglie, kde se zamiloval do Dorothey Frances Rosedaleové, známé spíše jako Donna, vzali se a společně odcestovali zpět do Malajsie.

Právě jeho dlouhý pobyt na Dálném východě dal základy pro hnutí, které vytvořil na sklonku svého života. V první řadě díky chronickému astmatu, kterým trpěl od dětství, se začal oddávat naturismu, kdy pohyb v absolutní nahotě mu, podle dostupných pramenů, pomohl se nemoci téměř zbavit. Dalším zajímavým faktem je jeho zájem o minulost- a ačkoli historii zkoumal jako laik a odborníci v současné době nepovažují

---

<sup>5</sup> Farrar, Stewart: *Čarodějství dnes*. Praha: Ivo Železný, 1996, str.31

<sup>6</sup> Barrett, David V.: *Sekty, kulty, alternativní náboženství*. Praha: Ivo Železný, 1998, str. 277

<sup>7</sup> Cavendish, Richard: *A History of Magic*. London: Weidenfeld & Nicolson, 1987, str. 159

<sup>8</sup> Barrett, David V.: *Sekty, kulty, alternativní náboženství*. Praha: Ivo Železný, 1998, str. 278

jeho díla za hodnotné, podařilo se mu díky entuziasmu sebrat velké množství dat. A v neposlední řadě byl zajímavých rysem jeho osobnosti zájem o esoterická náboženství- zajímal se o svobodné zednářství, buddhismus, spiritismus a kmenová náboženství a rituály.<sup>9</sup>

Do Anglie se vrátil teprve v roce 1936 v 52 letech, kdy se rozhodl odejít do předčasného důchodu. Se ženou se odstěhovali do Bourmouthu, krátce na to (v blízkém Christchurch) stal členem esoterické společnosti Fellowship of Crotona, kde podle svého tvrzení potkal členky přežívajícího covenu pohanských čarodějnic, který vedla místní obyvatelka Dorothy Clutterbucková.<sup>10</sup> V jejím domě v září 1939 byl zasvěcen a členem covenu byl po velkou část 40. let.

Na tomto místě bych se ráda na chvíli zastavila a krátce uvedla na pravou míru příběh o Dorothy Clutterbuckové. Ačkoli neexistují naprosto jasně přesvědčivé důkazy o tom, zda Gardner Dorothy opravdu potkal či ne či jestli se opravdu potkal s jejím covenem, existuje několik badatelů, kteří se snaží tímto mimo jiné tématem zabývat, a to především prof. Ronald Hutton a Philip Heselton.<sup>11</sup>

Profesor Hutton ve své knize *The Triumph of The Moon* píše, že Dorothy Clutterbucková prokazatelně existovala, její spojení s čarodějnictvím ale není tak jednoznačné, jak píše Gardner. Dorothy, spolu se svým manželem, žila v městečku Christchurch, byla vysoce postavená na sociálním žebříčku, pravidelně pořádala zahradní party především pro místní konzervativce, byla členkou mnoha organizací, jako *Horticultural and Bee- Keepers' Associations*, Britské legie, *Girl Guides and Boy Scouts*, atp.<sup>12</sup>

Co se týče jejího náboženství, prokazatelně se ví (na základě jejích deníků a místního tisku z té doby), že byla členkou anglikánské církve- dokonce pomáhala sbírat pro místní kostel peníze a pořádala i jiné charitativní akce. Z tohoto nevypadá úplně pravděpodobně, že by byla Dorothy zároveň velekněžkou covenu. Na druhou stranu ale

---

<sup>9</sup> Gardner, Gerald B.: *Moderní čarodějnictví*. Praha: Grada, 2009, str. 176

<sup>10</sup> Tamtéž, str. 177

<sup>11</sup> Prof. Hutton se Gardnerovi nejvíce věnuje ve své knize *The Triumph of the Moon*, Philip Heselton v knihách *Wiccan Roots: Gerald Gardner and the Modern Witchcraft Revival* a *Gerald Gardner and The Cauldron of Inspiration*

<sup>12</sup> Hutton, Ronald: *The Triumph of The Moon*. Oxford: Oxford University Press, 2001, str. 210

víme, že součástí výzdoby jejího domu byl reliéf bohyně mezi dvěma kozími hlavami a několik dalších podobně laděných dekorací.<sup>13</sup> Nic z tohoto ani nedokazuje, ale ani nevyvrací spojitost Dorothy Clutterbuckové s čarodějnictvím. Víme ale, že to nebyla ona, kdo zasvětil Gardnera.

Žena, která nejpravděpodobněji Gardnera zasvětila, byla jistá Dafo, vlastním jménem Edith Woodford- Grimes. Dafo byla členkou zednářské lóže, společnosti, *Crotone Fellowship* a dramatického spolku *Rosicrucian Theatre*. Pro její přátelství s Gardnerem máme záznamy především ze 40. let, a víme, že se postupně stali rituálními partnery.<sup>14</sup> V roce 1947 společně založili *Ancient Crafts Ltd.*, společnost, jejímž smyslem bylo zakoupit kus pozemku vedle naturistického klubu v St. Albans- právě tento pozemek byl zvolen částečně proto, aby se případně podařilo nalákat některé členy klubu, ale především aby zakryl aktivity skupiny.<sup>15</sup> Na pozemku byla postavena „čarodějnická chalupa“, která sloužila až do začátku 50. let jako místo pro setkávání Gardnerova covenu a pro provádění rituálů.

V roce 1952 ale Dafo pracovní skupinu opustila, zčásti kvůli špatnému zdraví. Hlavním důvodem ale byl fakt, že Gardner chtěl praxi covenu uveřejnit.<sup>16</sup> Z obav o svou reputaci tak Dafo z covenu odešla. Gardner respektoval její rozhodnutí a právě i z toho důvodu o ní nikdy nemluvil jako o té, která ho zasvětila, ale použil jméno Dorothy Clutterbuckové.<sup>17</sup>

V roce 1949 vydal Gardner novelu *High Magic's Aid*, která byla první knihou, ve které se popisovaly čarodějnické rituály. Kniha byla vydaná jako fikce, jelikož v té době v Anglii stále platil zákon proti čarodějnictví. Tento zákon byl ale v roce 1951 zrušen, a tak Gardner v roce 1954 vydal první knihu o Wicce, která už nebyla fikcí- *Witchcraft Today*. V knize se snažil etablovat Wiccu jako životaschopné náboženství, jehož původ

---

<sup>13</sup> Tamtéž, str. 212

<sup>14</sup> Pozn.: Ačkoli bylo Gardnerovo manželství stabilní, jeho manželka Donna nesdílela jeho nadšení pro okultismus.

<sup>15</sup> Hutton, Ronald: *The Triumph of The Moon*. Oxford: Oxford University Press, 2001, str. 214

<sup>16</sup> Tamtéž

<sup>17</sup> „Articles- History of Wicca in England – 1939 to the Present Day“, [online], *geraldgardner.com*, [cit. 2017-06-01], URL: [http://geraldgardner.com/History\\_of\\_Wicca\\_Revised.pdf](http://geraldgardner.com/History_of_Wicca_Revised.pdf)

sahá hluboko do minulosti a jehož charakter je původní a neodvozený od jakéhokoliv jiného náboženství.<sup>18</sup>

Následně v roce 1959 vydal další knihu nazvanou *The Meaning of Witchcraft*. Obě zmíněné knihy se příliš nevěnují teologickým aspektům náboženství, místo toho kladou důraz na jeho poetičnost, vzrušení z jeho praktikování a (především) se jej snaží přirovnat k řadě prastarých vzorů, od řeckořímských tajných sekt až po severské kmenové tradice. Hlásí se k celému dědictví starověkého pohanství.<sup>19</sup>

V 50. letech byl Gardner velmi aktivní, poskytoval rozhovory pro noviny, televizi i rádia, vyučoval, zakládal nové coveny a zasvěcoval zájemce o tento směr, díky čemuž se podařilo postupně rozšířit Wiccu až do Ameriky (díky migraci jeho „zasvěcenců“).

Zkraje 60. let začal ale trpět nemocemi, a tak se rozhodl vrátit se zpět na Dálný východ. Cestu již ale nepřežil- zemřel na krvácení do mozku v polovině února 1964.

Co se týče opravdového původu Wiccy, o tom se stále vedou spory. Je naprosto zřejmé, že jakékoli dokazování tohoto tvrzení je složité, ne- li přímo nemožné, dá se ale předpokládat, proč zde tato snaha vznikla- první čarodějnice se snažily o jakousi validitu jejich náboženství, dokázání, že nejde o smyšlenou věc, ale o tradici sahající hluboko do lidské historie. Ačkoli již dnes většina Wiccanů netvrdí, že jejich tradice navazuje na prastaré náboženství a popisují, že historie tohoto směru se započala ve 30. letech minulého století, není tak naprosto zřejmé, jestli si Gerald Gardner vše opravdu vymyslel. Zajímavý je jistě fakt, že sám Gardner pro toto hnutí sám vůbec nepojmenoval- jako Wicca označoval lidi následující tuto cestu, ale šlo čistě o označení osob. O hnutí mluvil jako o čarodějnictví. Existuje předpoklad, že pojem Wicca jako označení pro tradici zavedli jiní a začal se v tomto kontextu používat hlavně ve Spojených státech, které jsou typické posedlostí tituly a pojmenováními pro úplně všechno. Termín se nakonec vžil.

Proč vlastně Gardner žádné speciální pojmenování nepotřeboval? Protože se ve své době dostal k již existující evropské spiritualitě, která nepotřebovala žádné jméno. Doba velkých jmen jako je Wicca nebo ásatrú přišla až později, kdy právě pohanství

---

<sup>18</sup> Tamtéž, str. 244

<sup>19</sup> Gardner, Gerald B.: *Moderní čarodějnictví*. Praha: Grada, 2009, str. 178



začalo pronikat do Spojených států. V čistě evropském prostředí pojmenování všeho není potřeba.<sup>20</sup> Z tohoto tedy vyplývá, že Gardner podle všeho opravdu narazil na nějakou formu přežívající tradice, pravděpodobně nějak spjaté s lidovým čarodějnictvím. Je ale zároveň zřejmé, že byl ovlivněn dalšími okultními směry, včetně svobodného zednářství, rosikrucianství či hnutí woodcraft.

Asi nejznámější osobou, kterou Gerald Gardner zasvětil, byla Doreen Valiente, která se dostala do jeho covenu přibližně v roce 1953. Podle některých pramenů Doreen pomáhala Gardnerovi vytvářet jeho *Knihu Stínů*, tento fakt ale nemáme potvrzený. Jisté ale je, že Doreen byla zasvěcena přímo Gardnerem a praktikovala v jeho covenu až do té doby, kdy začal prosazovat popularizaci Wiccy a její „masovější“ rozšíření.

Doreen Valiente vydala mnoho knih, mimo jiné i přepracovala Lelandovu *Aradii* – udělala ji více „wiccanskou“, ponechala část Lelandova původního textu a přidala svou vlastní poezii.<sup>21</sup> Dále sepsala *ABC of Witchcraft Past and Present* (1973), *Natural Magic* (1975), *Witchcraft for Tomorrow* (1978) či *Rebirth of Witchcraft* (1989). Pátrala ale dokonce i po Dorothy Clutterbuckové a úspěšně se jí podařilo dokázat její existenci. Veškeré své argumenty pak shrnula v apendixu knihy *The Witches' Way*, která byla již zmíněná výše. Ačkoli šlo o dobrý výzkum, ale potvrzení, že Dorothy Clutterbucková opravdu existovala, ještě neznamená, že byla zároveň čarodějnici.

Po opuštění Gardnerova covenu se na krátkou dobu přidala do covenu Roberta Cochran nazvaného *Clan of Tubal-Cain*. Na tomto místě bych jen ve stručnosti zmínila, že Cochran je považován za asi nejfanatičtější postavu tohoto směru, který měl dokonce tak nepřátelský postoj vůči gardneriánům, že volal po „Noci dlouhých nožů“. Právě díky jeho fanatismu a oblibě drog Valiente jeho coven tak brzy opustila.

V 60. letech byla již poměrně známá i mediálně, především se ale snažila ne o popularizaci, ale o vysvětlení nedorozumění, kdy poskytovala své vědomosti všem, kteří o ně požádali, ať už šlo o jiné stoupence hnutí Wicca, novináře nebo vědecké badatele.

---

<sup>20</sup> „Mýty, fakta a trocha historie“, [online], *wicca.cz*, [cit. 2017-06-06], URL: <http://wicca.cz/myty-fakta-a-trocha-historie/>

<sup>21</sup> Adler, Margot: *Drawing Down the Moon*. London: Penguin Books, 2006, str. 75

Ve prospěch čarodějnictví vystupovala na veřejnosti pod záštitou Pohanské federace založené v Anglii v roce 1971. V roce 1995 se stala patronkou pro Center for Pagan Studies a byla v tomto centru aktivní a do své smrti v roce 1999.

Za zmínku rozhodně stojí ještě další z Gardnerových zasvěcenců, a tím je Raymond Buckland, jehož kniha *Velká učebnice čarodějnictví a magie* je jednou z prvních, která se běžně dostává do rukou lidem hledajícím informace o Wicce. By také tím, kdo přinesl Wiccu do USA v roce 1964.

Buckland měl zájem o okultismus už od dětství- poprvé ho s tímto tématem seznámil jeho strýc. Nicméně teprve až po přesunu do New Yorku, kam se přestěhoval se svojí první manželkou Rosemary, se mu poprvé dostaly do rukou dvě knihy, kterými byly *The Witch Cult in Western Europe* od Margaret Murrayové, a *Witchcraft Today* Geralda Gardnera. Krátce nato kontaktoval Gardnera a tím začal dlouhý korespondenční vztah. Osobně se ale setkali až v roce 1963, kdy se Buckland i s manželkou vypravili do města Perth ve Spojeném království, aby se nechali iniciovat. Gardner byl iniciací přítomen, lze tedy předpokládat, že to byl on, kdo zasvěcoval Rosemary Bucklandovou. Raymonda iniciovala Gardnerova velekněžka Monique Wilson.<sup>22</sup>

Manželé po návratu do USA založili vlastní coven, The New York coven in Bay Shore, Long Island, a zprvu se striktně drželi tradice. Buckland dokonce ve své knize *Witchcraft from the Inside*, vydané v roce 1971 odsuzoval samozasvěcení. Ti, kteří by se rádi stali součástí tzv. *craft*, by měli být trpěliví ve svém hledání covenu. Jinak jsou jen imitátory, kteří si přečetli Gardnerovu knihu a Lelandovu *Aradii* a myslí si tedy, že se mohou iniciovat sami.<sup>23</sup>

Nicméně za pouhé dva roky naprosto změnil názor. K tomuto ho pravděpodobně vedly dvě události- rozvod s Rosemary a rozbroje v tradici. Založil tedy vlastní odnož Wiccy, kterou pojmenoval Seax Wicca, nebo též Saxon Wicca, a která byla přístupná pro každého, kdo si přečetl jeho knihu *The Tree* (1974). Existuje prý mnoho cest a nelze říci, která je validní a která není, a zatímco se ostatní přou, čí náboženství je starší, on

---

<sup>22</sup> „Raymond Buckland“, [online], *controversial.com*, [cit. 2017-06-01], URL: <http://www.controversial.com/Raymond%20Buckland.htm>

<sup>23</sup> Adler, Margot: *Drawing Down the Moon*. London: Penguin Books, 2006, str. 111

jasně říká, že to jeho je nejmladší.<sup>24</sup> Jak autor sám poznamenal v knize *The Tree*: Toto tedy znamená, že ti, co hledají *craft* teď mají přístup alespoň k jednomu jeho odvětví.... S tímto materiálem, který vám předkládám je nyní možné to, o čem jsem výše hovořil jako nemožném: iniciovat sebe sama jako čarodějnici a založit svůj vlastní coven.<sup>25</sup>

V roce 1978 se přestěhoval do Virginie a krátce učil Seax Wiccu formou korespondenčního kurzu, než jej ukončil částečně proto, aby se mohl více věnovat psaní knih, ale i proto, že neměl dostatečné finance. Se svou třetí manželkou, Tarou Cochran, se kterou žije dodnes, také založil vydavatelství Taray Publication, které vydávalo wiccanský magazín Seax-Wica Voys.

V současné době se Buckland i nadále věnuje psaní knih a propagaci Wiccy, žije ale víceméně v ústraní a na veřejnosti se již moc neobjevuje.

Další významnou osobností, která navázala na Geralda Gardnera, byl Alex Sanders a jeho manželka Maxine, kteří popularizovali Wiccu v 60. letech. Alex Sanders vždy tvrdil, že je tzv. dědičným čarodějem- vyprávěl, že jednou přistihl svou babičku při provádění rituálu, a než si stihl uvědomit, čeho se stal svědkem, babička ho zasvětila a následně ho naučila vše, co znala. Ať tak či tak, Sanders v dospělosti založil svůj vlastní coven, jehož praxe částečně následovala gardnerovy materiály, ale součástí praxe byla i tzv. *high magic*, ceremoniální magie.<sup>26</sup> Jak píše Barrett, styl Alexe a Maxine Sandersových byl velice květnatý, který sice mohl, ale také nemusel být dobrý pro náboženství, ale určitě upoutal novinové titulky.<sup>27</sup> Ať tak či tak, manželskému páru se podařilo založit nový směr Wiccy, tzv. Alexandrijskou Wiccu, která je dodnes druhým nejvýznamnějším směrem hned po Wicce gardneriánské, a která má dodnes velké množství zastánců.

---

<sup>24</sup> Tamtéž, str. 112

<sup>25</sup> Buckland, Raymond: *Buckland's Book of Saxon Witchcraft*. Boston: Weiser Books, 2005, str. 4

<sup>26</sup> Christopher Partridge v knize *Encyklopedie nových náboženství* srovnává magii používanou Gardnerem a Sandersem následovně: „Odlišnosti mezi gardneriánskou a alexandriánskou Wiccou dobře vystihla přední britská wiccanská badatelka Viviane Crowley, která je připodobnila dvěma frakcím anglikánské církve- lidové (Low Church) a obřadné (High Church), přičemž, zhruba řečeno, si gardneriány můžeme představit jako Low Church a alexandriány jako High Church.“ Partridge, Christopher: *Encyklopedie nových náboženství*. Praha: Euromedia group, 2006, str. 296

<sup>27</sup> Barrett, David V.: *Sekty, kulty, alternativní náboženství*. Praha: Ivo Železný, 1998, str. 279

V roce 1971 se Maxine s Alexem vydaly každý jinou cestou. Maxine byla následujících několik let liberální katoličkou, ale od roku 1984 dala opět dohromady coven, který nejprve praktikoval kombinaci Wiccy, kabaly a liberálního katolicismu, od roku 1987 se coven ale stal čistě wiccanským. V roce 1989 se Maxine vdala za jednoho ze svých zasvěcených a dodnes žije v severním Walesu.<sup>28</sup>

Alex Sanders se též znovu oženil, ale jeho nová manželka, Jill, akorát plnila noviny historkami o Alexově homosexualitě a o tom, jak veškeré její peníze utratil za své přátele. Alex zemřel v roce 1987 a na jeho pohřeb přišlo značné množství Wiccanů.

Pravděpodobně nejznámějšími, které Alex a Maxine zasvětili, byli manželé Stewart a Janet Farrarovi, kteří opustili coven v roce 1971 a založili si svůj vlastní, nejprve v Anglii a pak i v Irsku. Společně napsali několik knih, včetně *What Witches Do*<sup>29</sup>, *Eight Sabbats for Witches* a *The Witches' Way*.<sup>30</sup>

### 1.1.1 Další větve Wiccy

V této podkapitole bych již jen krátce popsala tři z dalších denominací Wiccy. Tři proto, že hlavní větve byly již popsány výše.

Pravděpodobně nejvlivnějším a nejzajímavějším směrem Wiccy, která se v USA rozvinula, je Wicca dianická. Profesor Ronald Hutton jí ve své knize *Triumph of the Moon* věnuje velkou pozornost a tvrdí, že právě ta by naší pozornosti neměla uniknout.

Celé feministické odnoži čarodějnictví předcházela organizace s názvem WITCH (Women's International Conspiracy from Hell), která vznikla v roce 1968. Tato organizace hlásala, že čarodějnictví bylo náboženstvím celé Evropy před příchodem křesťanství a ještě dlouho poté, a že perzekuce, které následovaly, byly bojem proti jiné kultuře a především proti ženám, které byly dominantní, nezávislé a odvážné.<sup>31</sup> WITCH

---

<sup>28</sup> „Articles- History of Wicca in England – 1939 to the Present Day“, [online], *geraldgardner.com*, [cit. 2017-06-01], URL: [http://geraldgardner.com/History\\_of\\_Wicca\\_Revised.pdf](http://geraldgardner.com/History_of_Wicca_Revised.pdf)

<sup>29</sup> Do češtiny přeloženo jako *Čarodějství dnes* v roce 1996.

<sup>30</sup> Obě posledně zmiňované knihy byly později vydány jako jedna kniha s názvem *A Witches's Bible: The Complete Witches's Handbook*.

<sup>31</sup> Hutton, Ronald: *The Triumph of the Moon*. Oxford: Oxford University Press, 2001, str. 341.

tvrdila, že v době těchto perzekucí zemřelo kolem 9 mil. žen. V roce 1969 byla ale organizace rozpuštěna a až v polovině 70. let na její myšlenky bylo dále navazováno. Šlo především o práce dvou žen, Mary Daly a Andrey Dworkin- obě myšlenky WITCH rozvedly a využili k rozvinutí radikálního feminismu v USA. Hledaly historická fakta a na nich stavěly své teorie, v některých případech byly rozvedeny až do absurdních rozměrů.<sup>32</sup> Rozvoji feminismu dále napomohl celkový postoj USA k židovským obětem holocaustu- zatímco Evropa se snažila vyzdvihoval vše pozitivní, co Židé vytvořili a o co se zasloužili, USA se zaměřovala na trýzeň, utrpení a emocionální vypětí obětí. USA prožívalo smrt 6 milionů Židů a uvědomovali si tragiku celého holocaustu, čehož bylo feministkami využito- pokud je 6 milionů tragédie, uvědomte si, jak strašlivé muselo být, když bylo zavražděno 9 milionů čarodějnic! Můžeme tedy říct, že v této době se čarodějnictví ve feministických kruzích nebralo jako náboženství, ale jako demonstrace utrpení „silných a odvážných“ žen.

Teprve v roce 1971 byl vytvořen první dianický coven ženou maďarského původu, která je známa pod jménem Zsuzsana Budapest, vznikl v LA a nesl název Susan B. Anthony coven No.1. Budapest propojila feministickou politiku a Wiccu, což mj. znamenalo, že v rámci praxe byl naprosto vyloučen Rohatý Bůh a coven byl čistě ženský. Zároveň prohlašovala, že by se ženy měly oprostít od všeho mužského i v běžném životě, pokud možno se s muži ani nestýkat a ani se s nimi nebavit. I Zsuzsana Budapest aktivně publikovala knihy k dianické Wicce, jelikož dle jejího názoru má každá žena právo na náboženství a vlastní spiritualitu. Její praxe byla samozřejmě kritizována gardneriány, kteří jí vyčítali monoteistický přístup vymykající se základním principům Wiccy.

Na Zsuzsanu Budapest navazovaly další ženy, přičemž nejznámější je Miriam Simos, známá pod jménem Starhawk. Tato žena, původně zasvěcena do Faery Wiccy, začala praktikovat i dianickou Wiccu a snažila se oba směry propojit. Její kniha *The Spiral Dance* vydaná roku 1979 velmi rychle získala obrovskou popularitu. Důvodem

---

<sup>32</sup> Např. Daly objevila text o událostech v Itálii 15. -17. století popisující epidemii hysterie, která byla zapříčiněna kousnutím tarantule. Oběti trpěly neustálou žízň a text popisoval to, že někteří se vrhali do moře, aby žízeň překonali. Daly dále pracovala s textem viktoriánského historika Leckyho, který tyto události zaznamenal ve svém díle a zároveň poznamenával, že ženy nařčené z čarodějnictví často ve vězení páchaly sebevraždu. Mary Daly spojila obě tyto informace a vytvořila tezi, že čarodějnice, které se bály zatčení a mučení často hromadně páchaly sebevraždu tak, že dobrovolně vešli do moře a utonuly. *Hutton 2001, str. 344*

pro vydání knihy bylo podle Starhawk to, že v sedmdesátých letech nebyla v USA žádná podobná literatura, na kterou by se člověk hledající mohl obrátit, tudíž se rozhodla takovou knihu sama napsat.<sup>33</sup> Později Starhawk založila i vlastní tradici s názvem *Reclaiming*, která spojovala feministickou politiku, dianickou Wiccu a kladla velký důraz na ochranu přírody.

Další větví Wiccy, kterou bych chtěla zmínit, je již výše zmíněná Faery Wicca. Tento směr byl založen manželi Andersonovými, Victorem a Corou, přibližně v polovině 50. let. Ačkoli se manželé původně nechali inspirovat Gardnerem, velmi záhy si začali přidávat velké množství dalších prvků, především z alexandrijské tradice, zařadili keltské prvky a například i prvky z afrického čarodějnictví. Pro Faery Wiccu je důležitý především extatický zážitek z rituálu, ale smyslový prožitek.

Anderson sám byl považován spíše na šamana a básníka a sepsal dokonce i knihu básní o řemesle nazvanou *Thorns of A Blood Rose*. Margot Adler popsala setkání s ním jako jedno z nejpozoruhodnějších, které kdy zažila. Jeho příběh byl jediný, který kdy slyšela, který pocházel jednoznačně z kraje víl. Byl čistou poezií.<sup>34</sup>

The Church and School of Wicca, založená manželi Frostovými v Západní Virginii, byla první organizací, která umožňovala výuku Wiccy ve velkém- zavedla dokonce první korespondenční kurzy. Tato škola nabízela velké množství kurzů, od základních znalostí přes astrální cestování, šamanismus, bylinné léčení, až po tantrickou jógu. Umožňovala též zasvěcení do tradice.

Manželé vydali v roce 1972 knihu *The Witches' Bible*. Původně v knize nebyla zmínka o Bohyni a byly zde různé sexuální aspekty, které konsternovaly ty, které jinak tato tradice zajímala. Manželé tak knihu přepracovali, dali jí nový název a přidali zmínku o Bohyni.<sup>35</sup>

Z této organizace se vyvinula Church of Wicca, která se stala první uznanou wiccanskou církví v USA, nicméně dodnes jsou bráni jako velice kontroverzní pár s velice kontroverzními názory na praxi- jako příklad bych uvedla návrh, který se

---

<sup>33</sup> Hopman, Ellen Evert a Bon, Lawrence: *Being a Pagan*. Rochester, Vermont: Destiny Books, 1996, str. 310- 311

<sup>34</sup> Adler, Margot: *Drawing Down the Moon*. London: Penguin Books, 2006, str. 120

<sup>35</sup> Buckland, Raymond: *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Hodkovičky: Pragma, 1998, str.238

objevil v jejich knize *The Witches' Bible*- že by mladé dívky měly v jejich tradici být rituálně zbaveny panenství. Gavin Frost toto ospravedlňoval tak, že v minulosti byly v mnoha kmenech dívky běžně zbaveny panenství šamany v rámci přechodového rituálu, a že bychom se měli více vracet k těmto tradicím.<sup>36</sup> Dodnes se vedou vášnivé debaty o jejich tradici.

## 1.2 OBOD- vznik a vývoj

Order Of Bards, Ovates and Druids byl založen v roce 1964, jakožto výhonek Starodávného druidského řádu (*Ancient Druid Order*). Zakládající osobou byl Ross Nichols, jehož kniha o Druidství (*The Book of Druidry*) je fantastickým, ale velmi duchovním výzkumem druidských věr.<sup>37</sup>

Nichols se stal členem Starodávného druidského řádu v roce 1954 a již za dva roky poté byl považován za prominentního člena řádu. Jak píše profesor Hutton, není se čemu divit- byl absolventem Cambridge, uznávaným básníkem a žurnalistou a zároveň přispíval do v té době nejerudovanějšího časopisu v Anglii, *The Occult Observer* (zde byl též asistent editora).<sup>38</sup> Nichols byl socialistou, pacifistou a naturistou, který byl po mnoho let členem Utopistické komunity ve Spielplatzu blízko St. Albans. Nikdy se úplně nesžil s Darwinovou teorií evoluce a bytostně věřil v předchozí existenci univerzálního, pravého náboženství, které může být v Británii přirovnáno k druidství, zároveň bylo částečně zachováno v křesťanství, řecké filosofii, mystických odnožích islámu a v čínském a indickém učení.<sup>39</sup> Věřil, že existuje jediný Bůh, ale vnímal ho jako imanentního přírodnímu světu- Bůh na sebe bere mnoho podob, včetně ženské, a tak existuje jako křesťanský Bůh i jako Bohyně matka. Díky tomuto přesvědčení se zbavil povinnosti pravidelně se účastnit anglikánských bohoslužeb.<sup>40</sup>

Když v roce 1964 zemřel hlavní Druid ADO, představil Nichols svou podobu druidství. Byla založena na mytologii Británie a Irska, na bardských příbězích, folkloru

---

<sup>36</sup> Hopman, Ellen Evert a Bon, Lawrence: *Being a Pagan*. Rochester, Vermont: Destiny Books, 1996, str.41

<sup>37</sup> Barrett, David V.: *Sekty, kulty, alternativní náboženství*. Praha: Ivo Železný, 1998, str. 288- 289

<sup>38</sup> Hutton, Ronald: *Blood And Mistletoe*. New Haven and London: Yale University Press, 2009, str. 405

<sup>39</sup> Hutton, Ronald: *The Druids*. London: Hambledon Continuum, 2007, str. 193

<sup>40</sup> Hutton, Ronald: *Blood And Mistletoe*. New Haven and London: Yale University Press, 2009, str. 405

a praxi ADO, ale zároveň si též vzala něco ze západních mystických škol, podobně jako Wicca- praxe spojovala pythagorejské a neopythagorejské kořeny západní magie s pythagoreismem starodávných druidů. Stejně jako Wicca i jeho nové druidství pracovalo s magickým kruhem posvěceným ohněm a vodou, a s pěti elementy, přičemž pátým byl éter či Duch, které symbolizoval pentagram.<sup>41</sup> Zavedl též tři stupně učení, bardský opatský a druidský, přičemž každý stupeň se soustřeďuje kolem různých nadání a zájmů. Bardí jsou strážci tradice, těmi, kdo uchovávají paměti a vyprávějí dál příběhy, básně a mýty, Ovati jsou vycvičeni v prorokování a předpovídání a jsou zřeci a šamany hnutí; a Druidové jsou učitelé, rádci a soudci, spíše filosofové než kněží.<sup>42</sup>

Nichols vedl Řád až do své smrti v roce 1975. V poslední dekádě svého života se především snažil změnit praxi moderního druidství, a to zaměřením pozornosti na keltské zdroje.<sup>43</sup> Zároveň též v OBODu zavedl slavení osmi svátků Kola roku, které převzal z wiccanské praxe svého blízkého přítele Geralda Gardnera. Sepsal též svou Knihu druidství, která byla vydána až roku 1990, tedy po jeho smrti. Nutno ještě podotknout, že mu v jeho snahách pomáhala i Vera Chapmanová, spisovatelka a zakladatelka *Tolkien Society*. Nichols ji jmenoval Pendragonem Řádu<sup>44</sup>.

Když Ross Nichols v roce 1975 zemřel, nezdálo se, že by jeho Řád mohl fungovat dále a vůbec přežít, a to z toho důvodu, že nestanovil svého nástupce. Profesor Hutton dokonce píše, že nebyl nikdo, kdo by byl vůbec ochoten vedení Řádu dobrovolně převzít.<sup>45</sup>

Teprve devět let po Nicholově smrti se objevil člověk, který Řád opět obnovil. Jmenoval se Philip Carr- Gomm a Nichols sám ho inicioval v roce 1970 v Glastonbury Tor. Carr- Gomm pak vyprávěl, že se mu Nichols zjevil ve snu a žádal ho, aby zvážil cenu druidského učení v současném světě a znovusebral veškeré jeho dílo.

---

<sup>41</sup> „Origins of Wicca and Druidry“, [online], *druidry.org*, [cit. 2017-06-05], URL:

<http://www.druidry.org/druid-way/other-paths/wicca-druidcraft/origins-wicca-druidry>

<sup>42</sup> Barrett, David V.: *Sekty, kultury, alternativní náboženství*. Praha: Ivo Železný, 1998, str. 290

<sup>43</sup> „Ross Nichols – The Founder“, [online], *druidry.org*, [cit. 2017-06-05], URL:

<http://www.druidry.org/about-us/ross-nichols-founder>

<sup>44</sup> Pendragon je titul pro jednoho z členů řekněme „rady starších“ OBODu. Bližší popis této funkce není dohledatelný. Současným Pendragonem je Damh the Bard, hudebník oblíbený u mnoha pohanů. Stará se o administraci výcviku a vytváří měsíční podcast, nazvaný *Druidcast*. „Who runs the order? How is it structured?“, [online], *druidry.org*, [cit. 2017-06-05], URL: <http://www.druidry.org/about-us/who-runs-order-how-it-structured>

<sup>45</sup> Hutton, Ronald: *Blood And Mistletoe*. New Haven and London: Yale University Press, 2009, str. 408



V následujících čtyřech letech pak dělal Philip právě to a v roce 1988 byl vyzván přeživšími přáteli bývalého hlavního Druida, aby obnovil Řád Bardů, Ovatů a Druidů.<sup>46</sup> Od té doby začal Carr- Gomm, společně se svojí manželkou Stephanie, usilovně pracovat na rozvoji Řádu. Přidali se k nim též manželé Caitlín a John Matthewsovi, kteří se sami věnovali západním okultním vědám a vlivům buddhismu, taoismu a jiných.

Velmi záhy Philip s Johnem vytvořili korespondenční kurz OBODu (který funguje dodnes), aby se druidství mohlo šířit efektivněji a rychleji. John Matthews si zároveň vzal na starost editování a publikování hlavních učení Rosse Nicholse. Jak píše Hutton, Philip Carr- Gomm, jehož hlavní profesí byla psychologie, s nadšením sobě vlastním pro nové zájmy a s věrností obvyklým zodpovědnostem (a s podporou své manželky Stephanie) se mu podařilo proměnit korespondenční kurz v prostředek, který umožnil lidem zkoumat jejich vlastní povahu, potřeby a silné stránky, zatímco rozvíjí své vlohy.<sup>47</sup>

Již od začátku fungování znovuobnoveného Řádu na aktivitách participovaly i mnohé ženy. Vedle Carr- Gommovy ženy Stephanie byly členkami i další ženy, které dokonce vedly nejdůležitější lokální Háje. A byly to i ženy, které se z Řádu odpojily a založily si vlastní Háje, jmenovitě Veronica Hammond, která založila *Cotswold Order of Druids*, a Emma Restall Orr, která se stala spolu představitelkou *British Druid Order*. A zatímco *Cotswold Order of Druids* zůstal malým, takřka rodinným uskupením, BDO se velmi záhy stalo mezinárodní organizací, pracující s intimnější interakcí s přírodním a duchovním světem. Emma Restall Orr je dnes nejznámější Druidkou vůbec, publikovala množství knih a založila ještě další organizaci, *Druid Network*.<sup>48</sup>

Philip Carr- Gomm je Vrchním Druidem OBODu dodnes.

---

<sup>46</sup> Hutton, Ronald: *The Druids*. London: Hambledon Continuum, 2007, str. 194

<sup>47</sup> Tamtéž, str. 195-196

<sup>48</sup> Tamtéž, str 197

## 2. Historie obou hnutí v ČR

Historie obou hnutí u nás se začala psát až v devadesátých letech dvacátého století, a to nikoliv díky aktivně praktikujícím, ale díky literatuře. Je tedy velice krátká a je nutno poznamenat, že o sobě aktéři nedávali znát nijak otevřeně. Je tedy problém většinu uskupení a aktivit přesně datovat.

První knihou přeloženou do češtiny bylo *Čarodějství dnes: Rukověť moderního čaroděje* od Stewarda Farrara, a velmi záhy následovalo vydání Bucklandovy *Velké učebnice čarodějnictví a magie*. Krátce na to už začaly vycházet i knihy dalších autorů, jako je Scott Cunningham či Philip Carr- Gomm.

Zatím stále jedinou knihou, která má ryze český původ, je dílo Jakuba Achrera *Wicca: První zasvěcení*, která především popisuje jeho vlastní objevení Wiccy a následný výcvik v Rakouském covenu. Kniha zároveň popisuje i hlavní myšlenky Wiccy, tedy pojetí Rohatého Boha a Velké Bohyně, hovoří o osobním rozvoji v rámci tradice a řeší třeba i rozdíl mezi Wiccou a čarodějnictvím.

Jakub Achrer započal výcvik v roce 2003<sup>49</sup> a již v roce 2004 zde tedy působil jako první, český, zasvěcený Wiccan. Následně se s dostupnou literaturou začaly tvořit coveny, převážně eklektické, jejichž přesný vznik ale nelze mapovat.

Druidská spiritualita se v českých zemích dlouho týkala převážně jednotlivců a neobjevil se jedinec, jako v případě Wiccy, který by začal o druidství otevřeně hovořit. Nicméně v roce 2006 vzniklo uskupení zvané *Druidové Boiohaema*<sup>50</sup>, jež bylo prvním snažícím se o sdružení lidí se zájmem o druidství a keltské tradice. V ten samý rok vznikl i web české odnože OBODu, nazvané Avronelle<sup>51</sup>.

V současné době je asi nejaktivnější tzv. *Druidská skupina*. Byla založena roku 2012 a skládá se z cca 10 členů<sup>52</sup>. Skupina je aktivní i v rámci *České pohanské*

---

<sup>49</sup> Achrer, Jakub: *Wicca: První zasvěcení*. Praha: Volvog globator, 2005, str. 32

<sup>50</sup> Pozn. Toto uskupení již v dnešní době nefunguje.

<sup>51</sup> <http://druidoveavronelle.wz.cz/index.html>, 5.6.2017

<sup>52</sup> „Strom druidů v Česku: Stručné představení současných druidských skupin v České republice“, [online], *kolovrat.pohanskaspolecnost.cz.cz*, [cit. 2017-04-03], URL: <https://kolovrat.pohanskaspolecnost.cz/strom-druidu-v-cechach-strucne-predstaveni-soucasnych-druidskych-uskupeni-v-cr/>

*společnosti*, pořádá přechodové rituály, víkendová setkání a v současné době i ženská a mužská mystéria. Několik členů je zároveň i členy OBODu.

Mezinárodní pohanská federace, která má hlavní sídlo v Holandsku, měla svého času též odnož v České republice. Zmiňuji ji tady ale především proto, že právě tento fakt měl za následek vznik sdružení, které je v současné době v České republice nejaktivnější, a tou je již zmíněná *Česká pohanská společnost*. Ačkoli se mi nepodařilo dohledat přesné datum, důvody pro vznik k nalezení jsou. ČPS vznikla odtržením se právě od Mezinárodní pohanské federace, a to z několika důvodů. Federace vznikla v 70. letech 20. století, a dle slov Jakuba Achreera fungování a prezentace této organizace zůstávala i po letech poplatná době. Občanská sdružení 21. století žádají transparentnost a jednoduché administrativní procesy. Filiálka Mezinárodní pohanské federace s nejasnou vazbou na centrálu v Holandsku podle stanov, které nikdo neznal, začala být pro potřeby českých pohanů moc velkou improvizací.<sup>53</sup> A tak tedy vznikla ČPS, organizace, která zastřešuje pohany všech cest v České republice praktikujících. Dodnes organizuje různé typy přednášek, zde si i tuzemské a zahraniční akademiky, pořádá výlety, koncerty, pravidelné pubmooty a další akce, kde se mohou pohané setkávat.

Za největší akci, která je v Čechách pohany pořádána již přes deset let, je tzv. BMWC, tedy *Bohemian Moravian Witchcraft Conference*. Tato událost byla původně nápadem pěti lidí, kteří se chtěli setkat osobně, jelikož předtím tu možnost neměli, a sdíleli společný zájem o čarodějnictví a Wiccu. Následně se začaly pořádat další ročníky, v té době dva do roka, v současné době se akce koná jednou ročně. BMWC bylo od samého začátku koncipováno jako akce na pozvání, což znamená, že se na ní dostanou lidé, kteří znají organizátory nebo účastníky. A není to vůbec o zkušenosti nebo teoretických znalostech jako spíše o otevřené mysli, otevřeném srdci, ochotě naslouchat druhým a ochotě sdílet. Prostor setkání je prostorem posvátným, svobodným a jeho síla je udržována určitým informačním embargem na detaily aktivit a zážitků.<sup>54</sup>

V dnešní době již na BMWC pravidelně jezdí cca 40 lidí a účastní se nejen čeští pohané, ale i zahraniční, kterých každým rokem přibývá.

---

<sup>53</sup> Achrer Jakub. „Pohané v moderní společnosti“. Dingir, č. 1, 2015, str. 23

<sup>54</sup> „10 let BMWC v českém pohanství, část 1. [online], [kolovrat.pohanskaspolecnost.cz.cz](https://kolovrat.pohanskaspolecnost.cz.cz), [cit. 2017-04-03], URL: <https://kolovrat.pohanskaspolecnost.cz/10-let-bmwc-v-ceskem-pohanstvi-cast/>

### 3. Praxe

Na tomto místě bych nejprve, jakožto úvod k hlavní části této kapitoly, velice stručně shrnula hlavní principy obou hnutí, tedy jak Wiccy, jak OBODu.

Hlavním prvkem Wiccy je tzv. synkretismus, tedy směs různých představ spojených do jednoho věroučného systému. Podle Václavíka bývá synkretismus nejčastěji vnímán jako výsledek prolínání dvou nebo několika na sobě nezávislých systémů.<sup>55</sup> Wicca, jak už jsme se dozvěděli v kapitole o historii hnutí, je spojením myšlenek svobodného zednářství, lidového čarodějnictví a dalších.

Vivianne Crowley, jungiánská psycholožka a zároveň velekněžka tradice Wicca, ve své knize shrnuje hnutí takto: Wicca je náboženství čarodějnictví, které stojí v popředí obnovy pohanství. Wicca má mnoho proudů. Je náboženstvím, které uctívá staré Bohy. Je též mysterijní tradicí, a to proto, aby nám pomohla naučit se porozumět sami sobě, a tak se dostat blíže k Bohům, systémem pro rozvoj a používání psychických magických sil, a souhrnem přírodních tradic, které též nazýváme přírodní magií.<sup>56</sup>

Wicca uctívá především Rohatého Boha a Velkou Bohyni. Tato božstva bývají nahlížena buď dualisticky, tedy že se pracuje s těmito dvěma božstvy a s myšlenkou, že ostatní bohové jsou aspekty těchto dvou, či polyteisticky, kdy je třeba možné, i vybrat, která dvě konkrétní božstva se budou v rámci daného rituálu uctívát. Podle Wiccy má Bohyně tři aspekty: Panna, Matka a Stařena, což symbolizuje dorůstání Měsíce, úplňk a ubývání.<sup>57</sup> Rohatý Bůh je svázán se Sluncem a bývá zobrazen jako částečně zvíře a částečně bůh, tedy má kopyta, kterými přijímá sílu země, a rohy, kterými se vztahuje k nebi. Zároveň představuje nespoutanou, divokou sílu.

Svátky se dělí na sabaty a esbaty, přičemž sabaty budou blíže popsány níže. Esbaty se slaví o úplňcích a bývají příležitostí k magické práci a k procvičování.

Hlavním textem je Kniha stínů, nicméně neexistuje jedna jediná pravá verze. Ano, tradiční Wiccané se snaží vycházet z té, kterou sepsal Gardner, ale ostatní coveny, i ty

---

<sup>55</sup> Václavík, David: *Sociologie nových náboženských hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, str. 97

<sup>56</sup> Crowley, Vivianne: *Wicca: The Old Religion in the New Millennium*. London: Thorsons, 1996, str. 1

<sup>57</sup> Cunningham, Scott.: *Keltská přírodní magie*. Olomouc: Fontána, 2002, str. 22

eklektické, mají vlastní obdobu této Knihy. Kniha většinou obsahuje souhrn magické a náboženské praxe, mytologie a pravidel. Tím hlavním je tzv. *Wiccan Rede*, které zní v překladu „Čiň, co chceš, pokud nikomu neublížíš.“

Pro druidství se, dle aktérů, jen těžko hledá jasná definice. Dle Emmy Restall Orr je druidství pulzující živá tradice, cesta, která se kroutí a vine v souladu s každíčným momentem v čas a prostoru, a proto nemůže existovat žádná univerzální definice druidství. Jako spiritualita vycházející z přírody se prezentuje tak širokým spektrem cest, jako je sama Země, a vyznačuje se posvátným vztahem mezi druidem a prostředím, které se na každém místě podstatně liší.<sup>58</sup>

Philip Carr- Gomm píše, že díky zaměření se na ochranu země a rozvíjení individuální tvořivosti, vyhovuje učení druidů širšímu okruhu lidí. Tradice druidů oslavuje a odhaluje současný život, ne život, jaký by mohl být po smrti. Nabízí přístup, který je založen na plném začlenění se do světa, na oslavě krásy a radosti.<sup>59</sup>

Druidi slaví též svátky Kola roku, ale nenazývají je sabaty, jako Wicca. Podrobněji se k tomuto tématu dostanu níže.

Druidi jsou převážně polyteističtí, s orientací na keltské kontinentální bohy. Velký důraz kladou též na uctívání předků, ať již po krvi, nebo například po řemesle.

Na stránkách OBODu se dále dočteme, že existují jisté principy víry, které většina členů sdílí. Jde tedy o víru v Ducha či Boha/ Bohyni, v Zásvětí, ve znovuzrození, v propojenost veškerého života na zemi a v tzv. zákon sklizně, tedy ve smyslu toho, co zaseješ, to též sklidiš.<sup>60</sup>

### 3.1.1 Kolo roku

Slavení svátků Kola roku je důležitou a nedílnou součástí wiccanské i druidské praxe. Hlavním cílem těchto oslav je napojení na přírodu a její cyklus, naladění se na změny v průběhu roku. Samozřejmě ale, jelikož jde o cyklus opakující se každý rok, svátky

---

<sup>58</sup> Restall Orr, Emma: *Živá tradice druidů*. Praha: Eminent, 2006, str. 15

<sup>59</sup> Carr- Gomm, Philip: *Tajemný svět druidů: Staré moudrosti pro 21. století*. Olomouc: Fontána, 2008, str. 12

<sup>60</sup> „Frequently Asked Questions“ [online], *druidry.org*, [cit. 2017-04-03], URL: <http://www.druidry.org/about-us/frequently-asked-questions>

Kola roku symbolizují i koloběh života, od narození až po smrt a opětovný vznik života. Jednotlivé svátky lze ale také vnímat jako předěly, kdy každá oslava uzavírá jednu část roku v životě jedince a posouvá ho do další; jako dílčí přechodový rituál pomáhající se posouvat neustále vpřed a nezůstat v předchozím období.

Koncept svátků ale není ničím starobylým, jak by se na první pohled mohlo zdát. Zrodil se v polovině 20. Století v Británii v době, kdy se začaly objevovat první organizované skupiny (především wiccanské coveny). Systém je založen především na keltských slavnostech, doplněný o prvky germánské a jiné (což je dáno např. lokalitou, etnicitou, apod.).

Jak je ale možné, že pro oba zkoumané směry je klíčová stejná série svátků? Odpověď je podle dostupných pramenů zcela prozaická. Zakladatel Wiccy Gerald Gardner a zakladatel OBODu Ross Nichols byli přátelé pravidelně se setkávající v naturistickém klubu. Koncept Kola roku vznikl po jedné z jejich diskuzí, zda je důležité zachovat keltské „ohněvé festivaly“ a germánské a středomořské oslavy rovnodenností a slunovratů.

„Společně pak vytvořili to, co dnes běžně známe jako Kolo roku, cyklus osmi sezónních svátků, které dělily rok přibližně po šesti týdnech. Každý festival oslavoval změny v zemědělském a nebeském světě, a měly symbolicky reprezentovat tanec Pohanského Boha a Velké Bohyně. V té době druidi slavili pouze jarní a podzimní rovnodennost a letní slunovrat. Gardner představil Kolo svému tehdy čerstvě založenému covenu téměř okamžitě. Druidství si muselo počkat, dokud Ross Nichols nezaložil OBOD.“<sup>61</sup>

Takto vytvořený koncept posléze přejaly s většími či menšími obměnami i další pohanské směry (obměny se týkají názvů svátků, jednotlivých rituálů, legendy, apod.). Termíny svátků jsou ale pro všechny víceméně totožné, a tak tedy tvoří i jakýsi jednotný pohanský kalendář sám o sobě, umožňující všem pohanům slavit ve stejný čas a případně i společně (míněno tak, že spolu mohou slavit i pohané různých tradic).

---

<sup>61</sup> Bonewits, Isaac: Bonewits's Essential Guide to Druidism. New York: Citadel Press Books, 2006, str. 180-181

Jak již bylo zmíněno výše, Kolo roku sestává z osmi svátků; čtyři z nich korespondují s přelomovými dny (slunovraty a rovnodennosti) a další čtyři jsou v časech, kdy dané roční období vrcholí. Začátek roku je různými tradicemi vnímán odlišně. Někteří považují za začátek nového roku Samhain<sup>62</sup>, jelikož jde o počátek temného období. Jiní ale považují za rozhodující svátek Yule, tedy zimní slunovrat, kdy je podle legendy zrozen nový život. Dalšími svátky jsou Imbolc (1. únor), Ostara či jarní rovnodennost, Beltain (1. květen), Litha či také letní slunovrat, dále Lughnasad či Lammas (1. srpen), Mabon, neboli podzimní rovnodennost, a dále opět Samhain, Yule, čímž se kolo uzavře a zároveň znovu rozbíhá.

Jednotlivé svátky popíší podrobněji v následujících dvou podkapitolách. Ačkoli slaví ve stejný čas, Wiccané a druidi pojmají oslavy jiným způsobem, a proto by bylo vhodné se jim věnovat samostatně. V následujících podkapitolách se tedy věnuji nejprve popisu oslav Kola roku pro ně vlastní, a dále rozeberu další aspekty praxe obou směrů.

### 3.1.2 Wiccanské oslavy a praxe

Na úvod této podkapitoly bych nejprve chtěla uvést několik poznámek. Ačkoli je Kolo roku zmíněno více či méně v téměř každé knize o Wicce, jen v málokteré je možné nalézt ucelený výklad o původu svátků a o jejich symbolice. Ve většině z nich nicméně najdeme přesné popisy rituálů (ať už pro samostatně praktikující či pro coveny), které se k jednotlivým svátkům vztahují. Kniha, která v tomto ohledu pomůže snad nejvíce, je kniha manželů Farrarových, původně vydána pod názvem *Eight Sabbats for Witches*, a později vydána v jednom svazku společně s publikací *The Witches' Way* pod názvem *The Witches' Bible*. V té se manželé pokusili o proniknutí ke kořenům jednotlivých sabbatů, na jejich vývoj i období ve folkloru nejen britském (vzhledem k faktu, že mnoho svátků má nejen původ v keltské kultuře, ale i v germánské, a tak období svátků lze nalézt téměř po celé západní i severní Evropě).

---

<sup>62</sup> Či také Samain, Samhuinn, Samhainn nebo Sauin, u nás znám jako Dušičky; slaven 31. října či 1. listopadu

Co se struktury sabatů týče, základní kostra rituálů bývá stejná, možná snad s menšími obměnami v pořadí jednotlivých úkonů. Nejprve probíhá očista všech zúčastněných pomocí posvěcené vody<sup>63</sup>. Následně je vytyčen kruh (tyčení kruhu bude podrobněji popsáno později) a jsou přivolány živly a přivítáni Bohové. Dále probíhá rituál, který je již tematicky i obsahově přizpůsoben danému svátku. Po skončení rituálu následují tzv. koláče a víno, tedy oslava. Živly jsou poté odvolány, probíhá rozloučení s Bohy a následné zrušení kruhu.

K Wiccanskému kolu roku se neodmyslitelně vztahuje legenda o Bohu a Bohyni. Jednotlivé části mýtu jsou součástí oslav a v průběhu roku se tedy dozvídáme celý příběh, který zároveň vždy souvisí s tím, co se v přírodě v ten čas odehrává.

Pro lepší pochopení legendy je třeba nejprve popsat následující- tradice Wica pracuje se dvěma cykly, s lunárním a se solárním. Lunární cyklus je asociován s Bohyní, a to z několika důvodů. Dalo by se říci, že Velká Bohyně, stejně jako Měsíc, prochází určitými fázemi či stádii- jde o trojnou Bohyni, se třemi tvářemi, konkrétně s tvářemi Panny, Matky a Stařeny, což je symbolicky zobrazováno právě fázemi Měsíce, tedy Měsícem dorůstajícím, v úplňku a ubývajícím. Cyklus má 28 dní, podobně jako ten ženský, a Wiccany je slaven v podobě esbatů, tedy pokaždé o úplňku. Bohyně dále není chápána jako smrtelná, je ta, co dává život, a prochází pouze změnami v rámci výše popsaného.

Druhý cyklus je solární, asociován s Rohatým Bohem, jenž je též spojován se životem, ale jiným způsobem, než Bohyně. Jde spíše o aspekty divokosti, tělesnosti a plodnosti v mužském slova smyslu. Rohatý Bůh je na rozdíl od Bohyně smrtelný a jeho příběh je příběhem běžného koloběhu lidského života, od zrození, dospívání, dospělost až po smrt.

A nyní bych se ráda věnovala hlavnímu tématu této podkapitoly, tedy wiccanskému kolu roku.

Zimní slunovrat neboli *Yule* je nejčastěji považován za začátek Kola roku, jak již bylo zmíněno výše. V tento den dle legendy umírá starý Bůh a rodí se nový z Bohyně Matky, která odpočívala v podsvětí a nabírala síly na porod. Bohyně je v toto období

---

<sup>63</sup> Voda se světí pomocí soli a pronesení požehnání.



považována za starou dámu, královnu chladné temnoty, nicméně právě porod je pro ni oním momentem, kdy je znovu učiněna plodnou a do jejího království je opětovně přineseno teplo a světlo.<sup>64</sup> Tedy rok, který se dělí na temnou a světlou polovinu, se právě na Yule začíná pomalu navracet do své světlé části. Zrození nového Boha symbolizuje znovuzrození Slunce a díky tomuto začíná temnota pomalu ustupovat.

Nepřekvapí tedy, že tématem rituálů zimního slunovratu bývá nejčastěji právě tato událost, kdy jádrem rituálu je provolání velekněze k Bohyni, aby „nám přinesla dítě zaslíbené“.<sup>65</sup>

*Imbolc*, či také *Imbolg* nebo *Candlemas*, slaven 2. února, je prvním z tzv. velkých sabatů. Je oslavou blížícího se jara, probouzející se přírody a postupného návratu života. Tento svátek je především oslavou Bohyně- vzhledem k tomu, že se *Imbolc* slaví 6 týdnů po Yule, bere se tento svátek jako konec šestinedělí. Bohyně se očistěna a opět mladá vrací z podsvětí zpět na zem.

Hlavním tématem rituálů, kromě legendy, bývá tedy očista, ale dále i světlo, tedy sílí světlo. Součástí *imbolcových* oslav bývají i hry se svíčkami (které symbolicky značí Bohyni cestu), ať již jde o hry jako takové<sup>66</sup> či o hlídání svíce po celou noc, aby nezhasla. Bývá ale též zvykem zasvěcovat na *Imbolc* nové členy covenu.

Pokud se uctívá na *Imbolc* konkrétní bohyně, bývá to nejčastěji *Brigid*, která byla keltskou bohyní plodnosti<sup>67</sup>.

Jarní rovnodennost, jinak také nazývána *Ostara*, je oslavou Bohů jakožto lovců. Mladý Bůh představuje Boha divoké zvěře a plodnosti. Tento svátek v sobě obsahuje falickou a sexuální symboliku, je to čas setí semen a protnutí světla a tmy, prvního

---

<sup>64</sup> Farrar, Janet and Stewart: *A Witches' Bible. A Complete Witches' Handbook*. Washington: Phoenix Publishing Inc., 1996, str. 137

<sup>65</sup> Tamtéž, str. 145

<sup>66</sup> Např. Farrarovi zmiňují hru, kdy muži vytvoří kruh, do kterého se postaví ženy. Muži si pak předávají dokola zapálenou svíčku ve směru hodinových ručiček a ženy se snaží svíčku sfouknout. Ten, kdo držel svíčku, když zhasla, dostane od ženy, které se podařilo ji sfouknout, tři rány důtkami. Následně je svíčka opět zapálena a hra pokračuje.

Farrar, Stewart: *Čarodějství dnes. Rukověť moderního čaroděje*. Praha: Ivo Železný, 1996, str. 101

Tuto hru ale zmiňují nejen manželé Farrarovi, ale i Raymond Buckland v knize *Buckland's Book of Saxon Witchcraft*.

<sup>67</sup> Jordan, Michael: *Encyklopedie bohů*. Praha: Volvox globator, 1997, str. 86

setkání Boha a Bohyně, prvního páření.<sup>68</sup> Na tento svátek je počato dítě, tedy Bůh, který se zrodí na Yule.

Klasickým symbolem tohoto svátku bývá ohňové kolo, tedy kruh nebo kolo s osmi loukotěmi, které je před rituálem orámováno hořícími svícemi. Ve vytyčeném magickém kruhu bývá též umístěn kotlík, uvnitř něhož se nalézá svíčka, a který bývá při oslavě s přáním přeskakován.

Bohyní uctívanou na tento svátek bývá Eostre<sup>69</sup>, anglosaská bohyně jara a plodnosti. Bůh je uctíván v podobě jakéhokoli solárního božstva nebo v podobě Rohatého Boha.

*Beltain*, či také Beltine nebo Bealtaine je druhým velkým sabatem. Slaví se 30. dubna či 1. května. Vzhledem k tomu, že na Imbolc bylo počato dítě, na tento svátek tedy připadá svatba Bohů, kteří se sobě navzájem zaslíbují a přísahají si věrnost. Je třeba též převzít zodpovědnost za své činy a dospět. Beltain je oslavou života a bývá nejbujarejším svátkem roku. Vztyčují se májky a tančí se kolem nich, součástí oslav bývá i založení ohně, přes který se přeskakuje. Toto symbolizuje podporu plodnosti.

Není divu, že právě na Beltain se též nejčastěji uzavírají wiccanské, tzv. lesní sňatky. Tento typ sňatku se uzavírá na rok a den. Pár si tak může manželství vyzkoušet, a pokud bude chtít ve svazku zůstat, po roce a dni obnoví svůj slib a sňatek se tak stává platným do konce života. Pokud zjistí, že spolu zůstat nechce, svatba je anulována a oni se tak mohou rozejít.

Dalším svátkem Kola roku je letní slunovrat, jinak také nazývaný *Litha*. Role Rohatého Boha je zde naprosto klíčová a není to ani nic překvapivého. Bůh je, stejně jako v tento den Slunce, nejjasnější a je na svém vrcholu, tedy na vrcholu všech svých sil; zároveň je pomalu od tohoto dne přemáhán temnotou, která značí opětovný příchod zimy. Letní slunovrat je pravděpodobně nejslavnostnější ze všech svátků, ve smyslu

---

<sup>68</sup> „Kolo roku“, [online], *Wicca.cz*, [cit. 2017-05-03], URL: <http://wicca.cz/kolo-roku-2/>

<sup>69</sup> Jordan, Michael: *Encyklopedie bohů*. Praha: Volvox globator, 1997, str. 140

radování se ze záplavy hojnosti a vyvrcholení světla a tepla.<sup>70</sup> Je tedy jedním z ohňových svátků.

Rohatý Bůh je na Lithu dle legendy korunován králem a přijímá zodpovědnost nejen za svou ženu, jak učinil na Beltain, ale i za její zemi. Zároveň se stává plně dospělým a uvědomuje si i svou smrtelnost. Tento svátek obsahuje mnoho poučení zejména pro muže, jeho ústředním motivem je otcovství, archetyp krále a konec dětství. Je to svým způsobem rituál dospělosti.<sup>71</sup>

*Lughnasad* či také *Lammas*, je svátek slavený 31. července či 1. srpna, třetí velký sabat, a jak už sám název napovídá, jde o tzv. vzpomínku na Lughu. Kdo to ale Lugh je? Jedná se o boha keltského panteonu, konkrétně boha slunce a války.<sup>72</sup> Dle irské legendy byl Lugh vůdcem Tuatha Dé Danann (lidí bohyně Dany), lidu, který dobil Irsko v mytologickém cyklu; v této legendě se též hovoří o vítězství Tuatha Dé Danann, při němž Lugh ušetřil život nepřátelského vůdce výměnou za rady ohledně orání, setí a sklizení.<sup>73</sup>

Jak již mýtus napověděl, ústředním tématem toho svátku je sklizeň úrody, žně. Život Rohatého Boha v tento den končí- je obětován a jeho tělo je zničeno. Je obětován, aby lid přežil zimu ve zdraví. Sám se tedy odebírá na cestu do podsvětí, kde se má stát králem.

Dalším ze svátků je podzimní rovnodennost, *Mabon*, který je jediným svátkem, kdy podle legendy jsou Bůh a Bohyně odloučeni. Síly temnoty a světla jsou, stejně jako na jarní rovnodennost, opět vyrovnány, ale již je jasné, že definitivně získává navrch temnota. Bohyně, která byla v létě zralou Matkou, pomalu stárne a slábne, jelikož veškerou svou plodivou sílu předala na jaře a v létě. Mrtvý Bůh se již stal vládcem říše mrtvých, je osamělý a lidé se ho bojí, ačkoli ho považují za spravedlivého a moudrého.<sup>74</sup>

---

<sup>70</sup> Farrar, Janet and Stewart: *A Witches' Bible. A Complete Witches' Handbook*. Washington: Phoenix Publishing Inc., 1996, str. 93

<sup>71</sup> „Kolo roku“, [online], *Wicca.cz*, [cit. 2017-05-03], URL: <http://wicca.cz/kolo-roku-2/>

<sup>72</sup> Jordan, Michael: *Encyklopedie bohů*. Praha: Volvox globator, 1997, str. 262-263

<sup>73</sup> Farrar, Janet and Stewart: *A Witches' Bible. A Complete Witches' Handbook*. Washington: Phoenix Publishing Inc., 1996, str.103-104

<sup>74</sup> Farrar, Stewart: *Čarodějství dnes. Rukověť moderního čaroděje*. Praha: Ivo Železný, 1996, str. 199

Mabon nám připomíná konec tepla, konec hojnosti a začátek dlouhé zimy. Je ale i svátkem tzv. druhé sklizně, jelikož se touto dobou sklízí víno a další ovoce, například jablka. K oslavám proto neodmyslitelně patří.

Posledním svátkem kola roku, a zároveň tedy i posledním velkým sabatem, je *Samhain*, jinak též *Samhuin*, slaven 31. října či 1. listopadu. Tak jako byl Beltain svátkem triumfu spojení Bohů v životě, je Samhain triumfem jejich spojení ve smrti. Bůh a Bohyně jsou vládci říše předků.<sup>75</sup> Bohyně totiž sestupuje do podsvětí, aby se opět setkala se svým mužem, cesta to ale není jednoduchá. Přichází k němu totiž s výtkou, proč nechává umírat vše, co je jí drahé. Vládce podsvětí je Bohyní naprosto okouzlen a přemlouvá ji, aby s ním v podsvětí zůstala, ona ale vždy odvětí, že ho nemiluje. Bohyně je Bohem zbičována a následně požehnána, a ona si opět rozpomene na svou lásku k němu. Oba tak zůstávají v podsvětí- on ji naučí veškerá svá tajemství a ona jeho zas ty své.<sup>76</sup>

V tento den je nejtenčí hranice mezi světem živých a mrtvých, a tak bývá zvykem vzpomenout na své zesnulé blízké a případně se snažit s nimi spojit. Na jednu stranu je Samahin časem smíru, divinace a komunikace s mrtvými, na druhou stranu je téměř neřízeným svátkem jídla, pití a vzdorné oslavy života a plodnosti tváří v tvář přibývajícím temnotě.<sup>77</sup>

Následně se Kolo roku opět otáčí a opět se slaví Yule; přichází nová naděje na světlo a nový život a celý cyklus se opakuje zas a znovu.

### 3.1.3 Praxe OBODu v průběhu roku

Na úvod této kapitoly bych opět ráda uvedla jednu poznámku. Informace k této části mé práce se opírají nejen o oficiálně vydané knihy od Rosse Nicholse či Isaaca Bonewitse, ale i o výcvikové materiály pro bardský stupeň OBODu. Českou verzi si

---

<sup>75</sup> „Kolo roku“, [online], *Wicca.cz*, [cit. 2017-05-03], URL: <http://wicca.cz/kolo-roku-2/>

<sup>76</sup> , Stewart: *Čarodějství dnes. Rukověť moderního čaroděje*. Praha: Ivo Železný, 1996, str. 199

<sup>77</sup> Farrar, Janet and Stewart: *A Witches' Bible. A Complete Witches' Handbook*. Washington: Phoenix Publishing Inc., 1996, str. 122

vydává místní OBOD sám a chybí u nich tedy informace o vydavateli či místu vydání. Tomuto faktu je tedy i přizpůsobena citace.

Stejně jako wiccané, i druidi slaví osm svátků v roce. Tento cyklus nazývají též Kolem roku, ale mají i další pojmenování, jako je např. *Eightfold Year* či *Eightfold Wheel of the Year*. Názvy svátků jsou odvozeny jak z irského jazyka, tak z velšského (a především OBOD využívá právě velšského názvosloví).

Svátky jsou děleny na solární a nesolární, přičemž solární se nazývají *Major High Days* a nesolární *Minor High Days*. Těmto svátkům se též říká ohňové. Takto jsou prý tyto svátky nazývány minimálně posledních sto let a to vzhledem k tomu, že v první řadě byl pro starověké Kelty oheň fyzickým symbolem božství, svatosti, pravdy a krásy, za druhé hrál oheň důležitou roli v tradičních zvycích asociovaných s těmito festivaly, a za třetí množství prvních badatelů v oblasti keltské kultury tyto svátky takto nazývalo.<sup>78</sup> Svátky Kola roku se slaví v ty samé dny, jako jsou slaveny Wiccany, nicméně existuje i další možnost určení data daného svátku, tedy odpočítání každého šestého dne od úplňku, který je blízko danému svátku. Toto se též nazývá druidským novým měsícem.<sup>79</sup> V OBODu se nicméně svátky jasně drží stejných dat, jako Wicca.

V OBODU se nepracuje s termíny výše zmíněných „dnů“; svátky jsou děleny na festivaly Albanů, tedy slunovratů a rovnodenností, a festivaly Ohně v rytmu či ohňové festivaly.<sup>80</sup> Další dělení je podobné jako již výše zmíněnému, tedy na solární, či také astronomické festivaly (které zahrnují slunovraty a rovnodennosti) a na svátky asociované s životním cyklem dobytka (spíše než se zemědělstvím).

Za první svátek Kola roku se považuje Samhain či Samhuinn. Je to festival mrtvých, kdy se vzpomíná na naše mrtvé blízké. Podle některých pramenů byl Samhain nejdůležitějším ohňovým svátkem, jelikož označoval keltský Nový rok. Název můžeme překládat jako „summer's end“ tedy konec léta a mnoho důležitých událostí v mytologii

---

<sup>78</sup> Bonewits, Isaac: *Bonewits's Essential Guide to Druidism*. New York: Citadel Press Books, 2006, str.182

<sup>79</sup> Tamtéž, str. 188

<sup>80</sup> Překl. Karpíšková, Jaroslava: *Kolo roku*. Učení OBOD, stupeň bardů, česká verze. Přeloženo z originálních materiálů OBOD, 2001, str. 8

se odehrálo právě v tento den, přičemž většina z nich zahrnovala krátkodobé vítězství sil temna nad silami světla, signalizující začátek chladné a temné části roku<sup>81</sup>.

Samhain je v OBODu považován za jeden z nejdůležitějších rituálů roku, a proto je většinou přístupný jen členům OBODu a pozvaným přátelům, tedy minimálně se konají veřejné rituály. Podle dostupných informací vznikl tento rituál na základě bretaňské předlohy. Hlavními postavami jsou nejstarší člen společnosti, tedy Vrchní Druid, a nejmladší člen, který je pojmenován Mabinog, přičemž mezi těmito dvěma postavami probíhá rozhovor. Mladý klade starému otázky o světě, o ubývání světla a o tomto období roku. Dále jsou mrtvým předloženy obětiny, nejčastěji tzv. čtyři jídla na pánvi.

Protože Samhain je dobou těch, kteří procházejí z jedné fáze do druhé, je to ideální doba pro odstranění obav a nechtěných aspektů v životě. Tyto věci se napíší na kousek papíru a symbolicky jsou spáleny v ohni, který může být symbolizován třeba plamenem svíčky.<sup>82</sup>

Dalším svátkem je zimní slunovrat a první z Albanů, tzv. Alban Arthan. Název tohoto svátku může být přeložen jako „Světlo Artušovo“. Artuš zde představuje boha Slunce, který umírá a znovu se rodí jako keltský „Syn světla“, Mabon. Je to Artuš, který se znovu narodí a probudí z dřímoty v tajné jeskyni v horách Walesu, aby se vrátil jako spasitel Britských ostrovů.<sup>83</sup>

Můžeme se ale setkat i s variantou Alban Arthuan. Někteří členové OBODu vidí ono světlo jako světlo patřící hvězdné konstelaci známé jako Velká medvědice, přičemž Arthuan, Arthur či Arto jsou galské názvy pro medvědici<sup>84</sup> (případně se může vztahovat k medvědí bohyni Artho).

Rituál zimního slunovratu má některé podobnosti s rituálem samhainovým. Po přání míru čtyřem koutům země následuje dotazování Mabona. Tento rozhovor nejmladšího s nejstarším je vzpomínkou na Samhain. Ceremonie se noří do temnoty. Světla zhasínají, černají, a stejně tak i lidské schopnosti v objetí temna, které odpovídá

---

<sup>81</sup> Bonewits, Isaac: *Bonewits's Essential Guide to Druidism*. New York: Citadel Press Books, 2006, str.184

<sup>82</sup> Překl. Karpíšková, Jaroslava: *Kolo roku. Učení OBOD, stupeň bardů, česká verze*. Přeloženo z originálních materiálů OBOD, 2001, str. 19

<sup>83</sup> Tamtéž, str. 37

<sup>84</sup> Winter Solstice- Alban Arthan [online], [www.druidry.org](http://www.druidry.org), [cit. 2017-04-20], URL: <http://www.druidry.org/druid-way/teaching-and-practice/druid-festivals/winter-solstice-alban-arthan>

alchymistickému černání.<sup>85</sup> Následně se sejmou černé smuteční stuhy, které byly připnuty na šatech, a postupně se opět rozsvěcí světla, všechny od jedné lucerny. Toto symbolizuje jeden zdroj veškerého života.

Tématem Alban Arthan je truchlení a loučení se se vším, co končí a co umírá. Důležitost aspektu truchlení spočívá v tom, že k narození nového může skutečně dojít (na jakékoliv úrovni) teprve až se plně rozloučíme se starým a pochopíme jeho odchod. Jakmile toho dosáhneme, můžeme staré nechat jít svou cestou a otevřít se novému úsvitu.<sup>86</sup>

Na začátku února se slaví Imbolc, či také Oimelec. Tento svátek je, jako jediný, oslavou pouze Bohyně Matky (a jejího dítěte), která je nejčastěji nazývána Brigitou. Patří mezi ohňové svátky, kde je ale kladen důraz spíše na světlo, než na teplo. Staří Keltové věřili, že pokud je na Oimelec hezké počasí, znamená to, že bude zima pokračovat. Pokud je ale počasí špatné, zima se již blíží ke svému konci.<sup>87</sup>

Je kladen opravdu velký důraz na Bohyni a její malé dítě, na téma plodnosti a ženství. Oslava bohyně Brigid má na ostrovech velkou tradici, a proto i druidi v této tradici pokračují. Učí se o zvyklostech, např. o vyrábění panenek- nevěst, ze slámy a jejich zdobení, o svíčkách stoupajících z vody jakožto symbol porodu, o průvodech „nevěst“ apod.

Hlavním tématem rituálu je tedy oslava Bohyně, ale i vítání jara a sázení semen, ať už semen různých plodin, tak i psychických, tedy zasazení snů a nadějí.<sup>88</sup>

Dalším svátkem Kola roku je Alban Eilir, tedy jarní rovnodennost. Název Alban Eilir v překladu znamená „Světlo Země“. Jde o oslavu života, který se opět probouzí, ale nejen života tak, jak ho chápeme běžně. Druidi totiž vidí život ve všem, od kamenů a skal, přes řeky a potoky, až po rostliny a zvířata.

---

<sup>85</sup> Překl. Karpíšková, Jaroslava: Kolo roku. Učení OBOD, stupeň bardů, česká verze. Přeloženo z originálních materiálů OBOD, 2001, str. 38

<sup>86</sup> Tamtéž, str. 41

<sup>87</sup> Bonewits, Isaac: Bonewits's Essential Guide to Druidism. New York: Citadel Press Books, 2006, str. 185

<sup>88</sup> Překl. Karpíšková, Jaroslava: Kolo roku. Učení OBOD, stupeň bardů, česká verze. Přeloženo z originálních materiálů OBOD, 2001, str. 61

Jedno z mystérií druidství na tento svátek je tzv. druidské vejce. Vejce je zde brané jako symbol života, které hlídá zajíc, který je též symbolem Alban Eiliru.<sup>89</sup> Dalším symbolem pro jarní rovnodennost je jetel nebo trojlístek, který se tradičně nosí na svátek sv. Patrika 17. března. Ačkoli podle legendy sv. Patrik použil trojlístek pro vysvětlení trojjedinosti, podle druidů je však bílý jetel národním emblémem Irska a jsou zde asociace s rannými druidy a s učením o Awenu a konceptu Trojité bohyně, protože Artemis, Trojitá měsíční bohyně Řeků, krmila svoje koloušky právě jetelem.<sup>90</sup>

Hlavními postavami při rituálech Alban Eilir jsou Mabon a Lady, tedy bohyně. Meditace při přípravách se ve většině případů týkají semen a toho, co by daný jedinec chtěl nově „zasadit“ do svého života.

Na začátku května se slaví Beltane, Beltain, Bealtaine či Bealteinne. Stejně jako u Wiccy, i u druidů jde o svátek plodnosti, hojnosti. Je třetí jarní oslavou, kdy první je Imbolc a druhá Alban Eilir. Podle legendy se v tento den Bohyně země a Sluneční Bůh berou za ruce a spojují se ve svazku.

Bůh, který je uctíván nejvíce, je Belen, keltský bůh Slunce a léčení. Integrace mužského a ženského aspektu sebe sama je viděno jako hlavní cíl spirituální a psychologické práce, a Beltain je časem, kdy je možné se tomuto věnovat plně, jelikož je obdobím umožňujícím přirozené spojení polarit, které se objevuje v přírodě.<sup>91</sup>

Bohyně nejčastěji spojované s Beltainem jsou Grainne v Irsku, Niwalen v Anglii a Olwen ve Walesu<sup>92</sup>- druidi většinou v rámci oslav oslavují právě jednu z těchto bohyň.

Hlavním rysem festivalu Beltaine bylo a je v mnohých zemích skákání přes oheň. Mladým lidem mělo toto skákání přinést manžele či manželky, ti, co zamýšleli cestovat, si tím zajistili bezpečnou cestu, těhotné ženy zase snadný porod, mladé ženy svoji plodnost apod.

---

<sup>89</sup> Spring Equinox- Alban Eilir [online], *www.druidry.org*, [cit. 2017-04-20], URL: <http://www.druidry.org/druid-way/teaching-and-practice/druid-festivals/spring-equinox-alban-eilir>

<sup>90</sup> Překl. Karpíšková, Jaroslava: Kolo roku. Učení OBOD, stupeň bardů, česká verze. Přeloženo z originálních materiálů OBOD, 2001, str. 74

<sup>91</sup> Deeper Into Beltane [online], *www.druidry.org*, [cit. 2017-04-20], URL: <http://www.druidry.org/druid-way/teaching-and-practice/druid-festivals/beltane/deeper-beltane>

<sup>92</sup> Nichols, Ross: The Book of Druidry. New York: Castle Books, 1990, str. 93



Rituály druidů, které se dnes provádí, působí na různých úrovních. Plodnost a zesílená energie jara se oslavují a ctí v kontextu s duchovními symboly- mužským a ženským- přičemž mužským symbolem je Kámen a ženským symbolem je Voda. Tyto symboly představují i symboly otcovství a mateřství.<sup>93</sup>

Beltain je jednou ze dvou vstupních bran do keltského a druidského roku. Tato vede do letního cyklu, který trvá až do Samhainu.

Následujícím svátkem je Alban Hefin, tedy letní slunovrat. Název znamená „Světlo léta“ nebo „Světlo pobřeží“. Vychází z toho, že druidi mají v úctě místa, kde se setkávají „světy“- u pobřeží se setkává nebe, země a voda.<sup>94</sup> V tento den Mabon ukončuje svou cestu jako mladík a je Bohyní korunován na Krále léta. Tento svátek je nejvíce asociován s druidy, a to z toho důvodu, že právě na letní slunovrat se konávají ceremonie bíle oděných druidů na Stonehenge.

Tradiční ceremonie na Alban Hefin je nepropracovanější ze všech svátků. Skládá se ze tří částí, kdy první se nazývá Bdělé pozorování, druhou je Ceremonie úsvitu a třetí je tzv. Polední ceremonie. Během Bdělého pozorování jsou účastníci vzhůru po celou noc, a buď odpočívají a meditují, nebo jsou též tyto chvíle prokládány hudbou, diskuzemi a vyprávěním.

Při Ceremonii úsvitu bylo zvykem nejdříve zavzpomínat i mohyly královny Boudiccy (vzhledem nedostupnosti této lokality pro každého druida, vzpomíná se na lokalitě vybrané pro tuto ceremonii). Následně se vytváří kruh, do kterého se lidé postupně včleňují. Při vstupu do kruhu každý uvede účel ceremonie a povahu elementů.<sup>95</sup> Pozdraví se božstva, posvětit se půda všichni zúčastnění. Poté se prostor opustí, aby se na něj všichni vrátili k Polední ceremonii.

---

<sup>93</sup> Překl. Karpíšková, Jaroslava: Kolo roku. Učení OBOD, stupeň bardů, česká verze. Přeloženo z originálních materiálů OBOD, 2001, str. 90

<sup>94</sup> Summer Solstice- Alban Hefin [online], [www.druidry.org](http://www.druidry.org), [cit. 2017-04-18], URL: <http://www.druidry.org/druid-way/teaching-and-practice/druid-festivals/summer-solstice-alban-hefin>

<sup>95</sup> Překl. Karpíšková, Jaroslava: Kolo roku. Učení OBOD, stupeň bardů, česká verze. Přeloženo z originálních materiálů OBOD, 2001, str.110

Opět se vytvoří kruh, následně Mabon obdrží jako dar sporýš lékařský, který se používá k léčení očí, symbol, který se hodí k době největšího světla souvisejícího s maximální jasností vidění.<sup>96</sup> A na závěr se náčelník korunuje dubovými listy.

Lughnasad je dalším svátkem Kola roku. Slaví se 1. srpna a je začátkem období dozrávání a sklizně. Název toho svátku má naprosto stejný význam, jako u wiccanského Kola roku- je též vzpomínkou na boha Lughu a odkazuje též k té samé legendě. Nicméně ačkoli je tento svátek pojmenován po bohu Lughovi, podle druidů je původ tohoto festivalu mnohem více spjat s jeho nevlastní matkou Tailtiu, která pracovala na vyčištění irských plání pro zemědělské využití. Na její památku se po její smrti konaly v Teltownu posvátné hry a byly uzavírána četná manželství na zkoušku bez jakýchkoli závazků. Důvodem pro spojování Lughova jména s tímto svátkem je podle všeho souvislost s bohyní Vladařkou, se kterou se Lugh oženil v mystické svatbě a se kterou vládne z Jiného světa.<sup>97</sup>

Druidi v tomto období často meditují na téma oběti. Tím, že se něčeho zbaví, dostanou úrodu. Oběť, takto chápanou, vidí jako obětování nebo vzdání se něčeho za účelem vstupu na vyšší, hlubší a tvořivější úroveň- z tohoto hlediska je Lughnasad festivalem transformace.<sup>98</sup>

Posledním svátkem Kola roku je Alban Elfed, či také podzimní rovnodennost. Název tohoto svátku v překladu znamená Světlo Vody.<sup>99</sup> Tento svátek zakončuje období sklizně a druidi ho též považují za čas naplnění a dosažení cíle. Jde o čas tzv. druhé sklizně, kdy se sbírají plody ze stromů.<sup>100</sup> Nicméně se bohužel nedochovaly žádné zřetelné stopy po festivalech raných pohanů, tudíž druidi částečně převzali některé zvyklosti svátku Michaelmas, tedy svátku svatého Michala, který byl též slaven v tomto období.

Michaelmas byl důležitý den na Vysočině a na ostrovech ve Skotsku, kde v tuto dobu tradičně začíná hlavní sklizeň. Se začátkem sklizně byly běžně spojené ceremonie

---

<sup>96</sup> Tamtéž, str. 111

<sup>97</sup> Překl. Karpíšková, Jaroslava: *Knihy rituálů. Učení OBOD, stupeň bardů, česká verze. Přeloženo z originálních materiálů OBOD, 2001, str. 10*

<sup>98</sup> Tamtéž, str. 15

<sup>99</sup> Autumn Equinox- Alban Elfed [online], [www.druidry.org](http://www.druidry.org), [cit. 2017-04-10], URL: <http://www.druidry.org/druid-way/teaching-and-practice/druid-festivals/autumn-equinox-alban-elfed>

<sup>100</sup> Tamtéž

a oslavy. Na Britských ostrovech a v Irsku se oslavoval duch Zrna, který byl ukryt v posledním snopku obilí.<sup>101</sup>

Hlavní postavou ceremonií Alban Elfedu je Lady, bohyně Ceridwen či také bohyně Sklizně. V kruhu se rozhazují květiny, semena či klasy. Lady přináší hrozny a víno či medovinu. To vše se posílá po kruhu a následně je obětováno vhozením do ohně spolu s díkuvzdáním za úspěšnou sklizeň.

Bůh, který je nejčastěji spojován s Alban Elfedem je Dagda, moudrý starý muž, který má vždy dostatek jídla pro všechny.<sup>102</sup> Obecně je tento svátek dedikován božstvům lovu, rybolovu a božstvům hojnosti.<sup>103</sup>

A opět následuje Samhain a Kolo roku se dále otáčí.

---

<sup>101</sup> Překl. Karpíšková, Jaroslava: Kniha rituálů. Učení OBOD, stupeň bardů, česká verze. Přeloženo z originálních materiálů OBOD, 2001, str. 28-29

<sup>102</sup> Nichols, Ross: The Book of Druidry. New York: Castle Books, 1990, str. 94

<sup>103</sup> Bonewits, Isaac: Bonewits's Essential Guide to Druidism. New York: Citadel Press Books, 2006, str. 187

## II. ČÁST: VÝZKUM

### 4. Kvalitativní výzkum

Výzkum si kladl za cíl na základě otázek, které co nejvíce pokrývají veškeré aspekty praxe, smýšlení a dalších faktorů, zmapovat, nakolik se Wicca a druidství/ OBOD scházejí a v čem se naopak rozcházejí a čím jsou tyto rozdílnosti případně dány.

Výzkum proběhl od března 2017 do června 2017 a zúčastnilo se ho celkem 10 osob, z čehož šest se hlásí k tradici Wicca a čtyři k druidství a OBODu. Tři z nich byli muži, a zbylých sedm ženy. Šest z respondentů spadalo do věkové kategorie 21 – 30 let, tři z nich do kategorie 31 – 45 let a pouze jediný do kategorie 45 let a více. Nejvyšší dosažené vzdělání bylo magisterského/ inženýrského typu, a do této kategorie spadaly tři osoby, dále jedna osoba dosáhla bakalářského vysokoškolského vzdělání a šest osob dosáhlo středoškolského vzdělání s maturitou. Výzkum byl anonymní, a proto používám označení jako Druid1 či Wiccanka 2.

#### 4.1 Teoretická východiska a analýza výzkumu

Metodu kvalitativního výzkumu jsem zvolila především z důvodu celkového malého počtu možných respondentů, přičemž jsem o tomto faktu věděla již před zahájením výzkumu. Dle mého názoru by kvantitativní výzkum nemohl poskytnout dostatečné množství odpovědí, aby měl výsledek řádnou výpovědní hodnotu.

Šetření probíhalo formou polostrukturovaných rozhovorů. Seznam všech kladených otázek pro Wiccu lze nalézt v příloze A, seznam otázek pro OBOD v příloze B. Ukázkový přepis jednoho celého rozhovoru je přílohou C. Otázky byly rozděleny do pěti oblastí. První měla za úkol zjistit volbu pohanské cesty, tedy proč si daní aktéři vybrali právě Wiccu či druidství/ OBOD a jaká byla jejich informovanost před zahájením aktivní praxe. Druhá oblast se věnovala již zmíněné praxi a každodennímu životu aktérů, tedy co obnáší jejich praxe, jak dlouho již praktikují atp. Další okruh otázek byl směřován na vnímání a terminologii. Cílem bylo zjistit náhled aktérů na různé pojmy, jako například posvátno či bohové, a vnímání jejich náboženství

v historickém a společenském kontextu. Čtvrtá oblast se věnuje postavení obou směrů v rámci ostatních náboženství, tedy na základě názorů respondentů, zkoumá vnímání směrů mezi ostatními pohanskými směry a socializaci aktérů. Závěrečná část zkoumá konkrétní vztahy mezi Wiccany a druidy a jejich povědomí o sobě navzájem.

V rámci zkoumání jednotlivých termínů jsem se rozhodla vynechat termín „pohan“. Dle mého názoru se již tímto termínem, jeho významem, původem a jeho vnímáním aktéry zaobíralo množství jiných religionistických i sociologických prací a to do hloubky, tudíž jsem neshledala žádného důvodu pro jeho opětovné rozebírání. Zaměřila jsem se tedy na co nejautentičtější výpovědi aktérů s ohledem na různé všeobecné názory, panující mezi veřejností, a s ohledem na informace běžně dostupné v populární literatuře.

#### **4.1.1 Volba pohanské cesty**

V rámci okruhu otázek týkajících se volby pohanské cesty byly respondentům položeny následující otázky: Jak se k Wicce/druidství dostali? Proč si zvolili právě tuto cestu a ne jinou? Co pro ně bylo nejdůležitější při volbě? Zda měli informace o daném směru ještě předtím, než začali aktivně praktikovat?

Můžeme říci, že co se týče otázky, jak se respondenti dostali k Wicce či OBODu/druidství, lze je v tomto ohledu rozdělit na dvě skupiny. Jedni se seznámili s danými směry skrze literaturu, a druzí byli inspirováni přáteli, případně partnery, či jimi byli k tradici dovedeni; přičemž druhá skupina počtem převyšuje první. V prvním případě šlo o tři respondenty, ostatních sedm bylo ovlivněno přáteli. Tito přátelé byli většinou již praktikujícími, či inspirovali svým zájmem o pohanství a spiritualitu.

Literaturou nejčastěji zmiňovanou u Wiccanů byli knihy autora Scotta Cunninghama a Raymonda Bucklanda, z té české pak kniha Wicca: První zasvěcení Jakuba Achrera.

Z odpovědí bylo zjištěno, že téměř všichni respondenti se zajímali o téma příbuzné pohanství (např. zkoumání keltské mytologie a spirituality) či pohanství přímo již předtím, než „objevili“ Wiccu či druidství konkrétně. Pouze jeden respondent se více

zajímal o východní náboženství, konkrétně buddhismus. Tento Wiccan 1 dokonce říká, že:

„Primárně jsem nehledal pohanskou cestu, já jsem vlastně ani nevěděl, co to pohanství je, ten pojem pro mě neměl žádný obsah v té době. Mě zaujala ta tradice tím, že byla o uctívání síly jako Bůh a Bohyně, jako mužský božstvo, který má nějaké atributy, a ženský božstvo, který má nějaké atributy, a že to je tradice, která se zajímá o to, odkud pocházíme, z čeho jsme, a současně nějakým způsobem oslavuje změny v přírodě a kolo roku, což mi přišlo strašně zajímavý, protože mi to přišlo hrozně spojený se zemí, a tím to pro mě bylo zajímavý, ale jestli je to pohanství nebo ne, to jsem vlastně vůbec neřešil a k pojmu pohanství jsem se dostal až pozdějc. To, že jsem se vlastně pak pohanem stal, přišlo jako vedlejší produkt tohoto rozhodnutí.“<sup>104</sup>

Zde se tedy prvně setkáváme s názorem, že Wicca sama o sobě není součástí pohanství, nebo za ni v minulosti nebyla považována.

Nicméně je třeba zmínit, že pouze jedna respondentka zmínila, že byla vychovávána v křesťanství, chodila na křesťanské školy a vypěstovala si jakýsi odpor k čistě patriarchálním náboženstvím, a proto:

„Začínala jsem u klasického čarodějnictví, kde byla hlavní především Bohyně, a taky jsem se zajímala o přírodu.“

Druid 1 zároveň v rámci první otázky definoval rozdíl mezi pojmem druidismus a druidství:

„Jsem zastánce druidství a ne druidismu, protože stejně, jako je pohanství a křesťanství, tak neexistuje druidismus a kněžismus. Druid je prostě pohanský kněz. Druid je pohanský kněz, takže není druidismus, ale druidství.“<sup>105</sup>

Jde o jediného druida, který definoval rozdíl mezi druidismem a druidstvím, ostatní dotazovaní se nijak nevymezili a používali oba dva termíny ve stejném smyslu.

Všichni respondenti se shodli u druhé otázky, tedy proč si zvolili zrovna Wiccu/ druidství, a ne jiný pohanský směr. Všichni se shodli na tom, že právě směr, který si vybrali, nejvíce odpovídal jejich hodnotám, přesvědčení a vnitřnímu nastavení. Spíše než o racionální rozhodnutí v první chvíli šlo o rozhodnutí intuitivní. Setkáváme se zde i teorií tzv. návratu domů, tedy že při obeznámení se se základními prvky obou směrů zažili respondenti pocit toho, že toto vlastně znají, někdy v minulosti se s tímto již setkali a je jim to známé, když se o pohanství předtím buď zajímali minimálně, či

---

<sup>104</sup> Wiccan 1, osobní rozhovor, 29. dubna 2017

<sup>105</sup> Druid 1, osobní rozhovor, 24. dubna 2017

vůbec. Pokud nešlo vyloženě o „návrat domů“, hovořili o nalezení Wiccy či druidství jako o „tom, co je ono, to je přesně to, co mi sedí“. Jak vypověděla Wiccanka 4:

„Bylo mi to okamžitě jasné. Jako kdyby chyběl dílek do puzzle, pořád jste ho nemohli najít a najednou by někdo přišel a řekl- nehledáš tohle? Všechno pak dávalo smysl. A ten dílek, to byla Wicca.“<sup>106</sup>

Dalším příkladem je Druidka 3, která svou volbu popsala takto:

„Jsem s ním nějak karmicky svázaná. Při pobytu v Anglii jsem měla na keltských místech pocit, že tam jsem doma, tam patřím.“<sup>107</sup>

Rozhodující pro čtyři z respondentů byla právě ona intuice a onen pocit „to je ono“, Wiccanka 4 uvedla, že se dokonce ani nerozmýšlela a nevybírala z jiných cest, jelikož pro ni byla Wicca jasná volba od prvního okamžiku.

Jedna z respondentek uvedla, že něco na způsob čarodějnictví se v její rodině praktikovalo:

„Měli jsme nějaké rodinné tradice, ale bohužel obě dvě vymíraly v době, kdy jsem byla docela mladá. Má maminka má své věci, které umí, ale ta si to "zablokovala", takže ta mi to nemohla předat, jen co mi mohla předat, byla její maminka, která ale umřela brzy a ještě mluvila německy, takže jsme si moc nepovídaly. A z té druhé strany, tatínkovy, tam byla prababička, která vypadala jako typická čarodějnice, úplně úžasná, bydlela u lesa, s bradavicí na nose, vyhublá devadesátiletá babička, a ta dělala něco, co by se dnes dalo brát jako ekvivalent žitkovských bohů. Nejsm si jistá, jestli to bylo úplně to samé, protože veškeré informace, které jsem jako malá měla, tak jsem měla jen z toho, co jsem zaslechla za dveřmi, protože samozřejmě před dětmi se o tom nebavíme. Takže tak si to představuji, jako ekvivalent, to bylinkářství, z tatínkovy strany je to ona prababička a pak tatínkův strýc, ten dělal stoličkování, dnes by se tomu říkalo "médiu", ale to, čemu se dnes říká médium, to je spíše takový hokus pokus, spíše je to šou. To, co dělal, bylo něco jiného, uměl hledat vodu, uměl dělat s kyvadlem a zabýval se tím na sklonku svého života, většinu času, kdy jsem ho znala, protože když jsem byla malá, tak již byl v důchodu. Nevím, jak to bylo předtím, ale ty informace byly vlastně čtvrtinové. Protože když jsem přišla do místnosti, takže to, o čem se bavili, se utlo. Takže já jsem z rodiny měla základ nějakého vnímání, které by se dnes dalo považovat za pohanské, jen jsem měla tu svobodu v tom, že jsem nebyla tolik políbená tou rodinnou historií a mohla jsem si tu cestu najít sama. Nevím, do jaké míry by se dala wicca ztotožňovat s tím, co dělala moje rodina. Na druhou stranu je výhoda, že to nikdo v rodině neodsuzuje, protože v tom byli vychovaní. Takže pohanství, to jsem vlastně nevěděla, co je. Když jsem přišla k wicce, tak jsem to nebrala jako pohanství, protože ani jsem nevěděla, co pohanství je.“<sup>108</sup>

Vidíme tedy, že na rozdíl od tzv. dědičných čarodějnic, kterých je v zahraničí nemalé množství, a které tvrdí, že se čarodějnictví a potažmo Wicca dědily v jejich

---

<sup>106</sup> Wiccanka 4, písemná korespondence, 1. června 2017

<sup>107</sup> Druidka 3, písemná korespondence, 30. května 2017

<sup>108</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

rodině po generace, tato respondentka toto netvrdí. Připouští, že existoval vliv její rodiny a můžeme říci, že tedy i ona měla nějaké predispozice, nicméně nepoužívá tento fakt pro tvrzení, že by byla Wiccankou/ čarodějnictví dědičně. Dále si můžeme všimnout, že podobně jako Wiccan 1, i tato respondentka nevnímala Wiccu jako součást pohanství.

U dalších šesti dotazovaných se již odpovědi lišily a nelze ani zcela říci, že by se odpovědi druidů shodovaly a odlišovaly od wiccanských a naopak. Jedním z důvodů byl důraz obou směrů na seberozvoj, sebepoznání a celkově práce na sobě jako na člověku. Na tomto se částečně shodli Wiccanka 1 a Druid 1. Druid 1 uvedl, že rozhodující byly:

„Právě hodnoty, soulad s krajinou, meditace a vnímání hlubší spirituality, která je spojená se seberozvojem, sebepoznáním a posilováním svého já, své síly a své individuality. Což jsou ty nejdůležitější hodnoty, poznávání mé síly a reflektování sebe s krajinou a posilování mé magické praxe, protože druidství je spojeno s magickou praxí, což ostatní cesty třeba nemusí mít.“<sup>109</sup>

Wiccanka 1 též hovořila o seberozvoji a popisuje, jak ji praxe Wiccy umožnila i přehodnotit svůj názor na mužský element v náboženství:

„Hodně mi pomáhaly ty práce, které jsme dostávali, cvičení na seberozvoj. Když jsem začínala s Wiccou, tak jsem měla problém se ztotožnit s Bohem, takže to vypadalo, že pro mě Wicca nebude. Protože jsem měla tu Bohyni z čarodějnictví, ale taky díky tomu, že jsem chodila na křesťanskou školu, kde do mě „valili“ Boha, takže jsem to tak nějak pak nemusela. Ale díky těm cvičením se mi podařilo nějak si to božstvo uvědomit jako mužský i ženský princip a začalo mi to připadat přirozené, a to bylo to, co mi pomohlo zjistit, že „tak teda jo, to bude ono“. Dnes mi to přijde vyrovnanější, než když je tam jenom ta ženská, ta Bohyně.“<sup>110</sup>

Mezi další odpovědi patřila i svoboda, kterou pohanství skýtá, a spojení s přírodou.

Další otázkou jsem se snažila zjistit, zda byli dotazovaní nějak informováni, než se začali aktivně věnovat praxi. Devět z deseti respondentů odpovědělo, že si předem našli literaturu, případně internetové zdroje. U Wiccanů šlo především o knihy Přírodní magie Scotta Cunninghama a Velká kniha čarodějnictví a magie od Raymonda Bucklanda, druidi se nezmiňovali o konkrétních titulech. Druidka 2 sbírala informace především z rozhovorů s praktikujícími a neuvedla, že by četla jakoukoli knihu.

---

<sup>109</sup> Druid 1, osobní rozhovor, 24. dubna 2017

<sup>110</sup> Wiccanka 1, osobní rozhovor, 10. března 2017



Druid 1 uvedl tuto problematiku do širší souvislosti. Dle něj je důležité zjistit si předem co největší množství informací a pokusit se praktikovat a medítovat, a teprve až poté se rozhodnout závazně se druidství věnovat:

„Když se člověk dá do druidství, tak má člověk nějakou dobu dělat, praktikovat, ale pak by měl udělat přísahu, v lese, sám, protože díky ní tu volbu přeje přímo do sebe. Je hezké o druidství mluvit, ale když jsem si dělal přísahu do pohanství, v těch 15 nebo 16, tak v tu chvíli, kdy jsem ji přijal, tak jsem cítil, že už nejsem člověkem, který praktikuje pohanství, ale jsem pohanem. A to stejné jsem cítil s druidstvím. V tu chvíli, kdy člověk dá přísahu, tak je druidem, ať už má kolik vědomostí chce. Když dá přísahu, bohům, krajině, lesu, předkům, tak už se vlastně stává druidem, ale samozřejmě záleží i na magickém aktu, jak moc silný ten akt je a jak moc je nacvičený předem. Takže dobré je dělat tu přísahu naráz, ale dobré je praktikovat druidství nebo jiné pohanství, až člověk přijde na to, jak to udělat, aby to mělo nějaký význam, nějakou vnitřní ceremonii.“<sup>111</sup>

Vidíme zde, že vzhledem k tomu že je potřeba složit přísahu před sebou a před Bohy, vede toto jedince k větší zodpovědnosti a k tomu, aby se zamyslel, zda je pro něho tato cesta opravdu vhodná. V tomto lze vidět paralelu s wiccanským výcvikem, kde je veden velekněžkou a veleknězem v covenu a trvá nejméně rok a den. Tento rok umožňuje ve své podstatě to samé- seznámit se s tradicí hlouběji, zhodnotit, zda je pro jedince právě Wicca ta správná cesta, a teprve poté se případně koná iniciace, která je v podstatě také přísahou před bohy. Rozdíl je vidět v tom, že Druid 1 hovoří o vlastní iniciativě a vlastním věnování se praxi, což vyžaduje velkou míru sebedisciplíny. Nelze samozřejmě říci, že by wiccanský výcvik disciplínu nevyžadoval, nicméně je zde navíc faktor učitele, resp. průvodce, o kterém Druid 1 nehovoří.

#### **4.1.2 Praxe a každodenní život**

První otázka v této sekci měla za účel zjistit, jak dlouho dotazovaní Wiccu/ OBOD praktikují. Vzhledem k tomu, že v České republice nemá ani jeden směr dlouhou historii, pouze ve třech případech z deseti je o praxi delší, než deset let- konkrétně Wiccan 1 praktikuje třináct let, Druid 1 přes deset let, ale přesným počtem let si jistý nebyl, a Wiccan 2 praktikuje dvanáct let.

Ostatní aktéři praktikují v rozmezí od jednoho roku po sedm let. U Wiccanů se ale setkáme se zajímavým faktem, a to že rozdělují svou praxi na období před

---

<sup>111</sup> Druid 1, osobní rozhovor, 24. dubna 2017

zasvěcením a po něm. Všichni se věnovali rituálům vyčteným z knih ještě před tím, než byli iniciováni, ale říkají, že si nejsou zcela jisti, zda se toto období dá již považovat za věnování se Wicce, či zda nikoliv. Shodně tedy uvádějí dvě čísla, kupříkladu Wiccan 1 má tedy od zasvěcení třináct let, ale praktikuje cca patnáct, Wiccanka 2 byla zasvěcena před necelými dvěma lety, nicméně pokud započítá i samostatnou praxi před tím, jde o deset let:

„Ale nicméně díky tomu, že dnes vím, co to tradiční Wicca je a jak funguje, tak bych to nenazvala tak, jako že jsem praktikovala Wiccu. A v podstatě to byla jakási "velmi mírná eklektická forma" něčeho, co se zakládá na principech tradiční Wiccy, ale velmi málo. Takže budu-li hovořit o Wicce tak, jak já jí rozumím, o linii gardnerovské, či alexandrijské, nebo případně spojené, tak jsou to dva roky.“<sup>112</sup>

Všeobecně se dá říci, že Wiccané praktikují především v covenech, zatímco druidi členy žádného tzv. háje nejsou. Z dotazovaných šesti Wiccanů pouze jedna žena praktikuje samostatně, ostatní praktikují v kruzích. Wiccanka 2 a Wiccan 1 dále uvedli, že kromě toho, že jsou členy covenu, fungují též v tzv. magickém páru.

Důvody pro samostatné praktikování druidů se různí. Dvě odpovědi zněly, že nemají potřebu být členy společenství, ale např. Druid 1 uvedl jako hlavní důvod, dle jeho názoru, fakt, že u nás především ani žádný háj, tedy tzv. grove, není:

„Nejsem členem žádného OBOĎáckého "háje", v Čechách je třeba nějaký založit, ale bohužel nejsou na to kapacity, na to, aby se lidé častěji setkávali a častěji praktikovali. Takže jsem součástí členské sekce ČR, ale není to seed ani grove. Ani semínko, úvodní praxe, ani grove jako takový. Na to je potřeba mít nějaké pojetí a nějaký výcvikový stupeň, aby bylo jisté, že ten člověk, který někoho organizuje, má už svou praxi a je zkušený v tom, co dělá, aby mohl pomáhat ostatním. Takže u nás žádný seed ani grove není.“<sup>113</sup>

Ačkoli v České republice neexistuje žádný oficiální háj, ale seed, místní druidi se snaží alespoň několikrát v roce setkat a slavit spolu svátky Kola roku, např. v rámci Druidské skupiny či pod záštitou České pohanské společnosti.

Další otázkou jsem chtěla zjistit, co pro aktéry znamená reálně praktikovat daný směr. Odpovědi všech se v několika bodech shodovaly, a to především v otázce Kola roku. Všichni považují za součást praxe oslavu svátků v průběhu roku. Nešlo ale zdaleka o jediný aspekt. Pro dotazované má jejich praxe hlubší význam a i rozdílně jej definují. Wiccanka 1 uvádí, že:

---

<sup>112</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

<sup>113</sup> Druid 1, osobní rozhovor, 24. dubna 2017

„Pro mě to znamená mít každodenní spojení s tím, co se děje kole. Třeba když mám dobrou náladu a svítí slunko, tak pozdravím Pána. Nebo vidím Měsíc, tak ho pochválím. Jinak pro mě jsou důležité každodenní meditace a spojení sama se sebou, s vlastním středem a pak příroda. Také se snažím dělat nějaká cvičení na procvičování práce s energiemi, zajímám se o kameny. Občas udělám nějaké svíčkové kouzlo, když potřebuju nějakou pomoc, prostě takový drobný kouzlíčka. Jinak pracuji především na sobě a užíváním si přírody.“<sup>114</sup>

Jako další příklad uvádím Wiccanku 3, který odpověděl takto:

„V prvom rade je to pre mňa uctievanie Boha a Bohyne, život v rytme kola roku, čiastočne aj mágia, tu ale využívam hlavne pre seberozvoj. Často kráť podvedome, vedomú rituálnu mágiu vykonávam len v zvláštnych prípadoch. Väčšinu obradov a rituálov vykonávam pre uctenie a spojenie s Bohmi.“<sup>115</sup>

V tomto ohledu se shodne s Wiccankou 3, která též považuje za jeden z hlavních aspektů uctívání Bohů a žití v souladu s přírodou. U Wiccanky 2 se ale setkáme s odpovědí, která se vymyká ostatním odpovědím:

„Pokud řeknu, že praktikuji Wiccu, tak se to dá pojmout různě. Pokud bych to vnímala jako tradiční Wiccan, tak se de facto Wicca praktikovat nedá, protože je to životní filosofie. Takže pro mě je to každodenní život. Není to tak, že bych žila a jednou za půl roku si vzpomněla, že jsem Wiccan a půjdu něco dělat, je to prostě součástí života a prolíná se to s ním. Takže praktikování Wiccy vidím jako životní filosofii a ta se nedá praktikovat.“<sup>116</sup>

Vidíme zde tedy názor, že se o praxi vlastně vůbec nejedná, resp. že se takto nedá pojmenovat. Wiccan 1 v tomto ohledu souhlasí s výše uvedeným, kdy říká, že pojem praktikovat používá, aby se domluvil s někým, kdo se v této oblasti nepohybuje. Tvrdí ale, že je s ním Wicca již tak spojena a má ji natolik vžitou, že už ani nerozeznává řekneme to posvátné a to profánní, jelikož jde např. nejen o slavení svátků, ale i o drobné věci, jako přípitek bohům, když si večer se ženou dá víno. Jelikož ale má mnoho lidí vžito, že náboženská praxe je taková, které je věnován určitý čas, ačkoli to ve Wicce a případně obecně v pohanství takto nefunguje, v rámci dorozumění používá pojem praxe, tedy osm svátků Kola a roku a nějaký ten esbat. Narážíme zde tedy na potenciální nedorozumění v rámci terminologie, kdy aktéři sami tento termín, tedy praktikovat, mezi sebou nepoužívají, jelikož je pro ně obsahově prázdný. Používají ho pouze v případě, pokud se chtějí domluvit s někým, kdo se tradici nevěnuje. Vystává zde tedy další otázka- které termíny v religionistice používané se opravdu dají uplatnit v rámci pohanství, resp. v tomto případě ve Wicce, a zda je třeba tyto termíny opravdu

---

<sup>114</sup> Wiccanka 1, osobní rozhovor, 10. března 2017

<sup>115</sup> Wiccanka 3, osobní rozhovor, 14. dubna 2017

<sup>116</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

používat, pokud s nimi sami aktéři nepracují. Je tedy možné to, čím Wiccané a potažmo pohané každý den žijí, ohraničit nějakým termínem, v tomto případě termínem „náboženská praxe“? To je jedno z témat, na které by se religionisté bádající v pohanství mohli v budoucnosti zaměřit.

V druidství se respondenti shodli na tom, že jde o životní styl a světonázor, kdy, podle Druidky 1:

„Praktikovat druidství znamená žít každodenní život v souladu s hodnotami, které ctí.“<sup>117</sup>

Či jako další příklad:

„Oslavovat svátky, vnímat přírodní cykly, komunikovat s bohy, přírodou, zvířaty, hledat své místo ve světě. Někdy zdobit oltář, vydávat se na šamanské cesty, radit se na nich s mými učiteli, předky (jsem hodně inspirované Matthewsem<sup>118</sup> a jeho Keltským šamanismem).“<sup>119</sup>

Důležitým aspektem každodenní praxe je zároveň práce sama na sobě, tedy poznávání sebe sama a nacházení vnitřní síly. Toto vše je ale vždy spojené s krajinou, a to mnoha způsoby:

„Znamená to pro mě spojení s krajinou- druidství je ve všech směrech hodně intenzivní ve spirituálním vnímání krajiny, ať už pomocí práce s její energií a magií nebo právě s tím, že má člověk otevřené srdce a vnímá ten svět okolo sebe a může nějak reagovat, což je odvozené od nějakých druidských praktik ať už je to zakořeňování či toulání se v krajině, které je zase třeba fyzické nebo meditování, které je hodně empatické nebo otevírání vnitřního srdce ať už ke krajině nebo k lidem. Tudíž abych to shrnul: seberozvoj, krajina a svět okolo nás- a také prohlubování vztahu s nimi.“<sup>120</sup>

Z výpovědí lze tedy vyvodit, že zatímco u druidů převažuje spojení s přírodou a jejím cyklem, pro Wiccany nelze přesně definovat praxi jako takovou. Lze si ale všimnout, že pro oba směry je důležitý seberozvoj a žití náboženství v každodenním životě, v čemž tedy nacházíme styčný bod.

Naprostu všichni dotazovaní se shodli, že slavení svátků Kola roku je důležitou součástí praxe, jelikož jde vlastně o jakousi kostru. Pomocí slavení se člověk naladí na cyklus přírody a je schopen změny v přírodě více a hlouběji vnímat, nejde tedy o to, že pokud by se neuskutečnil rituál v tom daném období, něco v přírodě by přestalo správně

---

<sup>117</sup> Druidka 1, písemná korespondence, 18. května 2017

<sup>118</sup> Pozn. John Matthews, spolupracovník Philipa Carr- Gomma v rámci znovu obnoveného OBODu.

<sup>119</sup> Druidka 3, 30. května 2017

<sup>120</sup> Druid 1, osobní rozhovor, 24. dubna 2017

fungovat. Jde tedy především pro důležitost oslavy pro daného jedince, aby on sám neztratil kontakt s přírodou, který je klíčový pro obě tradice:

„Já jsem naprosto přesvědčena o tom, že to důležité je a myslím si, že v tom globálu když by někdo tvrdil, že pokud neudělám ten rituál, tak nepřijde zima nebo tak, to si myslím, že je hloupost, jednoduše proto, že alespoň tak, jak tomu rozumím já, tak vlastně ten rituál dělá celá příroda. Když je třeba Beltain, tak to i ta příroda slaví, zelená se, rozkvétají květy a vlastně to samo je praktikování rituálu. Svět nezávisí na tom, jestli my rituál uděláme, nebo ne. Pokud to vezmu na osobním levelu, tak je to nesmírně důležité. Protože se vlastně naladíš na ten cyklus a prožíváš ho, díky tomu, že ty rituály děláš a zaměřuješ na to svoji mysl a vnitřně se připravuješ na tu změnu. Nebo se připravuješ na roční období. Ty vlastně začneš žít v souladu s tím cyklem. A to tebe vlastně jako člověka mění, mění to tvoje vnímání. Takže je to důležité hlavně pro tebe. Ale pokud ty ten rituál neděláš, tak ztrácíš kontakt s tím cyklem, s kolem roku.“<sup>121</sup>

Wiccan 1 rozvádí dál ono „pokud neudělám rituál, něco se stane“. Těž popírá, že by se reálně sralo, že např. nevyjde slunce, ale hovoří o vnitřním rituálu. Vnitřně pro daného jedince příkladně rituál skončí tím, že šel spát, místo aby držel stráž u svíce na slunovrat, tudíž vnitřně rituál nedopadne dobře, tedy neuvidí, jak ráno vychází. Dále říká, že:

„Pro mě je Wicca zposvátnění života, to znamená, že když slavíme ty rituály a děláme ty obřady, tak si v sobě potvrzujeme to, že život je posvátný, že ty cykly a příroda a Slunce jsou posvátno, ale nejen to- je to nedílně spojeno s tím, že nejsme my a pak ta příroda, ale že my jsme propojeni s tím celkem.... Po letech praxe je se mnou ten cyklus již natolik propojen, že když bych vynechal jeden svátek, tak bych se už cítil odpojen, případně i že nějaká část mé duše zůstala v tom minulém období. Prostě nás nelze od toho oddělit.“<sup>122</sup>

U posledně uvedeného se s Wiccánem 1 shodnou i druidští respondenti. Pouze Wiccanka 1 uvedla, že ačkoli jsou svátky Kola roku důležité, díky velké vzdálenosti od svého covenu nemá vždy možnost se účastnit oslavy. Nicméně stejně alespoň doma zapálí svíčku či provede krátkou meditaci na téma daného svátku. Vidíme tedy, že oslavy Kola roku jsou důležité pro obě skupiny stejnou měrou, ať už jsou slaveny ve skupině či samostatně.

Další otázka byla zaměřena čistě na Wiccanskou část respondentů. Zjišťovala jsem, zda byli dotazovaní členy více covenů. Čtyři z nich byli členy vícero covenů, maximálně ale dvou. Ostatní dva mají zkušenost s jedním covenem.

Co se týče představ, jak by mělo společenství OBODu či coven fungovat, v tomto ohledu se odpovědi částečně lišily. Většina respondentů odpověděla, že měla představu,

<sup>121</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

<sup>122</sup> Wiccan 1, osobní rozhovor, 29. dubna 2017

jak by společenství měla fungovat, ale co se týče přesnosti představy, v tom už se odpovědi různily. Dvě dotazované měly vágní představu, něco tušily či vyčetly z knih, ale ucelenou představu neměly, jeden z wiccanů rovnou prohlásil, že si byl docela jist, jak to má vypadat, ale zjistil, že celý jeho původní dojem byl naprosto mylný. Druidky vypověděly, že se jejich představy dokonce shodovaly s realitou. Pro příklad Druidka 2 vypověděla, že si představovala společenství jako místo, kde se druidi neformálně setkávají, a tak to i opravdu bylo. Druidka 3 praktikuje především samostatně, a takto si i svou praxi představovala, tudíž se s ostatními setkává minimálně, tedy i její představa byla naplněna.

Wiccané převážně odpovídali, až na Wiccanku 4, že se jejich původně nabyté znalosti neshodovaly s realitou vůbec, nebo pouze částečně, případně zjistili, že měli jen nemnohé informace a v průběhu svého fungování v covenu zjistili, že coven funguje mnoha způsoby, příkladně:

„Neměla jsem vůbec představu, do čeho jdu. Respektive v prvním covenu jsem netušila, v druhém jsem to tak nějak zjistila. Pro mě je coven jako rodina, kruh přátel, kterým opravdu můžu věřit a opravdu s nimi mám takový rodinný vztah- že se na sebe můžeme spolehnout, můžeme si věřit. Víš, že když potřebuješ, tak ti pomůžou, a když oni potřebujou, tak pomůžeš ty jim.“<sup>123</sup>

Wiccanka 2 tuto výše zmíněné ještě více rozvedla. Uvedla ale též, že ačkoli představu měla, snažila se ji potlačit a nechat si otevřenou mysl, jelikož to, co člověk předjímal, může ve finále omezit ten finální zážitek:

„To je právě o té představě, kterou v hlavě máš, jak to je, tak potom, když to prožiješ, tak když se na tu představu podíváš zpětně, tak to je, jako kdyby sis představovala nádherně zábavnou jízdu na tříkolce. A když to zažiješ v reálu, zjistíš, že to je Ferrari a ne tříkolka. Tím pádem všechny ty prožitky, které máš z veřejných rituálů je opravdu, jako kdybys šlapala na tříkolce. Což nevádí, to je dobře, ale v té tradiční Wicce se dostaneš k jiným energiím a mají jinou intenzitu a najednou máš pocit, že to, co jsi věděla nebo si myslela či dělala předtím je, jako kdybys byla dospělá a jezdila na tříkolce, protože ty energie tam nejsou. Nebo jsou, ale jejich míra je pro tebe už nezaznamenatelná.“<sup>124</sup>

Druid 1 ale například odpověděl, že neměl nejmenší ponětí, co se v OBODu děje, ale jelikož to vše pojal jako průzkum, tak neočekával nic a zajímal se o vše.

Následující otázkou jsem chtěla zjistit, jak byli dotazovaní informováni o nastavení hierarchie v covenu a v OBODu. Cílem bylo opět zjistit, k jakým informacím se dostali

<sup>123</sup> Wiccanka 1, osobní rozhovor, 10. března 2017

<sup>124</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

předem, tedy hlavně z již zmiňovaných knih, a nakolik se pak tyto informace shodovaly s realitou.

U Wiccanů jsem se setkala s odpovědí, že základní představu měli, tedy že v čele covenu stojí velekněz a velekněžka, kteří coven spravují, vedou většinu rituálů a pomáhají ve výcviku. Jen Wiccanka 3 neměla vůbec žádné informace. Co vše ale běžně velekněz a velekněžka zastávají či nezastávají, o tom panují představy všelijaké a respondenti vypověděli, že byli sami překvapeni, co vše se v literatuře nedočtou. Jako příklad uvádím Wiccana 1:

„Každý coven vede velekněz a velekněžka, ale překvapilo mě, jak je velký rozdíl pokud jde o koordinaci rituálu a jak mají vypadat ty praktické věci, kde ta role je strašně důležitá. Protože když je počet lidí kolem deseti a víc, tak už nic jako demokracie nefunguje- tam už je to spíš meritokracie, asi v tom smyslu, že oni jsou nejzkušenější a vyslechnou si názor těch lidí, ale na nich je nalezení toho praktického řešení. Čili na té praktické úrovni ta hierarchie funguje, a na úrovni toho, kdo čemu jak věří a kdo jak si co vysvětluje, tam do toho nikdo nikomu nekecá.“<sup>125</sup>

Z jeho další výpovědi vyplývá, že je spíše podporováno vlastní zamyšlení se nad různými tématy a nacházení vlastních významů. Dalo by se to shrnout tak, že není předkládána žádná univerzální pravda a univerzální odpovědi na různé otázky, ale je podporováno myšlení a přemýšlení jedince, do čehož zapadá i role velekněze a velekněžky- jsou nejvýše postavení, ale fungují jako rádci a průvodci. Z odpovědi Wiccanky 2 zároveň vyplývá, že není třeba uměle oddělovat roli velekněze a velekněžky, jelikož jejich role a postavení by mělo logicky vyplýnout z respektu k nim:

„Potom je tam ten zbytek, který má samozřejmě respekt vůči veleknězce a veleknězi, ale to je respekt, který je vlastně automatický. Není vůbec vynucován, protože v tradiční Wicce, alespoň jak já ji znám, tak většinou ten velekněz a velekněžka jsou lidé, které respektuješ přirozeně. Kteří mají přirozenou autoritu. Zodpoví ti na spoustu otázek, jsou schopní říct, že neví, vnímáš je jako autoritu a samozřejmě je to jejich coven, tudíž můj dům= moje pravidla, takže je vnímáš přirozeně jako autoritu.“<sup>126</sup>

Dále se shodne s Wiccankou 1 na tom, že coven chápe jako rodinu, nicméně striktně rozlišuje covenovou praxi a případné přátelské vztahy, což bude rozebráno níže.

Co se hierarchie v OBODu týče, druidi vypověděli, že vlastně nic takového neexistuje. Je rozdíl mezi tzv. seed, tedy praktikující skupinou, a grove, kde je již možné dělat výcvik, ale vnitřní hierarchii jednotlivých hájů si jeho členové nastavují

<sup>125</sup> Wiccan 1, osobní rozhovor, 29. dubna 2017

<sup>126</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

sami, tudíž zde nenalezneme žádnou ustálenou, jasně strukturovanou hierarchii. Vzhledem k tomu, že ani jeden z respondentů není členem háje, tedy vzhledem k faktu, že v Čechách žádný není, informace o tomto tématu zjišťují na příkladu hájů fungujících v Anglii, pokud mají kontakty se členy OBODu na ostrovech, případně otevřeně přiznali, že netuší, jak toto funguje, ale předpokládají, že záleží, jak již bylo zmíněno výše, na tom, jak si to členové sami nastaví. Vzhledem k tomuto faktu nebylo možné srovnat, jestli se představy o hierarchii shodují s realitou.

Je tedy zřejmé, že v tomto ohledu, vzhledem k fungujícím covenům v České republice, mají Wiccane možnost, na rozdíl od druidů, i porovnat odlišnosti v praxi různých covenů. Všichni, kteří předtím uvedli, že byli členy více covenů, potvrdili, že každý kruh, se kterým měli zkušenost, byl více či méně veden jinak. Wiccan 2 má dokonce zkušenost ze zakládáním vlastního covenu:

„Aktuální coven jsem zakládal, nejprve jsem převzal model z covenu mateřského. Postupem let a díky vlivu dalších členů se fungování aktuálního covenu vyvinulo.“<sup>127</sup>

Dalším příkladem je Wiccanka 1, jejíž zkušenost byla diametrálně odlišná od výše zmíněného, a rozvedla to takto:

„Lišilo se, a to docela zásadně. V tom prvním byl velekněz, kterej se choval, dá se říct, jako sektář: já mám pravdu, vy mě všichni budete poslouchat a dělat, co řeknu a když ne, tak běda, jste nejhorší a tak dále. To bylo strašný. Po půl roce jsme se s nimi s kamarádkou rozloučily, dokonce jsme dostaly oficiální dopis o ukončení studia. Pak jsme se do Hradce Králové a tam to bylo spíš na té kamarádké bázi, což bylo takové příjemnější, přirozenější, a že bylo tam třeba i to porozumění.“<sup>128</sup>

Z výše popsaného vyplývá, že není jasně ustálená struktura covenu a jeho praxe, a že tedy každý jednotlivý kruh, alespoň v České republice, má svůj chod nastavený jinak. Vzhledem k těmto odlišnostem mě zajímalo, zda se tedy liší i přístup k velekněze a velekněžky k jednotlivým členům, konkrétně zda jsou nějak propojeni i s jejich životem mimo covenovou praxi, či nikoliv. Zde jsem se setkala s naprosto odlišnými odpověďmi. Lišily se ale též v tom, zda aktéři odlišují covenovou praxi a přátelské vztahy mimo něj, či zda obé nějakým způsobem splývá. Wiccanka 1 například uvedla:

Ted' už moc ne, protože zjistili, že to moc nefunguje (smích). Jo, bylo tu pár pokusů, ale vždycky to udělalo více zmatku, protože třeba to mysleli dobře, ale podali to

<sup>127</sup> Wiccan 2, osobní rozhovor, 2. června 2017

<sup>128</sup> Wiccanka 1, osobní rozhovor, 10. března 2017



takovým způsobem, že situaci úplně zkomplikovali. Spíš když si řeknu, že potřebuju poradit s tím nebo s tím, nebo něco potřebuju probrat, prostě něco jako kamarádsky, ale jinak mi už sami od sebe neradí.

Zde tedy vidíme příklad, kdy se směšuje přátelský vztah a funkce v kruhu, tedy že velekněz a velekněžka ze své role radili dotyčné i v osobních záležitostech. Wiccanka 2 ale naopak uvádí:

„Vůbec. Naprosto nezasahují. Velekněz a Velekněžka nemají co zasahovat do osobního života žádným způsobem za žádných okolností. To je naproste no go. Prostě ne. A pokud to tak někde funguje, což jsem přesvědčena o tom, že v rámci tradiční Wiccy to tak nefunguje, tak je to špatně. Wicca je tradice, někdo by řekl v uvozovkách "náboženská". Budeme li používat slovo náboženství, aby tomu ostatní lidé rozuměli- já Wiccu za náboženství nepovažuji- tak řekněme "náboženská praxe" tak ta přece nemá s osobním životem nic společného. Samozřejmě může dojít k tomu, že jsi v kruhu třeba 10 nebo 15 let, praktikuješ s těmi lidmi, tak se do určité míry stanou tvými přáteli. Potom můžeš za kýmkoliv z covenu přijít s nějakým trápením nebo něčím, a to je normální, protože když jste coven members, tak jste přátelé, ale nemá to s praxí nic společného a nemělo by to s ní být spojované. V momentě, kdy se někdo o Wiccu zajímá a dostane se do skupiny, kde je toto součástí, tak by měl vědět, že ta skupina není v pořádku.“<sup>129</sup>

V tomto ohledu s výše uvedeným souhlasí i Wiccanka 4 a Wiccan 1, tedy že na osobní, přátelské úrovni je možné si navzájem radit v různých životních situacích, ale za žádných okolností se to nesměšuje s praxí, kde to rozhodně nemá co dělat. Toto se tedy striktně rozlišuje. Pouze Wiccan 2 uvádí, že mu velekněz a velekněžka do osobního života zasahují, hodnotí to ale pozitivně. Neuvádí ale, zda vidí rozdíly, podobně jako Wiccané výše, či zda ne. Nelze tedy jeho odpověď přesně srovnat.

Jelikož OBOD podle odpovědí nemá žádné postavy, které by zaujímaly podobnou roli, jako velekněz a velekněžka ve Wicce, ačkoli jsem kladla podobnou otázku, tedy zda aktérům zasahuje OBOD i do osobního života, významově odpovědi spadají do jiné kategorie. A to vzhledem k faktu, že OBOD je veden korespondenčně a klade důraz na práci sám na sobě. Není tedy ani možné, aby nějaká osoba reálně zasahovala druidům do osobního života, ale praxe a zadané úkoly ano. Tedy:

OBOD, jako organizace, do mého života - nad rámec výcviku nezasahuje, protože mé studium je korespondenční a nejsem v přímém kontaktu s ostatními členy.

Příklad Druidky 2:

---

<sup>129</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

„Ano, zasahuje, pro externí lidi se stávám jakýmsi jedním z nositelů druidství a přírodní tradice a cítím, že je to obohacuje.“<sup>130</sup>

A poslední příklad Druida1 :

„Určitě ano, jak jsem říkal, tak OBOD je hodně seberozvojová cesta, takže jakýkoliv akt v něm jeden udělá, ovlivňuje ho to do celého života. Když někdo uvažuje nad tím, že má spojovat své mladé a staré já, ne, že si říkáš, že jsi na něco moc mladý nebo starý, protože teď tu jsem, v tomhle věku, chceš to udělat? Nebo ne? A ne se vymlouvat na věk. Takže ano, každý týden, každá akce tě posouvá dál a je to záměr, posouvat tě vnitřně dál. Budovat si své vnitřní Bardství nebo Ovatsví.“<sup>131</sup>

Ačkoli se tedy nelze zcela jednoznačně ptát na zasahování do osobního života, zajímaly mě u druidů tedy odlišnosti mezi jednotlivými stupni učení, tedy mezi Bardy, Ovaty a Druidy, a to, jaké panují vztahy mezi nimi.

Dostala jsem především stručné odpovědi, opět především proto, že díky korespondenčnímu kurzu a neexistenci háje je pro místní druidy velice složité něco takového hodnotit. Druidka 1 a Druidka 2 se shodly, že se lidé v jednotlivých stupních liší znalostí, tedy čím déle praktikují, tím větší mají znalost. Druidka 3 k tomuto doplnila, že jí přijde, že:

„Čím déle lidi praktikují, tím jsou tišší, skromnější a jejich ličení praxe je živější, emočnější, méně zabarvené pocitem důležitosti ega.“<sup>132</sup>

Druid 1 má v současné době zkušenost s výcvikem na Bardském i Ovatském stupni, a tak jako hlavní rozdíly uvádí odlišnou náplň výcviku, přičemž doplňuje, že další stupeň vždy staví na tom předchozím. Bardové se učí pracovat se živly, uší se skládat básně, povinně se musí naučit alespoň na jeden hudební nástroj, učí se pracovat se sebou samým, jak vnímat čas a jak se rozhodovat, co učinit a co ne a proč. Ovatský stupeň hlouběji pracuje se živly i s časem, ale především se věnuje bylinkářství:

„Ovat byl v historii bylinkář a má být bylinkář, takže je tam spousta práce s rozpoznáváním stromů, bylin, vytváření vlastního herbáře, oghamu, který samozřejmě může být ovlivněn lokální zkušeností daného praktikujícího. Já jsem se rozhodl, že si vytvořím ten základní, klasický ogham, ale k němu si vytvořím i lokální, z našich místních stromů a keřů, jelikož si myslím, že pokud je lokální rostlina, se kterou mají zkušenosti a nějaké vnímání archetypu třeba deset, dvacet let nebo celý život, tak divinační sílu bude mít mnohem větší, než když rostlinu vidíme poprvé, třeba někde v květinářství.“<sup>133</sup>

---

<sup>130</sup> Druidka 2, písemná korespondence, 21. března 2017

<sup>131</sup> Druid 1, osobní rozhovor, 24. dubna 2017

<sup>132</sup> Druidka 3, písemná korespondence, 30. května 2017

<sup>133</sup> Druid 1, osobní rozhovor, 24. dubna 2017

Všichni shodně uvedli, že vztahy mezi jednotlivými stupni jsou veskrze přátelské a dobré, jednotlivci si snaží mezi sebou pomáhat. Druidka 3 dokonce říká, že:

„Nemyslím, že vztahy mezi lidmi v pohanských skupinách se odvíjí od stupňů, ale spíš od toho, jak dlouho se znají a jak často se potkávají. Nebo to nedokážu vnímat, protože mé myšlení není hierarchické.“<sup>134</sup>

Je tedy naprosto nemožné nalézt nějakou shodu ve výpovědích Wiccanů a druidů, a to vzhledem k odlišnosti konceptu společenství, ve kterých se obě skupiny uskupují. Ačkoli můžeme nalézt paralelu ve třech stupních OBODu a třech stupních zasvěcení ve Wicce, celkový koncept je diametrálně odlišný, a tedy i komparace se zde neuplatní. V tomto tématu nacházíme, na základě výsledků výzkumu, největší rozdíly.

Poslední otázkou této části jsem chtěla zjistit, jak je spjata společenství s vnitřním přesvědčením aktérů, tedy kdyby se změnil způsob fungování skupiny natolik, že by se již neshodoval s přesvědčením jednotlivce, zda by to pro něj byl důvod skupinu opustit, či dokonce zvolit jinou pohanskou cestu. Na tuto otázku mi všech deset respondentů odpovědělo stejně, tedy že společenství by opustili, ale Wiccu či druidství rozhodně ne. To mimo jiné souvisí i s již výše uvedenými přísahami, tedy že když už jednou složím přísahu před Bohy a před sebou samým, nemůžu z cesty odejít jen proto, že daná sociální skupina, ve které se nacházím, není funkční. Jako příklad uvádím Wiccanu 2:

„Wicca je životní přesvědčení a pokud mám nějaké takové přesvědčení, ke kterému jsem dospěla vědomě, intuitivně i logicky a jsem praktikující, funguji v tom systému a to přesvědčení je silné, tak jsou dvě možnosti: buďto si lžu do kapsy a na něco si hraji, potom ano, to by bylo možné, ale pokud cítím v kostech, že to je moje životní cesta a filosofie, tak přece nemohu z té cesty utéct. Myslím si, že tato situace nastat nemůže.“<sup>135</sup>

Druidi se dále spíše shodli, že si dovedou představit, že by se v rámci morálních a jiných hodnot mohli se společenstvím rozejít, ale vzhledem k tomu, že si „v sobě druidství pěstují sami“, nemělo by to pro ně v absolutní hodnotě nějaké horší následky. Wiccané ale ukázali, že ačkoli si dovedou představit, že při nějaké větší změně v covenu by ho též mohli opustit, neumí si představit, za jakých okolností by se toto mohlo stát. Jako hlavní důvod k tomuto uvádějí, a opět bych dala za příklad Wiccanu 2:

---

<sup>134</sup> Druidka 3, písemná korespondence, 30. května 2017

<sup>135</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

„Co se týče vystoupení z covenu, to si myslím, že člověk může, právě proto, že chce se svým magickým partnerem rozšířit novou obec, nový coven, což není nic špatného a nikdo nikomu za to nevynadá, je to proces naturálního štěpení, nebo se třeba odstěhuješ, to se může stát. Tak to jsou důvody, proč si myslím, že coven můžeš opustit.“<sup>136</sup>

Wiccan 1 se v tomto naprosto shoduje s Wiccankou 2. Wiccanka 1 jako jediná zažila i konflikt v covenu, díky kterému odchod zvažuje, ale jak již bylo popsáno výše, důvodem je zde propojení přátelské roviny s praxí a ne jejich striktní oddělení. Konflikt tedy vznikl na oné přátelské úrovni, ale ovlivňuje tedy i praxi, ačkoli by se toto dle Wiccana 1 a Wiccanky 2 stávat nemělo, a sami s tím zkušenost nemají. Je tedy otázkou, co tento rozdíl zkušenosti utváří- zda odlišnost konkrétních tradic, ke kterým se respondenti hlásí, tedy že např. gardneriánská Wicca má v tomto ohledu jasněji stanovená pravidla, než Wicca eklektická, či jestli je důvodem něco úplně jiného. Vzhledem k malému množství lidí, kteří se u nás k Wicce hlásí, bude asi ještě nějakou dobu trvat, než budeme moci tuto otázku jasně zodpovědět.

#### 4.1.3 Vnímání a terminologie

V tomto okruhu otázek bylo cílem zjistit, jakým způsobem se pohané obou cest staví k běžně používané terminologii, tedy např. posvátno, náboženství atp., a jakým způsobem osobně vnímají historii svého náboženství a jeho důležitost ve svém životě.

První otázka se zaměřila na vnímání původu obou náboženství, částečně nezávisle na historicky daných faktech. Vycházela jsem ze zkušenosti, kdy ne každý si dohledává opravdový původ. Ačkoli je to samozřejmě dodnes lehce složité a neznáme všechna fakta, zajímalo mě, nakolik si aktéři nestudovávají vlastní historii. Přibližně polovina respondentů se vyhnula jasné odpovědi, dále např. druidi se převážně nezmínili o zakladatelích OBODu, na rozdíl od Wiccanů, kde polovina z nich uvedla Geralda Gardnera. Odpovědi vypadaly často následovně:

„Striedmo. Viem, že je to mladý smer, no pre tuto dobu a mňa je myslim úplne vhodný.“<sup>137</sup>

Či také:

---

<sup>136</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

<sup>137</sup> Wiccanka 3, osobní rozhovor, 14. dubna 2017

„Jako krásnou směsici legend, příběhů, mýtů a historie.“<sup>138</sup>

Zas na druhou stranu druhá polovina respondentů podala poměrně vyčerpávající odpovědi. Jde podle nich o směry, které se vyvinuly přirozeným vývojem, kombinací západní mystiky, západní mytologie, tedy především keltské, a dalších aspektů. Druidka 1 to shrnula následovně:

„Vznik druidství a jeho různých směrů je přirozený důsledek vývoje. Jeho rozvoj v současnosti je důkazem toho, že se jedná o životaschopný duchovní směr, který oslovuje mnoho lidí. OBOD je důkazem, že lidé chtějí druidství nejen sami praktikovat, ale svou zkušenost i sdílet a jsou ochotni věnovat svůj čas, energii a znalosti jeho rozvoji...“<sup>139</sup>

OBOD v historii působil jako spouštěč novodobého druidství v Evropě, bez kterého by pravděpodobně dnešní druidství mělo úplně jinou podobu. Je tedy považován za důležitý mezník.

Akteři ale jednoznačně uvádějí, že jak Wicca, tak OBOD, jsou novodobými konstrukty, které se snaží navazovat na jakési starší tradice a západní mystéria a mytologii, nicméně hluboké kořeny sahající do evropské prehistorie nebyly zmíněny ani jednou.

Wiccanka 2 uvedla, že pravidelně studuje knihy o historii Wiccy a jejích aktérů, a pro sebe si bádá, „jak to celé mohlo vzniknout“, tedy nakolik vytvořil Gardner zcela nový náboženský konstrukt, a na kolik převzal něco, s čím se sám setkal. Druid 1 se též hlouběji zabývá historií druidů obecně na evropském území, čte staré římské autory a dává si pro sebe dohromady zmínky o druidech v těchto knihách.

Zajímavou odpověď, vymykající se odpovědím ostatních druidů, v tomto ohledu uvedla Druidka 2:

„Myslím, že OBOD a pojem druidství není ani moc vhodné dnes spolu spojovat. Je tam jakýsi stejný prvek (kořeny, síla, příroda). Ale podle mě bylo druidství kdysi stejnou náboženskou, možná i fanatickou skupinou, jako každá jiná náboženská skupina se svými rituály, úskalími, plusy i mínusy. OBOD narozdíl od druidství vnímám jako novodobý záměr, studium, které není náboženství, ale je příjemnou cestou osobního rozvoje, která čerpá z toho, co kdysi mohlo být součástí toho dávného druidství, ale přidává si navíc osvědčené prvky z přírodní magie a přírodního povědomí.“<sup>140</sup>

---

<sup>138</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 2. června 2017

<sup>139</sup> Druidka 1, písemná korespondence, 18. května 2017

<sup>140</sup> Druidka 2, písemná korespondence, 21. března 2017

V životech všech dotazovaných má jejich cesta hluboký význam a důležité postavení v jejich životech. Setkala jsem se s odpověďmi, že je s nimi jejich cesta již natolik srostlá, že si život bez ní již ani nedovedou představit. Setkala jsem se ale i s odpovědí, že je její důležitost cyklická na základě měnících se hodnot v životě jedince. Při snaze zjistit, jestli jsou oba směry brány jako životní styl, cesta osobního rozvoje či náboženství, jsem zjistila, že terminologie je v tomto ohledu dosti komplikovaná, jelikož každý aktér chápal mnou uvedené pojmy trochu jinak. Ano, pro Druidku 1 je druidství světonázorem, pro Wiccanku 2 Wicca životní filosofií, pro Wiccanku 1 životním stylem. Abychom našli společné porozumění, došla většina dotazovaných ke konstatování, že nelze použít jeden termín, který by toto vše zastřešil, tudíž jde jak o cestu osobního rozvoje, tak i o životní styl či filosofii. Co se ale týká termínu náboženství, ukázalo se, že skýtá nejvíce problémů, především u Wiccy.

„Hodně záleží na terminologii, pokud to vezmu jako určitý termín, tak aby ten člověk, se kterým o tom hovořím, to pochopil, tak bych to mohla nazvat náboženstvím. Ale ono to náboženství není. Už z toho důvodu, že tradice Wicca je systém kněžský, což znamená, že to není tak, že jak je v křesťanském kostele kněz a má tam nějaké ty lidi, tak on představuje to spojení s bohy a předává to těm lidem, kteří to spojení s bohy nemají, nemají ten autentický prožitek a to vlastní spojení s nimi nebo s ním, v křesťanském spojení, tak ti lidé mohou být vnímání jako součást náboženství, protože to vyžaduje víru v něco, co nemohu prožít, co nemohu prožít na vlastní kůži. Podle mne to definuje náboženství. Musíš věřit. Zatímco ve Wicce, v tom kněžském systému, každý člen je tím knězem, tudíž má vlastní niterné požitky a vlastní spojení s bohy.“<sup>141</sup>

Jak se ukázalo i v další části výzkumu, Wiccané mají s pojmem náboženství problém, neradi ho používají a když už ano, tak jen proto, aby se domluvili s laiky.

U otázky životního stylu také nebylo jednoduché najít jasnou odpověď, opět v závislosti na vnímání dotazovaného. Pro Wiccanku 1 je tedy Wicca životním stylem v tom smyslu, že jí žije každý den, každý den se obrací k bohům, medituje, věnuje se studiu. Wiccanka 2 ale vnímá pojem životní styl jako něco externího, něco, co se musí dávat na odiv, tedy že například:

„Když bych si řekla čarodějnictví jako životní styl, tak si budu říkat, že to je paní, která má dlouhé havraní vlasy, dlouhé nehty, bude chodit zmalovaná, ověšena padesáti prsteny, které se jí ani na prsty nevlezou a pak to může být vnímáno jako životní styl, je to jakási fasáda. Ale

---

<sup>141</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

myslím si, že pokud vnímám ten termín takhle, tak Wicca definitivní není životní styl. Většinou Wiccana od jiných lidí v chumlu na Václaváku nepoznáš.“<sup>142</sup>

Kladu si ale stejnou otázku, jako u termínu náboženství- pokud tedy sami aktéři s tímto termínem neoperují a nemají potřebu vytvářet jakékoli škatulky, je vůbec nutné je do něčeho takového nutit? Pomůže toto zaškatulkování dalšímu výzkumu v tomto oboru? Nebo jen zkomplikuje další výzkum, jelikož bude složitější se s praktikujícími domluvit?

Další otázka směřovala na to, zda lze oba směry chápat jako víru. Odpovědi lze rozdělit na dvě části, nicméně rozhodně ne dle jednotlivých cest. Jedna skupina respondentů je za víru považuje, jelikož:

„Nieкто verí v Jahveho, nieкто uctieva Buddhu, my ctíme Bohov. Je to naša viera.“<sup>143</sup>

Či například trochu rozvedeněji:

„Pohanství je víra. Druidství je kněžství jedné z pohanských cest. Takže druidství samotné není náboženský směr, druidství je status ve víře, v rámci hierarchie nějaké víry.“<sup>144</sup>

Tedy na základě faktu, že oba směry operují s uctíváním Bohů, jedná se tedy o víru. Nicméně druhá skupina reagovala způsobem tím, že víru chápou jako něco, co si nelze „vyzkoušet na vlastní kůži“. Nemám vlastní zkušenost, tedy musím v to věřit. Vzhledem k uctívání přírody můžeme tedy toto aplikovat následovně- přírodu vidím, můžu jít například do lesa, a reálně ho zažívám. Mám tedy věřit na přírodu? Není třeba, jelikož o její existenci mám hmatatelné důkazy. Podobně aktéři odpovídali v otázce Bohů. V rámci rituálů jsou schopni své Bohy reálně zažít, komunikují s nimi, invokují je. Díky reálnému kontaktu s nimi opět není třeba na ně věřit, jelikož o jejich existenci vědí. Wiccanka 2 použila několik zajímavých příměrů, které jakkoli jsou úsměvné, ilustrují její tezi:

„Je to jako to Pratchettovské "věřit na pošťáka u dveří". Víím, že tam je, otravuje mi psy... To není víra, já prostě víím, že tam je! Nebo jinak: Věřím tomu, že vzhledem k tomu, že jsme v hospodě, tak máš peníze. A rozhodně věřím tomu, že pokud nemáš peníze, tak máš rozhodně kartu. Já víím, že tady na tomto místě máš nějaký způsob úhrady našeho dnešního večera. Ale

---

<sup>142</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

<sup>143</sup> Wiccanka 3, osobní rozhovor, 14. dubna 2017

<sup>144</sup> Wiccan 2, osobní rozhovor, 2. června 2017

jestli tam máš cash, tak teda v to mohu maximálně věřit. Protože do peněženky jsem ti nesahala. Ale vím, že máš platit.“<sup>145</sup>

Tedy v tuto chvíli se dostáváme do situace, kdy si nejsme zcela jisti, zda lze hovořit o obou směrech jako o náboženství, a vidíme též, že i pojem víra je komplikovaný, a každý ho vnímá jinak. V použití takové terminologie tedy vyvstávají další otazníky, které by bylo zajímavé řešit v další badatelské práci.

Vnímání Bohů u jednotlivých respondentů shledávám velice zajímavým. Každý z nich mi odpověděl odlišně, každý použil jiných termínů a jiného popisu. Bohové jsou vnímáni jako personifikace i archetypy, principy a symboly. Jsou vnímáni i jako universum, ze kterého vše vychází. Jsou vnímáni polyteisticky i duoteisticky. Případně i jako „diamant“, tedy jde o jeden celek, kdy polovina je mužský a polovina ženský aspekt, a jednotlivé fasety jsou jednotlivými podobami Bohů.

„Vše, co vidíme kolem nás, jsou Bohové. Tento svět má božskou přirozenost.“<sup>146</sup>

„Mně se hrozně líbí taková ta poetická představa, že Pán je Slunce a Paní je Měsíc. Teď ty živly, že, voda a země patří k Paní a oheň a vzduch Pánovi Ale jinak je to i v tobě, prostě všude. Ne vždycky pracuju s tou personifikovanou podobou, ale někdy jo.“<sup>147</sup>

„Vnímám je jako energie o určité hodnotě. Velmi zavedené je vizuální prvek přidávající bohům určitou lidskou/ zvířecí podobu. Tento vizuální prvek používám. Mnohem obsáhlejší a přirozenější mi však přijde vnímat bohy právě jako energie. Energie lásky, vody, řeky, míru, přírody. My lidé se měníme a transformujeme a stejně tak i bohové a bohyně.“<sup>148</sup>

Stejně rozmanité jsou i funkce, které Bohové zastávají. Nejčastěji byla zmíněna funkce vedení, tedy že Bohové pomáhají vést na cestě životem. Dále ochranná, tedy že drží nad všemi tzv. ochrannou ruku. Fungují ale i jako opora v těžkých životních situacích, jako přátelé. Všichni respondenti uvedli, že se k nim běžně obraceni, ať už na denní bázi či v rámci Kola roku, pomocí meditací, obětí, či modliteb.

„Mám svého osobního patrona a matronku, kteří mi pomáhají a radí v životě, dělám pro ně osobní malý rituál, jednou dvakrát týdně si sednu k rituálu a dělám s nimi meditaci, i když občas i bez nich. Takže s nimi praktikuji, dělám pro ně rituály, přijímám jejich věštby a to tím, že pijeme ze společného požehnaného rohu, nechávám je mluvit do svého života, ale stále je hlavní rozhodnutí na mě.“<sup>149</sup>

---

<sup>145</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

<sup>146</sup> Wiccan 1, osobní rozhovor, 29. dubna 2017

<sup>147</sup> Wiccanka 1, osobní rozhovor, 10. března 2017

<sup>148</sup> Druidka 2, písemná korespondence, 21. března 2017

<sup>149</sup> Druid 1, osobní rozhovor, 24. dubna 2017



Posvátno bylo dalším tématem rozhovorů. Posvátno má poměrně široké pojetí, ale základ představy zůstává stejný. Jde o něco, co je posvátného nám osobně, něco, co je nedotknutelné, ale přitom všude kolem nás. Vše v životě je posvátné, jelikož život sám je posvátný. Posvátné jsou nejen tedy věci, ale i situace, vztahy, shrnuto vše, co život nabízí. Toto byly klíčové myšlenky respondentů.

„Posvátný pocit, chvíle kdy se zatají dech i běh věcí kolem mě, kdy všechno ztichne a z ticha povstane silný prožitek mířící přímo do duše.“<sup>150</sup>

Wiccan 2 poznamenal, že vnímání posvátna je korigováno jeho vlastním myšlením:

„Paralelní realita vedle reality všední – tyto dvě reality se však mísí, rozdělení je jen v mé mysli.“<sup>151</sup>

Pojetí magie je pro šest respondentů vlastně určitý druh manipulace s okolním světem. Jde o vytváření akce a reakce, o snahu ovlivnit něco ve svůj prospěch či prospěch někoho jiného, propojení mikro a makrokosmu.

Dvě respondentky uvedly, že za magii považují život a běžné, drobné věci, které se v životě dovedou stát:

„Magie je už jenom to, že dýcháš. Jenom to, že prostě jsi tam, kde jsi, prožíváš ty emoce-že žiješ. Jenom to, že vznikne život támhle z vajíčka a spermie. Magie je, když se ti něco podaří- dobrý kafe, protože jsi do toho vložila tu správnou energii. Prostě jakákoli práce s energií je magie. Magie je každodenní věc. Není to vyloženě magie... to že si sedneš tamhle před křišťálovou kouli. Ano, dá se to pod to taky zahrnout, ale není to ten hlavní smysl. Prostě magie je všechno, i úplně maličkosti, že támhle se zamiluješ do tamtoho, prostě, že přeskočí ta jiskra, nebo že potkáš toho kamaráda a rozumíš si s ním.“<sup>152</sup>

Zbytek dotazovaných uvedl, že jde o práci s energií a s vlastní duší.

Osm z deseti respondentů uvedlo, že věří na reinkarnaci. Dle logické úvahy, že příroda se též stále obnovuje, i člověk se v nějaké formě rodí znovu. Wiccané se shodli na tom, že předpokládají určitý systém mezistupňů, tedy že:

„Nejdeš hned do dalšího života, ale třeba podle toho, jak jsi zvládl v tomhle životě své úkoly, jestlis něco pokazil, jestlis spáchal sebevraždu, tak tam musí být nějaký očistec, aby sis uvědomil, žes udělal chybu, že ti to úplně nepomohlo. Než půjdeš někam dál, než si vybereš

---

<sup>150</sup> Wiccanka 4, písemná korespondence, 1. června 2017

<sup>151</sup> Wiccan 2, osobní rozhovor, 2. června 2017

<sup>152</sup> Wiccanka 1, osobní rozhovor, 10. března 2017

další život. Já věřím tomu, že si životy vybíráme, rodinu a tak. Takže věřím, že jsou nějaké přípravné mezistupně na další život. Případně odpočinková zóna, dovolená.“<sup>153</sup>

Zde je zmiňován jakýsi očištěc. Z předešlých výpovědí této respondentky předpokládám, že díky vlivu křesťanské výchovy a vzdělání operuje s tímto konceptem. Usuzuji tak i z toho, že žádný z dalších aktérů tohoto termínu nepoužil.

Dva zbylí respondenti uvedli, že pro ně koncept reinkarnace není důležitý, a tedy se nad ním nijak zvláště nezamýšleli. Druid 1 po chvíli uvedl, že by bylo hezké, kdyby něco takového existovalo:

„Jsem logik, takže to pro mě není zas tak důležité. Jsem i realista, takže bylo by hezké, kdyby tam něco bylo, když budu mrtvý a nic tam nebude, tak toho nebudu litovat a před smrtí budu vědět, že jsem prožil kvalitní život a činil tak, abych toho na konci nelitoval. Bylo by prima, kdyby byla reinkarnace, má zkušenost říká, že lidi znám dlouho a myslím, že jsem je nepotkal jen v tomto životě, takže ano, v reinkarnaci věřím, jejich existence mi dala spirituální důkazy a líbí se mi pohanská vize, že se člověk těší na další život zase s těmi lidmi. Dáme si ještě jednu rundu v dalším životě. Líbí se mi myšlenka Emmy Restall Orr, že se člověk může reinkarnovat, kolikrát chce, a když už nechce a bylo dost předáno, tak při posledním zemření roztrhá vlastní duši a navrátí se k matce zemi.“<sup>154</sup>

Souhrnem tedy lze vyvodit, že panuje všeobecná víra v život po životě, a jde tedy o další téma, na kterém se obě skupiny shodnou.

V další otázce mě zajímalo, zda existují nějaké základní pilíře obou směrů, tedy zda existuje něco, na čem tradice stojí. Opět se odpovědi velmi shodovaly, a tedy především ve faktu, že ačkoli existuje množství knih, jen na nich stavět nelze. Nejdůležitější je praxe, prožitek a vlastní zkušenost, a tuto odpověď jsem obdržela od všech účastníků výzkumu, ať formulováno třeba trochu jinými slovy.

„Stojí to na zkušenosti, proto je to ústní tradice. Protože jedinej způsob, jak dát smysluplně dohromady rituální prvky a symboly, je vidět, jak je někdo jinej používá a jak do sebe přirozeně zapadají, včetně těch nejmenších detailů. Zkušenost je ve Wicce vším, protože díky zkušenosti víš, jak to všechno slepit dohromady, aby to tobě dávalo smysl.“<sup>155</sup>

V druidství je samozřejmě také kladen důraz na praxi a zkušenost, nicméně je v tomto ohledu lehce otevřenější, tedy pokud někdo dá spíše na knihy, není mu bráněno:

„Každá praxe je odvozená nejvíce z individuality člověka. Kdo má rád krajinu, spíše praxe, kdo rád čte, zase knihy. Primární praxe je individuální, v druidství má každý druid určitou sociální povinnost vůči svému okolí, ale také nemusí. Mohou to být uzavření druidů, kterým

<sup>153</sup> Wiccanka 1, osobní rozhovor, 10. března 2017

<sup>154</sup> Druid 1, osobní rozhovor, 24. dubna 2017

<sup>155</sup> Wiccan 1, osobní rozhovor, 29. dubna 2017

jsou lidé ukradení a jsou jen sami pro sebe. Druidi nebyli definováni jako jen kněží, ale i lidé, kteří to berou lehčeji. Tradice určitě stojí na praxi a na živé praxi s přírodou, protože to je místo, kde leží předkové, duchové krajiny a bohové. Potom jsou knížky, protože je důležité studovat, na co přišli jiné druidi, protože díky výměně informací se stáváme moudřejšími, navíc člověk, který praktikuje jen sám, tak postupně upadá víc a víc do sebe a ztrácí i tu praxi.<sup>156</sup>

I vzhledem k faktu, že literatura dostupná v České republice není, jak sami aktéři uvádějí, ale jak jsem mohla i sama zjistit, kvalitní, případně není dobře přeložená, je důraz na praxi o to důkladnější. Literatura může uvádět naprosto mylné informace a v rámci své první zkušenosti se skupinou praktikujících může „nováček“ utřít šok. Sami aktéři tak doporučují pokud možno studovat knihy v originále, tedy především v angličtině, jelikož tam lze nalézt tituly, které více odpovídají tomu, o čem obě tradice opravdu jsou.

Posledními dvěma otázkami jsem chtěla zjistit, zda ve Wicce a OBODu existují pravidla a případně zda oproti nim stojí i systém trestů. Dozvěděla jsem se, že OBOD pracuje se systémem triád, které jsou ale spíše doporučeními než vyloženě striktními pravidly. Ve Wicce se běžně hovoří o tzv. *Wiccan Rede*, které v překladu zní: „Čiň, co chceš, pokud nikomu neublížíš.“ Dalším pravidlem je tzv. pravidlo tří, tedy cokoli uděláš, třikrát se ti vrátí, ve smyslu dobrého i zlého. Obě tato pravidla apelují na základní morálku a lidskou slušnost, nelze je tedy striktně považovat na „náboženská pravidla“.

„Takové to tradiční pravidlo je *Wiccan Rede*, do češtiny přeloženo čiň, co chceš, pokud nikomu neuškodíš. A to si myslím, že je takové jako obecné pravidlo, které nemusí být považováno ani za Wiccanské, protože to je takové pravidlo, které by mělo fungovat i v běžném životě, že lidé mají domýšlet konce svých činů a nedělat něco druhým, co by oni sami nečinili sobě. A to je asi takové to základní pravidlo společenské.“<sup>157</sup>

Za druidskou stranu uvádím příklad výpovědi Druidky 1:

„Druidství ctí přírodu a všechny její části jako rovnocenné, hodné úcty a respektu, které mají stejné právo na existenci a člověka vidí jako jednu z těchto částí. Druidství si cení studia a procesu získávání vědomostí, jako prostředku k porozumění světu a budování vztahu k němu. Druidství staví na úctě a poznání života našich předků, jako nenahraditelného zdroje poznání. Druidství nade vše ctí mír a rovnost mezi lidmi se všemi bytostmi.“<sup>158</sup>

Na obou dvou stranách pak platí, že neexistuje žádný koncept trestu- tedy krom toho, že když člověk pravidla poruší, vytrestá se většinou sám, a tudíž ani není třeba

<sup>156</sup> Druid 1, osobní rozhovor, 24. dubna 2017

<sup>157</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

<sup>158</sup> Druidka 1, písemná korespondence, 18. května 2017

system trestů zavádět. Pokud se tedy jedinec chová například amorálně, proti základnímu slušnému chování, vytrestá se sám tím, že se s ním jeho okolí nebude chtít stýkat. Popřípadě pokud jako druid se nechová ekologicky, tedy neváží si přírody kolem sebe, vytrestá se tak, že ho ostatní druidi již nebudou moci brát vážně.

„My se kolikrát sami trestáme vlastními činy, a to úplně stačí. Věřím tomu, že se za určitých okolností třeba i dá ztratit přízeň Bohů, ale také že se dá opět získat, a co všechno našimi činy.“<sup>159</sup>

Z tohoto okruhu, z výpovědí všech zúčastněných, bylo možné vidět, že se jako Wiccané, tak druidi ve velké většině témat shodli, případně se jejich odpovědi lišily v drobnějších ohledech. Dá se tedy usuzovat, že obě tradice k sobě mají myšlenkově a názorově velice blízko.

#### 4.1.4 Postavení mezi náboženstvími

Tato část výzkumu měla za úkol zjistit, jak vnímají aktéři postavení svých náboženství v rámci ostatních náboženství, jak se staví k otázce konverze a jak často interagují se stejně smýšlejícími lidmi ať již z vlastních řad či z ostatních pohanských směrů. Také mě zajímaly aspirace obou směrů.

V první řadě mě zajímalo, v čem se podle respondentů liší Wicca/ druidství a OBOD od jiných náboženství. Hlavním bodem odpovědi několika respondentů byl důraz na osobní zodpovědnost, na individuální osobní rozvoj a prakticky žádnou snahu o řečně misijní činnost.

„Je menšinová, je necentralizovaná. Neklade si za cíl přivádění konvertitů. Je mnohem více o osobní zodpovědnosti, svobodě a pili.“<sup>160</sup>

Další respondentka se vyjádřila dosti obdobně, tedy že:

„Človek sa musí naučiť prevziať zodpovednosť sám za seba. Nie je tu možnosť vyhovoriť sa na osud alebo hriešnosť ľudstva.“<sup>161</sup>

A ještě jeden příklad, týkající se částečně i Wiccy konkrétně:

---

<sup>159</sup> Wiccan 1, osobní rozhovor, 29. dubna 2017

<sup>160</sup> Wiccan 2, osobní rozhovor, 2. června 2017

<sup>161</sup> Wiccanka 3, osobní rozhovor, 14. dubna 2017

„Především v tom, že každý zasvěcený je zároveň i knězem, dále pak prací v menších uzavřených skupinách a je kladen poměrně velký důraz na seberozvoj.“<sup>162</sup>

Zde tedy vidíme zmíněn i fakt, o kterém se hovořilo již výše, tedy že ve Wicce je každý knězem či kněžkou po zasvěcení, tedy že se stává služebníkem Bohů, na rozdíl např. od křesťanství, kde se kněžími mohou stát jen někteří. Toto je mimo jiné fakt, který zmínili všichni otazovaní Wiccané.

Tři z dotazovaných, tři Wiccané a jedna druidka, uvedli, že ani svou cestu nepovažují za náboženství, tudíž ani nemohou na tuto otázku řádně odpovědět:

„Druidství pro mne není náboženství a OBOD tím pádem není náboženská skupina. Druidství především nevyžaduje poslušnost a neurčuje, co které myšlenky a výklady jsou správné a které ne. Důsledně ctí právo na individuální cestu a subjektivní vnímání světa.“<sup>163</sup>

Wiccanka 2 šla více do hloubky:

„No v první řadě tím, že to není náboženství. Tak, jak já vnímám Wiccu, tak je to spojení západní mysterijní školy, což je velká část, a polyteistického pojetí a lidového čarodějnictví. Ani jedno z toho nemůžu z vlastní praxe považovat za náboženství, takže to nemůžu ani s žádnými tradičními náboženstvími srovnávat, protože to je vlastně jako srovnávat hrušky s jablkama.“<sup>164</sup>

Vyvstává tedy otázka, vzhledem k tomu, že toto zde zaznělo již několikrát, zda podle výpovědí, které nepovažují Wiccu ani druidství za náboženství, tedy nezávažít, na základě čeho jednoznačně určit, zda se vůbec jedná o náboženství.

Postavení obou směrů v České republice bylo dalším bodem diskuze. Vzhledem k tomu, že v našich končinách není velké zastoupení pohanů obecně<sup>165</sup>, chtěla jsem zjistit, jestli tento fakt respondenti nějak reflektují a případně jakým způsobem- s touto otázkou měli respondenti problém, protože se nad tímto tématem nikdy hlouběji nezamýšleli. Shodli se ale na tom, že ani jeden z těchto směrů tu vlastně žádnou pevnou

---

<sup>162</sup> Wiccanka 4, písemná korespondence, 1. června 2017

<sup>163</sup> Druidka 1, písemná korespondence, 18. května 2017

<sup>164</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

<sup>165</sup> V dubnu roku 2017 proběhlo neoficiální sčítání pohanů iniciované Českou pohanskou společností. K pohanství se přihlásilo celkem 1801 respondentů, z toho 139 k tradici Wicca (10 ke gardneriánské Wicce, 6 k alexandrijské, 6 k dianické a 47 k eklektické- zbytek respondentů dále specifikoval, že jde spíše o různé formy čarodějnictví, které by vlastně přímo za Wiccu nepokládali), a 456 souhrnně ke směrům vycházejícím z keltské tradice, z čehož 139 se přihlásilo přímo k druidství bez bližší specifikace. Výsledky jsou stále neoficiální a nebyla vydána oficiální analýza. Výše zmíněný přehled mi byl poskytnut členem rady starších České pohanské společnosti k nahlédnutí.

či veřejně vnímanou pozici nemá. Zároveň ale vypověděli, že když už narazí na někoho, kdo má jakési povědomí, jeho názor je spíše negativní či neutrální:

„Spíše negativně, možná neutrálně. Je spíše v plenkách a nemá silnou osobnost, která by jej prezentovala jako například Philip Carr-Gomm nebo Damh the Bard v Anglii. Proto jsem si vybrala studium OBODu v zahraničí.“<sup>166</sup>

Druid 1 zmínil podobnou věc, tedy s ohledem na vývoj druidství v Čechách:

„Jako to semínko, které čeká na své jaro. Které má svoji sílu, integritu, ale čeká na impuls, aby se ještě více rozjel. Čeká to na správného člověka.“<sup>167</sup>

Další dva aktéři se též shodli, že OBOD u nás prakticky nefunguje, resp. že česká odnož OBODu není tak aktivní, jako mateřská organizace v Anglii. Proto je diskutabilní, zda má v současné době jakýkoli význam zabývat se postavením tohoto náboženství mezi ostatními v České republice. Současný stav je takřkajíc „žít a nechat žít“- pohané zde mají prostor k aktivitám, není jim bráněno ve veřejných akcích, jako jsou přednášky či veřejné rituály, a mohou tedy praktikovat prakticky bez omezení.

Wiccanka 2 se dále vyjadřovala k veřejnému povědomí:

„Pokud tedy se bavíme o tradiční Wicce protože se na nás ani jinak dívat nedá. Přejde mi, tedy pokud bych to vnímala z toho vnějšku, a tím pádem ne jako zasvěcený člověk, tak si myslím, že to postavení není úplně dobré, protože tady převládá populární literatura, která je úplně o ničem, a která popisuje ledacos, jenom ne tradiční Wiccu, a myslím si, že lidi tady mají obrovský množství dezinformací, co to vlastně je, a my jsme strašně dlouho mlčeli o tom, co děláme, a o většině budeme mlčet dál, protože to nepotřebujeme někomu úplně osvětlovat, ale asi by bylo dobré, aby alespoň ty základní věci byly veřejnosti v tom stavu tak jak to vnímáme my otevřené [...] Já už třeba mám obavu, jaký dopad to potom bude mít třeba na naše děti, když potom budou chodit do školy, a tak aby potom vlastně nebyli nějak šikanované.“

V Čechách v současnosti neexistuje tradiční, gardneriánský coven, tudíž coveny zde fungující jsou převážně eklektické. Některé coveny se snaží zviditelnit více, některé méně. Wiccanka 1, Wiccanka 2 i Wiccan 1 se shodli, že tyto skupiny nepomáhají utváření pozitivního povědomí o Wicce, a naopak spíše škodí. Na vině vidí nekvalitní literaturu, případně kvalitní, která je ale do českého jazyka přeložena nesprávně, a různé až přes moc eklektické snahy, které už Wiccu posouvají někam jinam, než podle nich bylo původním záměrem. Nicméně se zdejší Wiccané snaží podporovat ostatní pohanské směry, např. podle Wiccana 1 založili Mezinárodní pohanskou federaci, byli

---

<sup>166</sup> Druidka 2, písemná korespondence, 21. března 2017

<sup>167</sup> Druid 1, osobní rozhovor, 24. dubna 2017

při zakládání České pohanské společnosti, apod., ale jde převážně o podporu uctívání Bohů, organizace přednášek, veřejných rituálů, atd., než o to, že by někoho něco učili

Co se týče výraznějšího rozšiřování řad praktikujících, v tom se odpovědi druidů a Wiccanů značně lišily, dalo by se dokonce říci, že jedni na toto téma mají odlišný názor, než ti druzí. Obecně Wiccané vypověděli, že si v první řadě ani nedovedou představit, že by to bylo reálně možné, díky specifčnosti Wiccy. Hovořili spíše o kvalitě, než o kvantitě, tedy lépe málo lidí s vážným zájmem, než mnoho těch, které to brzy přestane bavit, a budou se věnovat něčemu jinému. Od všech opakovaně padla věta, že Wicca není pro každého, díky náročnosti výcviku, sebekázně a dalším aspektům.

„Čím ten systém bude pro více lidí, tím začne ztrácet na komplexnosti, a myslím si, že ten systém takto navržený nebyl.“<sup>168</sup>

Druidové se naopak shodli, že by bylo dobré, aby jejich počet vzrůstal. Opět byla zmíněna i kvalita nad kvantitou, ale převážně šlo o kladné odpovědi, tedy že by to bylo velmi pozitivní. Nesouhlasila pouze Druidka 3, která uvedla:

„Ne. Čím větší skupina, tím neosobnější vztahy, tím rigidnější nauka a rituály.“<sup>169</sup>

Druidka 2, která tedy spadá do skupiny těch, kteří jsou pro rozšiřování řad, vyjádřila zajímavou myšlenku:

„Ale podle mě není na místě vůbec zavádět pojem druid. Dnes je to něco jiného než kdysi. Můžou se rozrůstat řady lidí, kteří chtějí pracovat s magií a přírodou tady a teď, v souladu s tímto stoletím. Ani by si nemuseli říkat druidové, prostě vědomí lidé země.“<sup>170</sup>

Tento názor je tedy ojedinělý a lze jen těžko určit, zda podobně smýšlí i další druidi. Dle mého názoru se tato myšlenka spíše neprosadí, vzhledem ke snaze druidů navázat nějakým způsobem na druidy v předkřesťanské Evropě a stejný název je jeden z pojítek. Bylo by ale zajímavé zjistit, jak by byl tento návrh přijat a jaké by se vedly diskuze.

Další dvě otázky se věnovali setkávání se s ostatními Wiccany či druidy, a dále setkávání s ostatními pohany. Všichni aktéři se běžně setkávají jak se svými „souputníky“, tak i s pohany praktikujícími jiné cesty. Se „svými“ se nejčastěji scházejí na rituálech, a s ostatními především na tzv. mootech, tedy organizovaných setkáních,

---

<sup>168</sup> Wiccan 1, osobní rozhovor, 29. dubna 2017

<sup>169</sup> Druidka 3, písemná korespondence, 30. května 2017

<sup>170</sup> Druidka 2, písemná korespondence, 21. března 2017

kteří slouží k neformálnímu setkávání<sup>171</sup>, dále na veřejných rituálech či při jiných akcích, například při výletech na různá místa v České republice. Wiccanka 3 vzhledem k tomu, že není součástí žádného covenu a praktikuje samostatně, by se ráda setkávala s ostatními Wiccany, nicméně momentálně se jí to nedaří. S jinými pohany se nicméně setkává.

Co se týká názorů na Wiccu a druidství mezi ostatními pohany, odpovědi se opět dělí spíše na druidské a wiccanské. Druidství je chápáno převážně pozitivně, jako otevřený, přátelský směr, a jako jedno ze dvou uznávaných a „prosáklých“ pohanských cest (druhou je míněna Wicca). Wiccané ale měli spíše skeptické odpovědi. Opět se vztahovali k nedostatku kvalitních informací a k určitému množství informací zkreslených. Na osobní úrovni, pokud dáme stranou náboženský aspekt, jsou ale vztahy velice dobré.

Z výše zmíněného je znát, že pohané u nás mají zájem se setkávat a pořádat spolu různé činnosti, a že převažuje tolerance. Případné konflikty se případně odehrávají na osobní úrovni, ne v rámci názorů na praxi.

U poslední otázky tohoto okruhu jsem se zaměřila na potenciál a aspirace obou směrů, tedy jestli jejich úmyslem prosazovat své cesty na veřejnosti více, zasadit se o uznání a postavit se na roveň větším náboženstvím, či nikoli.

Aspirace ani jednoho směru na výraznější postavení v rámci ostatních náboženství tu není. Nehledě na fakt, že to pravděpodobně ani není možné díky odlišnému nastavení systému fungování. Respondenti vnímají rozdíly mezi svým náboženstvím a např. křesťanstvím jako téměř propastné, a tedy nevidí, jak by bylo možno se křesťanství postavit na roveň, především počtem zastánců. Odpovědi se ale v některých aspektech lišily. Jako příklad uvádím Druidku 1:

„V ČR je pozice druidství a křesťanství zcela nesrovnatelná. Vzhledem k tomu si nemyslím, že by mělo v současnosti smysl o něčem takovém uvažovat. Z dlouhodobého hlediska ale jistě má potenciál úspěšně konkurovat tomu, co nabízejí zavedené náboženské směry.“<sup>172</sup>

---

<sup>171</sup> Česká pohanská společnost tyto mooty pořádá v několika městech, v současné době v Praze, Brně, Olomouci, Ostravě, Plzni, Hradci Králové a Pardubicích. Pravidelná setkání jednou za měsíc se ale pořádají jen v Brně a v Praze, na ostatních místech cca jednou za čtvrt roku.

<sup>172</sup> Druidka 1, písemná korespondence, 18. května 2017



Dalším příkladem je Druidka 3, která zdůrazňuje velký rozdíl mezi křesťanstvím a pohanstvím následovně:

„Nemá potenciál nahradit jiná náboženství a já doufám, že nechce na něco takového aspirovat. Přitahuje jiné typy lidí než křesťanství. Jestli se postavíme křesťanům na roveň, záleží na nás všech, na našem sebeuvědomění si „jsem pohan, jsem na to hrdý“ a na tom, zda budeme ochotni dialogu s otevřenou myslí nebo budeme mít vůči křesťanství předsudky a budeme podléhat stereotypům. Těžko se mi to odhaduje. Každopádně to bude asi pomalý proces. Vzhledem k našemu historickému nepřátelství.“<sup>173</sup>

Jako jediná z dotazovaných zmiňuje jakousi historickou nenávist mezi pohany a křesťany, o které se ostatní ale nezmiňují. Nicméně hovoří tedy i o tom, že by pohané neměli mít vůči křesťanství předsudky, aby mohlo dojít k dialogu. Další respondenti, kteří se k tomuto vyjádřili, již spíše vypověděli, že něco takového neřeší vůbec, tedy vztahy s jinými náboženstvími, a jdou cestou tolerance, tedy „žít a nechat žít“. Řečeno slovy Wiccanky 1:

„Podle mě Wicca prostě respektuje ostatní náboženství a neřeší to, jo, tak si věř, čemu chceš, dokud mi nevnučuješ svůj názor, já ti taky nevnučuju svůj, prostě žít a nechat žít.“<sup>174</sup>

Tedy souhrnem- část respondentů je přesvědčena, že by pohanství mělo co nabídnout a tedy konkurovat zavedeným náboženstvím, nicméně aspirace na uznání, ať již legislativní či na úrovni mezináboženského dialogu, tu nenalezneme. Druidství by v porovnání s Wiccou inklinovalo k těmto snahám více.

#### **4.1.5 Vztahy mezi Wiccany a druidy**

Poslední oddíl otázek se zaměřil přímo konkrétně na vztahy mezi druidy a Wiccany- jaké mezi nimi panují, za spíše přátelské či komplikovanější, zda je možné, aby společně slavili oslavy Kola roku či nikoliv, a na závěr jsem vybrala šest pojmů, jejichž cílem bylo zjistit, zda si je první skupina vědoma jeho významu pro skupinu opačnou. Výsledky byly poněkud překvapivé- ačkoli se mezi sebou obě skupiny aktérů běžně setkávají a stává se, že spolu i zažijí nějaký rituál, nemají navzájem jasného povědomí o vnímání a fungování. Často jsem se setkala s odpovědí, že dotazovaný neví, netuší, či se nikdy o toto nezajímal, případně uvedl velmi stručnou odpověď. Pravdou ale je, že

<sup>173</sup> Druidka 3, písemná korespondence, 30. května 2017

<sup>174</sup> Wiccanka 1, osobní rozhovor, 10. března 2017

aktéři, kteří výše uvedli, že praktikují kolem desíti let a více, byli schopni na otázky odpovědět spíše více, než méně, a byli schopni případně i porovnat např. vztahy mezi oběma skupinami nejen u nás, ale i v zahraničí. Je tedy otázkou, zda se zvyšujícím se počtem let praxe se lidé snaží zjistit si něco více i o ostatních náboženstvích tzv. pohanského stromu- jelikož podle našeho ukazatele to vypadá, že je to vázáno na tento faktor- či zda jejich zájem vyplývá z něčeho jiného, co se ve výzkumu nepodařilo odkrýt.

Dle respondentů jsou vztahy mezi Wiccany a druidy v České republice dobré, dokonce skvělé. Druid 1 tento fakt příkládá i tomu, že k sobě mají Wicca a druidství velmi blízko, tedy míněno pojetím božství, chápáním světa, apod.:

„Různé, tak už to bývá. Jako v rodině nebo sociálními skupinami. Když odsekáme individuální rovinu, tak díky tomu, že druidství a wicca mají k sobě blízko, je velmi pro sociální, jsou tam příjemné intimní vztahy a drží při sobě, fungují jako rodina, lidé, co při sobě drží a proto má wicca hodně blízko k pohanství jako jediná z těchto čarodějnických cest. Druidství, jako jedna z mála skupin, má hodně vypěstován magický výcvik a vnímání, což máme společně. Druidství a Wicca k sobě mají mnohem blíže, než jiné pohanské směry. V rámci skupiny je to přátelské a vyrovnané.“<sup>175</sup>

Wiccanka 2 toto ještě doplnila:

„Vztahy mezi Wiccany a druidy jsou pozitivní, nemyslím si, že by tam byly nějaké problémy, vnímáme se jako lidi. Ty tradice se nijak navzájem nedementují. Myslím si, že je to fajn, že ty lidi jsou příjemný, a navzájem víme, že každý dělá něco jiného a každému vyhovuje něco jiného, ale pořád jsme schopní si sednout u piva a je nám společně dobře.“<sup>176</sup>

U další otázky jsem se prvně dostala již k výše zmíněnému problému, tedy že většina respondentů neměla tušení, nebo odpověděla velice stručně, případně se pokusila zamyslet a alespoň nějak mi odpovědět. Tedy ve finále pouze dva respondenti řekli, že neví, a dále nic nerozváděli, další dvě respondentky uvedli, že o tom nemají moc velké povědomí, ale uvedly alespoň svůj předpoklad:

„Tak já si myslím, že druidi se budou snažit ještě víc spojit s přírodou, tak třeba budou více chodit do přírody, proto, aby byli v lese a meditovali, ale jistě to nevím. Jo, a že budou prostě takový zelenější, možná ekologičtější, možná by to mohli až hrotit. [...] Ta Wicca je taková vynalézavá, když musíš improvizovat a nemůžeš být venku v přírodě, tak i v tom bytě si uděláš pěkný rituál a spojení s bohy, já si myslím, že ti druidi to budou mít trošku jinak, ale fakt nevím.“<sup>177</sup>

---

<sup>175</sup> Druid 1, osobní rozhovor, 24. dubna 2017

<sup>176</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

<sup>177</sup> Wiccanka 1, osobní rozhovor, 10. března 2017

A druhý příklad:

„No já se přiznám, že vlastně informace o tom jaká je ta druidská praxe, mám pouze z vlastních prožitků nebo zážitků z veřejných rituálů, které jsou druidy organizovány, a myslím si, že je to nebe a dudy, ale předesílám, že moje znalost druidství jako takového je vyloženě založena na té komunikaci s lidmi a na těch prožitcích z těch rituálů, nemám nic načteného nebo tak podobně.“<sup>178</sup>

Další dvě respondentky uvedly, že druidství je více spojeno s bohy keltského pantheonu a má větší vazbu na přírodu, než Wicca. Druid 1 se k tomuto tématu vyjádřil nejvíce:

„Druidská je hodně spojena s přírodou, rituály jsou v největším počtu dělané venku, což je ve Wicce obtížné, díky nahým rituálům, kde se člověk ukazuje bohu, jak byl stvořen, ale někdy Wiccáni nejsou nudisté, takže to nedělají venku. Dále výcvik. Wicca ho má ustálený, ale druidství se víc otevřelo pohanství a jeho směrům a magické rituály nejsou tak běžné, jako u Wiccanských praxí, kde je zapotřebí magický kruh. Jinak strukturalizované psychické výcviky, i když si myslím, že to vede ke stejně silnému člověku, protože to je cílem obou výcviků. A pak filosofie- Wicca je více magická a druidství víc pohanské. A pro druidství je víc důležitá ekologická část.“<sup>179</sup>

Vidíme tedy, že Wiccanka 1 se docela trefila ve své úvaze, tedy že druidi kladou větší důraz na ekologii a praxi v přírodě. Poslední bych uvedla příklad Wiccanky 4, která odpověděla toto:

„Myslím, že záměr je podobný, ale cesta jiná.“<sup>180</sup>

Na otázku, zda by spolu Wiccáné a druidi mohli oslavit nějaký svátek, jsem dostala pozitivní odpovědi v plné míře, setkáváme se ale s větší otevřeností druidů v této oblasti. Resp. jak vyšlo najevo, je toto závislé i na tom, zda jsou zúčastnění Wiccáné gardneriáni či nikoliv. Situace je tedy následující: Wiccáné jakéhokoliv směru se mohou účastnit druidských rituálů, nicméně druidi se mohou účastnit pouze rituálů eklektických Wiccánů. To je dáno pravidly gardneriánské Wiccy, že při rituálu mohou být přítomni pouze iniciovaní:

„Bohužel nejsem schopná přizvat druidy na rituál, který je vyloženě Wiccanský, to znamená, že se bavíme o tradičních věcech, protože rituály tak, jak jsou dělány v tradiční Wicce, můžeš dělat pouze s lidmi, kteří jsou iniciovaní, což znamená, že já bych jim ty informace nemohla předat.“<sup>181</sup>

---

<sup>178</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

<sup>179</sup> Druid 1, osobní rozhovor, 24. dubna 2017

<sup>180</sup> Wiccanka 4, písemná korespondence, 1. června 2017

<sup>181</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

Existuje ale i třetí cesta, tedy že se Wiccané a druidi domluví na společné přípravě svátků, kdy se tedy ve finále nejedná ani čistě o Wiccanský, ale ani o druidský rituál, ale o společnou oslavu bez „škatulkování“. Wiccan 2 se k tomuto vyjádřil následovně:

„Jistě by bylo lze udělat nějaký "ekumenický" svátek. Lepší ale je, pokud se jde jednou cestou (příště druhou). Jako Wiccanovi mi nijak nevadí účastnit se druidského svátku. Chápu, co se tam děje a umím se i zapojit. Není to sice pro mne úplně přirozené, ale je to velmi hezké a milé.“<sup>182</sup>

#### Příklad Wiccanky 4:

„Třeba na šamanský rituál. Ideálně úplně jiný koncept, než jaký obě strany mají. Protože pokud třeba Wiccan navštíví druidský rituál, pravděpodobně to pro něho bude jen "hezké divadlo", příjemné pobytí s přáteli a uctění těch hodnot, které jsou stejné pro Wiccu i druidství.“<sup>183</sup>

Dle mé osobní zkušenosti se společný koncept najde vždy, tedy že je vždy vůle vymyslet ho tak, aby se rituálu mohli účastnit všichni pohané, kteří chtějí. Účastnila jsem se dohromady šesti rituálů, kde byli přítomni nejen Wiccané a druidi, ale i ásatrú, tedy následníci moderní severské tradice, Slované, atp. Dva z těchto rituálů pořádali druidi, dva Wiccané, jeden pořádali společně a poslední byl koncipován tak, že se celý rituál vytvářel v rámci celodenního workshopu společně, tedy že všichni účastníci rituálu mohli svými nápady přispět k finální podobě rituálu. Nesetkala jsem se s žádným konfliktem, domluva vždy proběhla v poklidu.

Poslední okruh otázek se zaměřil na již zmíněných šest pojmů a snahu zmapovat, jak si aktéři uvědomují jejich význam pro opačnou skupinu, tedy do jaké míry jsou o sobě skupiny informované. Konkrétně se jednalo o pojmy: Bohové, posvátno, magie, příroda, rituál, vnímání svých kořenů. Dvě respondentky uvedly rovnou, že nemají nejmenší představu, a tedy na otázky neodpověděly

Pojetí Bohů se podle pouze podle jedné respondentky neliší vůbec. Wiccanští aktéři uvedli, že pojetí Bohů se liší již mezi samotnými Wiccany, tedy že někteří je nahlízejí polyteisticky a jiné dualisticky. Převládal ale názor, že druidské vnímání je především polyteistické, což bylo i potvrzeno. Všeobecně ale spíše panuje názor, že tato otázka, a potažmo i ty následující, jsou velice individuální záležitostí.

Druidi se domnívají, že Wiccané jsou dualističtí, tedy že uctívají Rohatého Boha a Velkou Matku Bohyni, a tedy polyteistické pojetí u nich nalezneme minimálně:

<sup>182</sup> Wiccan 2, osobní rozhovor, 2. června 2017

<sup>183</sup> Wiccanka 4, písemná korespondence, 1. června 2017

„Wiccané ctí duální systém: velkou Bohyni a rohatého Boha. Druidi oslavují řadu Božstev obojího pohlaví, i když pro některé druidy jsou různí Bohové jenom jinými projevy stejné síly.“<sup>184</sup>

Druidka 2 uvedla obdobné tvrzení:

„Druidství - keltští bohové a bohyně, kde s každým můžeme jít více do hloubky (bůh plodnosti pro plodnost, bohyně očisty pro očistu apod.). Wicca- Bůh a Bohyně, kde jsou oba na mě až příliš archetypální a univerzální prvky.“<sup>185</sup>

Pojetí posvátna se dle poloviny respondentů neliší, tedy je nahlíženo oběma skupinami stejně. Wiccanka 1 u této otázky neuvedla odpověď, Druid 1 a Wiccan 2 shodně vypověděli, že jde o velice individuální záležitost, a tedy si nemyslí, že by ji mohli lépe popsat. Pouze Druidka 2 svou odpověď více rozvedla:

„V druidství budou praktikanti posvátno definovat jako přírodu, posvátná místa, kamenné kruhy a posvátné řeky. Wiccané budou spíše vnímat posvátný prostor, který tvoří společně jako skupina kdekoli.“<sup>186</sup>

V otázce magie se opět většina respondentů shodla, uvedli pouze menší nuance, například že shledávají rozdíl v důrazu, tedy že pro wiccanskou praxi má magie větší význam, než pro druidskou a tedy že Wicca bude mít i větší tendenci magii praktikovat. Jasnou odlišnost opět definovala Druidka 2:

„Pro druidství je magie přírodní a sympatická, například pro očistu použijí tekoucí vodu v krásné řece, kde si každý zajde sám podle potřeby. U Wiccy je magie především založena na vizualizaci a síle skupiny. Například pro očistu použijí symbolické pokropení vodou, ale hlavní část proběhne v hlavě, kde je očistí vizuální proud vody všechny společně.“<sup>187</sup>

Wiccanka 2 jako jediná uvedla, že vnímá rozdíly mezi oběma pojetími:

„Já si myslím, že to je úplně jiné kafe. Vzhledem k tomu, že my máme spoustu věcí založených na té západní mystické škole, tak si myslím, že to je opravdu jiné kafe.“<sup>188</sup>

U pojetí přírody se situace otočila- jak bylo výše uvedeno u magie, že je spíše důležitá pro Wiccany, u tématu přírody především vypovídali, že ačkoli je významná pro všechny zúčastněné a pravděpodobně ji všichni chápou stejně, druidi budou klást na její uctívání větší důraz.

„Myslím, že pro druidy je úcta k přírodě o něco zásadnější, než pro většinu wiccanů. A asi v ní obecně tráví více času.“<sup>189</sup>

---

<sup>184</sup> Druidka 1, písemná korespondence, 18. května 2017

<sup>185</sup> Druidka 2, písemná korespondence, 21. března 2017

<sup>186</sup> Tamtéž

<sup>187</sup> Druidka 2, písemná korespondence, 21. března 2017

<sup>188</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

<sup>189</sup> Wiccan 2, osobní rozhovor, 2. června 2017

Toto tvrzení druidští respondenti potvrdili v plné míře.

Pojetí rituálu se opět shoduje u většiny respondentů a opět s menšími odlišnostmi, nicméně základní koncept chápou stejně. Největší rozdíly opět, stejně jako výše, shledává Druidka 2, která hovoří například o druidských rituálech pořádaných venku, zatímco wiccanské rituály bývají spíše uvnitř, a Wiccanka 2, tentokrát i společně s Wiccanem 1:

„Tam myslím, že druidství se víc blíží tomu současnému polyteismu v tom, že rituál je i ten přípitek, ta oběť. Zatímco ve Wicce to hodně lidí chápe striktně- zdaleka ne všichni- tak, že rituál je teda ten sezónní svátek, nebo esbat, když se vytyčuje kruh, když jsou tam ty živly. Takže pouze to je ten rituál. Já to tak nevidím, pro mě to má i různé další podoby. Nicméně druidství speciálně se liší od Wiccy tím, že to je víc otevřená množina, co všechno je rituál, že to je i ten přípitek, že to je i ta obyčejná oběť.“<sup>190</sup>

Vnímání svých kořenů bylo poslední téma tohoto okruhu. Tento pojem byl vnímán jako nejvíce individuální a těžko popsateľný. Dotazovaní uvedli, že význam to má pro obě tradice stejné, ale rozvést toto tvrzení již nedokázali, krom faktu, že pro Wiccany jsou důležité předkové nejen po krvi, tedy rodina, ale duchovní předkové, tedy jejich učitelé po linii. Tohoto jsou si druidi vědomi a Wiccané tuto tezi potvrdili. Wiccanka 2 ale uvedla, že v její rodině je zároveň kladena velká důležitost i na uctívání pokrevních předků, kterou si spojuje i s národní identitou:

„Já si myslím, že druidi to mají de facto defaultně nastavený, je to něco, co je daný, že je to důležitý. U nás se o tom zas až tak nehovoří. Myslím si, že u Wiccanů často je to vnímání předků a kořenů důležitý. Nevím, jak to je u těch zahraničních, ale alespoň jak já to vidím, nebo jak to vnímám v tom magickém páru, tak si myslím, že pro nás je to důležitý velmi. Nevím, do jaké míry je to naše vlastní nastavba, díky těm kořenům, který tady máme u nás v Čechách, že pro nás, jako pro národ, to důležitý je, ale i přes to si myslím, že druidi to mají nastaveno defaultně v rámci té tradice, zatímco u nás se na to takový důraz obecně neklade. Ale u nás třeba, jako ve wiccanské domácnosti, se na to klade důraz velikej, ale není to nikde psaný, že bychom museli. Vím, že se u sumbelu dělají přípitky na Bohy, na předky a na přírodní duchy, u nás nic takovýho není, ale to neznamená, že to není důležitý. To, že ti to neurčuje systém, neznamená, že to nebudeš dělat.“<sup>191</sup>

V této části nám tedy bylo umožněno seznat, že obecně pojetí jednotlivých pojmů či témat se u obou skupin ve velké většině shoduje, rozdíly jsou minimální, a dalo by se z tohoto tedy usuzovat, že myšlenkově mají oba směr k sobě velmi blízko.

---

<sup>190</sup> Wiccan 1, osobní rozhovor, 29. dubna 2017

<sup>191</sup> Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

## ZÁVĚR

Wicca a OBOD se běžně jeví jako dva rozdílné pohanské směry, ačkoli jsou součástí jednoho tzv. pohanského stromu. Wicca vypadá spíše jako následovatel západních mystérií, se všemi tajemstvími a nepřístupností informací laické veřejnosti. Existuje představa tajemných, zamyšlených Wiccanů, téměř až nepřátelských. Druidství, a tedy i OBOD, naopak vytváří dojem otevřenosti a přátelství. Pravdou zůstává, že ani jeden z těchto směrů není v České republice zaveden. Vzhledem k jejich prvním zmínkám až ke konci 90. let 20. století se ani není čemu divit- jedná se stále o historii nedávnou.

Tato práce si tedy kladla za cíl zmapovat oba směry, zjistit pokud možno co nejvíce o každém, a předložit tak tedy jakýsi základní přehled názorů a praxe aktérů. Hlavním úmyslem ale byla především komparace Wiccy a druidství/ OBODu. Na základě výzkumu jsem tedy odhalila fakt, že oba směry, ačkoli si povětšinou i sami aktéři o sobě myslí, že se v mnoha ohledech liší, mají spíše větší množství styčných bodů, než těch rozdílných. Všichni dotazovaní se k pohanství dostali stejnou cestou, tedy přes knihy a již praktikující známé a přátele. Důležitost jejich náboženství v každodenním životě je též stejná- kladou stejný důraz na praxi, ať již takovou tu běžnou, každodenní, či v průběhu roku v rámci tzv. Kola roku. Oba dva směry se ztotožňují v základním pohledu na svět, ve vnímání terminologie, tedy zda se jedná o náboženství, víru nebo například cestu osobního rozvoje, co znamená posvátno či magie. V konečném důsledku se shodnou i v názoru na existenci reinkarnace. Ani jeden ze směrů neaspiruje na pozici uznávaného náboženství, ať již legislativně, či jinak. Největší rozdíly se nacházejí v pohledu na rozšiřování řad. Wiccané zdůrazňují, že jejich cesta není vhodná pro každého, a zmiňují tento fakt často a rádi- snaží se tím upozornit na množství práce, které je třeba v rámci výcviku vykonat, a na velký důraz na sebedisciplínu. Ne, že by druidský výcvik byl jednoduchý, ale pravdou zůstává, že druidové svoji cestu rozhodně nepopisují jako cestu pro nemnohé, nezdůrazňují tak často náročnost výcviku a celkově působí otevřeněji. Proto i většina druidů ve výzkumu uvedla, že by rozšíření řad přivítala a kvitovali tento fakt kladněji, než dotazovaní Wiccané. Další z rozdílů je vztah k přírodě. Ten samozřejmě mají oba směry, nicméně druidové mají vztah k přírodě hlubší, celkově v ní tráví více času, a to nejen v rámci

rituálů, ale i mimo ně, a též kladou větší důraz na ekologii. Tento fakt potvrdili nejen sami druidi, ale i Wiccane. Dalším rozdílem je uctívání předků, které mají druidi více zakořeněný a více spjatý s jejich tradicí, na rozdíl od Wiccy. Posledním velkým rozdílem je existence skupin. Zatímco v České republice v současné době již funguje množství především eklektických wiccanských covenů (tradiční gardneriánský ještě nebyl založen), druidství stále čeká na vytvoření zastřešující skupiny, jakou je například právě OBOD v zahraničí. Nejedná se ale o rozdíl názorový či rozdíl v praxi, ale o rozdíl organizační, který může za pár let vymizet.

Není tedy překvapující, že vztahy mezi Wiccany a druidy v České republice dlouhodobě fungují a jsou veskrze pozitivní. Obě skupiny společně pořádají rituály, přednášky a další akce, především pod záštitou České pohanské společnosti.

Co se tedy týká komparace, výsledek výzkumu hovoří jasně. Výzkum ale odhalil dílčí problémy, se kterými nebylo od začátku počítáno. Jde zde o problém terminologie. Ve výzkumu byly použity termíny jako náboženství či víra, přičemž u obou jsem narazila na zajímavý fakt. Obě skupiny, a především tedy ta wiccanská, používá uvedené termíny hlavně v případech, kdy se chce dorozumět se svým okolím. Sami o sobě tyto termíny nepoužívají, nemají pro ně žádný obsah a celkově zastávají spíše názor, že jejich cesta ani žádný termín nepotřebuje, nepotřebuje být nijak označována. Tedy místo odpovědi jsem narazila na další otázky, které se již nepodařilo, a ani to nebylo možné, v rámci mé práce zodpovědět. Pokud bude chtít religionistika dále bádát ve Wicce a druidství, je vůbec možné tyto pojmy dále užívat? A pokud je bude užívat, budou mít další výsledky bádání relevantní výpovědní hodnotu, pokud již předem víme, jaký obsah má pro aktéry, a že je používají jen proto, aby se s námi domluvili? Je vůbec možné bádát nad nějakým, pro nedostatek jiné terminologie náboženským směrem, aniž by měla religionistika tyto jasně definované pojmy? A spadá pak tedy toto zkoumání do religionistického výzkumu? Další bádání nad tímto problémem je myslím na pracích mých následovníků.

Při zmínce například o Wicce si stále ještě mnoho lidí nedokáže přesně představit, co to je, a co to obnáší. Operujeme zde tedy prakticky s neznalostí pohanství, která ale samozřejmě logicky vychází z toho, že je velmi obtížné se správně informovat. Je to ale v našich končinách vůbec možné? Český trh nabízí nepřehledné množství knih



na téma Wicca, druidství a pohanství obecně. Na základě výzkumu jsem ale měla možnost zjistit, že sami aktéři, kteří tuto literaturu znají, ji nepovažují za relevantní. Většinou jde o dobrý „odrazový můstek“, ale informace je třeba selektovat. Sama jsem v rámci výzkumu přečetla velké množství této literatury. Po rozhovorech, které jsem s aktéry absolvovala, jsem mohla porovnat informace, které mi poskytli, s informacemi v dostupné literatuře, a shledala jsem, že se liší v naprosté většině. Není tedy v současné době možné čerpat znalosti z této literatury. Důvodem k tomuto je zle mého názoru fakt, že díky již zmíněné velice krátké historii obou směrů v České republice, ještě nebyla možnost kvalitní literaturu obstarat, případně se ještě nenalezli překladatelé, kteří by byli ochotni literaturu do českého jazyka přeložit.

Jak Wicca, tak i druidství a potažmo OBOD, mají stále v České republice malé množství zastánců a je dosti pravděpodobné, že tomu tak ještě po nějakou dobu bude. Ani jeden ze směrů nemá potřebu aktivně lidi vyhledávat a snažit se o konverzi. Ale vzhledem k jejich aktivitě, především v rámci zastřešujících organizací, jako je Pohanská federace či Česká pohanská společnost, je možné, že se postupem času bude o pohanství zajímat více lidí.

## BIBLIOGRAFIE

### I. Primární literatura a zdroje

#### A: Monografie

Adler, Margot: *Drawing Down the Moon*. London: Penguin Books, 2006

Achrer, Jakub: *Wicca: První zasvěcení*. Praha: Volvog globator, 2005

Bonewits, Isaac: *Bonewits's Essential Guide to Druidism*. New York: Citadel Press Books, 2006

Buckland, Raymond: *Buckland's Book of Saxon Witchcraft*. Boston: Weiser Books, 2005

Buckland, Raymond: *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Hodkovičky: Pragma, 1998

Carr- Gomm, Philip: *Tajemný svět druidů: Staré moudrosti pro 21. století*. Olomouc: Fontána, 2008

Crowley, Vivianne: *Wicca: The Old Religion in the New Millennium*. London: Thorsons, 1996

Cunningham, Scott.: *Keltská přírodní magie*. Olomouc: Fontána, 2002

Farrar, Stewart: *Čarodějství dnes*. Praha: Ivo Železný, 1996

Farrar, Janet and Stewart: *A Witches' Bible. A Complete Witches' Handbook*. Washington: Phoenix Publishing Inc., 1996

Gardner, Gerald B.: *Moderní čarodějnictví*. Praha: Grada, 2009

Hopman, Ellen Evert a Bon, Lawrence: *Being a Pagan*. Rochester, Vermont: Destiny Books, 1996

Překl. Karpíšková, Jaroslava: *Kolo roku*. Učení OBOD, stupeň bardů, česká verze. Přeloženo z originálních materiálů OBOD, 2001

Překl. Karpíšková, Jaroslava: *Kniha rituálů*. Učení OBOD, stupeň bardů, česká verze. Přeloženo z originálních materiálů OBOD, 2001

Nichols, Ross: *The Book of Druidry*. New York: Castle Books, 1990

Restall Orr, Emma: *Živá tradice druidů*. Praha: Eminent, 2006

## **B: Články ve sbornících a seriálových publikacích**

Achrer Jakub. „*Pohané v moderní společnosti*“. Dingir, č. 1, 2015

## **C: Internetové zdroje**

„The History of Wicca“, [online], World-religions-professor.com, [cit. 2017-06-01], URL: <http://www.world-religions-professor.com/historyofwicca.html>

„Articles- History of Wicca in England – 1939 to the Present Day“, [online], geraldgardner.com, [cit. 2017-06-01], URL: [http://geraldgardner.com/History\\_of\\_Wicca\\_Revised.pdf](http://geraldgardner.com/History_of_Wicca_Revised.pdf)

„Mýty, fakta a trocha historie“, [online], wicca.cz, [cit. 2017-06-06], URL: <http://wicca.cz/myty-fakta-a-trocha-historie/>

„Raymond Buckland“, [online], controverscial.com, [cit. 2017-06-01], URL: <http://www.controverscial.com/Raymond%20Buckland.htm>

„Origins of Wicca and Druidry“, [online], druidry.org, [cit. 2017-06-05], URL: <http://www.druidry.org/druid-way/other-paths/wicca-druidcraft/origins-wicca-druidry>

„Ross Nichols – The Founder“, [online], druidry.org, [cit. 2017-06-05], URL: <http://www.druidry.org/about-us/ross-nichols-founder>

„Who runs the order? How is it structured?“, [online], druidry.org, [cit. 2017-06-05], URL: <http://www.druidry.org/about-us/who-runs-order-how-it-structured>

<http://druidoveavronelle.wz.cz/index.html>, 5.6.2017

„Strom druidů v Česku: Stručné představení současných druidských skupin v České republice“, [online], kolovrat.pohanskaspolecnost.cz.cz, [cit. 2017-04-03], URL: <https://kolovrat.pohanskaspolecnost.cz/strom-druidu-v-cechach-strucne-predstaveni-soucasnych-druidskych-uskupeni-v-cr/>

„10 let BMWC v českém pohanství, část 1. [online], kolovrat.pohanskaspolecnost.cz.cz, [cit. 2017-04-03], URL: <https://kolovrat.pohanskaspolecnost.cz/10-let-bmwc-v-ceskem-pohanstvi-cast/>

„Frequently Asked Questions“ [online], druidry.org, [cit. 2017-04-03], URL: <http://www.druidry.org/about-us/frequently-asked-questions>

„Kolo roku“, [online], Wicca.cz, [cit. 2017-05-03], URL: <http://wicca.cz/kolo-roku-2/>

„Winter Solstice- Alban Arthan“ [online], www.druidry.org, , [cit. 2017-04-20], URL: <http://www.druidry.org/druid-way/teaching-and-practice/druid-festivals/winter-solstice-alban-arthan>

„Spring Equinox- Alban Eilir“ [online], www.druidry.org, [cit. 2017-04-20], URL: <http://www.druidry.org/druid-way/teaching-and-practice/druid-festivals/spring-equinox-alban-eilir>

„Deeper Into Beltane“ [online], www.druidry.org, [cit. 2017-04-20], URL: <http://www.druidry.org/druid-way/teaching-and-practice/druid-festivals/beltane/deeper-beltane>

„Summer Solstice- Alban Hefin“ [online], www.druidry.org, [cit. 2017-04-18], URL: <http://www.druidry.org/druid-way/teaching-and-practice/druid-festivals/summer-solstice-alban-hefin>

„Autumn Equinox- Alban Elfed“ [online], www.druidry.org, [cit. 2017-04-10], URL: <http://www.druidry.org/druid-way/teaching-and-practice/druid-festivals/autumn-equinox-alban-elfed>

## **D: Rozhovory a emailová korespondence**

Druid 1, osobní rozhovor, 24. dubna 2017

Druidka 1, písemná korespondence, 18. května 2017

Druidka 2, písemná korespondence, 21. března 2017

Druidka 3, písemná korespondence, 30. května 2017

Wiccan 1, osobní rozhovor, 29. dubna 2017

Wiccanka 1, osobní rozhovor, 10. března 2017

Wiccan 2, osobní rozhovor, 2. června 2017

Wiccanka 2, osobní rozhovor, 11. května 2017

Wiccanka 3, osobní rozhovor, 14. dubna 2017

Wiccanka 4, písemná korespondence, 1. června 2017

## **I. Sekundární literatura**

### **A: Monografie**

Barrett, David V.: *Sekty, kulty, alternativní náboženství*. Praha: Ivo Železný, 1998

Cavendish, Richard: *A History of Magic*. London: Weidenfeld & Nicolson, 1987

Hutton, Ronald: *Blood And Mistletoe*. New Haven and London: Yale University Press, 2009

Hutton, Ronald: *The Druids*. London: Hambledon Continuum, 2007

Hutton, Ronald: *The Triumph of The Moon*. Oxford: Oxford University Press, 2001

Václavík, David: *Sociologie nových náboženských hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 2007

### **B: Encyklopedie**

Partridge, Christopher: *Encyklopedie nových náboženství*. Praha: Euromedia group, 2006

Jordan, Michael: *Encyklopedie bohů*. Praha: Volvox globator, 1997

## **SEZNAM PŘÍLOH**

Příloha A – Seznam otázek z kvalitativního výzkumu- Wicca

Příloha B – Seznam otázek z kvalitativního výzkumu – OBOD

Příloha C – Přepis ukázkového rozhovoru z kvalitativního výzkumu

# PŘÍLOHY

## Příloha A

**Věk:**

**Pohlaví:**

**Nejvyšší dosažené vzdělání:**

---

### Volba pohanské cesty

- 1) Jak ses dostal/a k Wicce?
- 2) Proč sis zvolil/a právě Wiccu a ne jinou pohanskou cestu?
- 3) Co pro tebe bylo rozhodující při volbě?
- 4) Měl/a jsi nějaké informace o Wicce předtím, než jsi začal/a aktivně praktikovat (knihy, přátelé, známí, apod.)?

### Praxe a každodenní život

- 1) Jak dlouho již Wiccu praktikuješ?
- 2) Praktikuješ samostatně nebo v covenu?
- 3) Co pro tebe znamená „praktikovat Wiccu“?
- 4) Je důležité slavit svátky Kola roku? A proč?
- 5) Pokud jsi člen covenu: Máš zkušenost s více coveny, resp. byl jsi členem více covenů?
- 6) Měl/a jsi představu o tom, jak by měl wiccanský kruh fungovat?
- 7) Pokud ano, shodovala se tvá představa s realitou? A pokud ne, v čem se to lišilo?
- 8) Jaké jsi měl/a představy/informace o fungování hierarchie v kruhu?
- 9) Shodovaly se tvé představy/informace s informacemi/zážitky, které jsi v kruhu získal/a?
- 10) Pokud jsi byl/a členem či adeptem více kruhů: Lišilo se fungování v jednotlivých kruzích?
- 11) Zasahují ti velekněz a velekněžka i do života mimo kruh? Pokud ano, jakým způsobem? A jak bys to hodnotil/a?
- 12) Pokud by se způsob fungování covenu změnil tak, že by se neslučoval s tvým přesvědčením, byl by to pro tebe důvod opustit kruh, případně se vydat jinou pohanskou cestou?

### Vnímání a terminologie

- 1) Jak vnímáš vznik Wiccy?
- 2) Jak zásadní roli v tvém životě zaujímá Wicca a její praktikování?
- 3) Jak vnímáš Wiccu? Jako náboženství, cestu osobního rozvoje, životní styl či ještě jinak?
- 4) Můžeme Wiccu vnímat jako víru? Proč ano/proč ne?
- 5) Kdo jsou podle tebe bohové? Vnímáš je nějak?
- 6) Obracíš se k nim/ pracuješ s nimi nějakým způsobem?
- 7) Jakou funkci zastávají?
- 8) Co pro tebe znamená termín „posvátno“?
- 9) Co je podle tebe náboženství?
- 10) Co je podle tebe víra?
- 11) Co pro tebe znamená magie?
- 12) Existuje podle tebe život po životě?
- 13) Na čem stojí tradice Wicca? (texty, knihy, praxe...)
- 14) Jsou nějaké hlavní wiccanské zásady či pravidla?
- 15) Existuje i nějaký koncept trestu při porušení těchto pravidel?

### **Postavení Wiccy**

- 1) V čem se podle tebe liší Wicca od jiných náboženství?
- 2) Jak vnímáš postavení Wiccy v ČR?
- 3) Bylo by dobré, aby se řady Wiccanů výrazněji rozrůstaly?
- 4) Setkáváš se i s jinými Wiccany?
- 5) Setkáváš se i s pohany praktikujícími jinou cestu?
- 6) Jak je Wicca vnímána mezi ostatními pohany?
- 7) Myslíš si, že má Wicca potenciál nahradit, nebo se alespoň postavit na roveň u nás zavedeným náboženstvím, především křesťanství? Myslíš si, že Wicca vůbec na něco takového chce aspirovat?

### **Wiccané a druidi**

- 1) Jaké jsou vztahy mezi Wiccany a druidy?
- 2) Jak vnímáš odlišnosti wiccanské praxe a té druidské?
- 3) Je možné, aby Wiccan a druid oslavili společně nějaký svátek?
- 4) Pokud ano, jak se musí rituál upravit, aby vyhovoval oběma stranám?
- 5) Jak si myslíš, že se liší wiccanské a druidské pojetí (pokud se domníváš, že se liší):
  - a. Bohů
  - b. Posvátna
  - c. Magie
  - d. Přírody



- e. Rituálu
- f. Vnímání svých kořenů

## Příloha B

Věk:

Pohlaví:

Nejvyšší dosažené vzdělání:

---

### Volba pohanské cesty

- 1) Jak ses dostal/a k druidismu?
- 2) Proč sis zvolil/a právě druidismus a ne jinou pohanskou cestu?
- 3) Co pro tebe bylo rozhodující při volbě?
- 4) Měl/a jsi nějaké informace o druidismu předtím, než jsi začal/a aktivně praktikovat (knihy, přátelé, známí, apod.)?

### Praxe a každodenní život

- 1) Jak dlouho již druidismus praktikuješ?
- 2) Co tě vedlo k tomu zvolit si zrovna OBOD?
- 3) Co pro tebe znamená „praktikovat druidství“?
- 4) Je důležité slavit svátky Kola roku? A proč?
- 5) Měl/a jsi představu o tom, jak by mělo společenství těch, co se stali členy OBODu, fungovat?
- 6) Pokud ano, shodovala se tvá představa s realitou? A pokud ne, v čem se to lišilo?
- 7) Jak moc se projevují odlišnosti mezi adepty jednotlivých stupňů?
- 8) Jaké jsou vztahy mezi lidmi z jednotlivých stupňů ?
- 9) Jsi členem nějakého „grove“?
- 10) Existuje v grove také nějaká hierarchie?
- 11) Zasahuje ti OBOD i do života mimo výcvik/ grove? Pokud ano, jakým způsobem?
- 12) Byl jsi, případně jsi, členem i jiného druidského společenství?
- 13) Pokud by se způsob fungování OBODu změnilo tak, že by se neslučoval s tvým přesvědčením, byl by to pro tebe důvod řád opustit, případně se vydat jinou pohanskou cestou?

## **Vnímání a terminologie**

- 1) Jak vnímáš vznik OBODu, potažmo druidství?
- 2) Jak zásadní roli v tvém životě zaujímá druidství a jeho praktikování?
- 3) Jak vnímáš druidství? Jako náboženství, cestu osobního rozvoje, životní styl či ještě jinak?
- 4) Můžeme druidství vnímat jako víru? Proč ano/proč ne?
- 5) Kdo jsou podle tebe bohové? Vnímáš je nějak?
- 6) Obracíš se k nim/ pracuješ s nimi nějakým způsobem?
- 7) Jakou funkci zastávají?
- 8) Co pro tebe znamená termín „posvátno“?
- 9) Co je podle tebe náboženství?
- 10) Co je podle tebe víra?
- 11) Co pro tebe znamená magie?
- 12) Existuje podle tebe život po životě?
- 13) Na čem stojí tradice druidství? (texty, knihy, praxe...)
- 14) Jsou nějaké hlavní druidské zásady či pravidla?
- 15) Existuje i nějaký koncept trestu při porušení těchto pravidel?

## **Postavení druidství**

- 1) V čem se podle tebe liší druidství a OBOD od jiných náboženství?
- 2) Jak vnímáš postavení OBODu v ČR?
- 3) Bylo by dobré, aby se řady druidů výrazněji rozrůstaly?
- 4) Setkáváš se i s jinými druidy/ členy OBODu?
- 5) Setkáváš se i s pohany praktikujícími jinou cestu?
- 6) Jak je druidství/ OBOD vnímáno mezi ostatními pohany?
- 7) Myslíš si, že má druidství potenciál nahradit, nebo se alespoň postavit na roveň u nás zavedeným náboženstvím, především křesťanství? Myslíš si, že chce vůbec na něco takového aspirovat?

## **Druidi a Wiccané**

- 6) Jaké jsou vztahy mezi druidy a Wiccany?
- 7) Jak vnímáš odlišnosti druidské praxe a té wiccanské?
- 8) Je možné, aby druid a Wiccan oslavili společně nějaký svátek?
- 9) Pokud ano, jak se musí rituál upravit, aby vyhovoval oběma stranám?
- 10) Jak si myslíš, že se liší druidské a wiccanské pojetí (pokud se domníváš, že se liší):
  - a. Bohů
  - b. Posvátna
  - c. Magie

- d. Přírody
- e. Rituálu
- f. Vnímání svých kořenů

## Příloha C

Barbora Štefková: Tak mi tedy pověz, jak ses dostal/a k Wicce?

Wiccanka 2: To je velmi dobrá otázka. Narazila jsem na ni intuicí. Před mnoha lety jsem seděla v našem bytě na sedačce a najednou jsem měla akutní potřebu jít do knihkupectví a první knihu, na kterou ukážu, je to ono. A bylo to hrozně zvláštní, opravdu jsem šla do knihkupectví, místo učiva na vysokou, a tam jsem vytáhla knihu, už si nejsem jistá, která to byla, možná Přírodní Magie od Scotta Cunninghama, přečetla jsem si zadní přebal a jakoby se to spojilo, jako by to bylo něco, co už jsem znala a vlastně to úplně splňovalo to, co jsem hledala. Já jsem vyloženě nic nehledala, nebyla jsem v tom, že bych začínala hledání, že bych věděla, že chci najít nějakou duchovní cestu. A když jsem si to přečetla na zadní straně přebalu, se zavřenýma očima jsem uvažovala, a jako kdybych to již znala, jako kdyby to bylo něco, co mi bylo blízké. Tak jsem si ji koupila, i tu druhou od něj, modrou, a dnes již vím, že Scott Cunningham není nejlepší zdroj informací, ale myslím, že výborně dokáže nastínit základní pojetí, vnitřní vnímání.

Barbora Štefková: Proč sis zvolil/a právě Wiccu a ne jinou pohanskou cestu? Bylo to daný tou knížkou, co sis našla, v tom smyslu, že pak jsi už neměla potřebu hledat něco dalšího, nebo to bylo dané ještě něčím jiným?

Wiccanka 2: Měli jsme nějaké rodinné tradice, ale bohužel obě dvě vymíraly v době, kdy jsem byla docela mladá. Má maminka má své věci, které umí, ale ta si to "zablokovala", takže ta mi to nemohla předat, jen co mi mohla předat, byla její maminka, která ale umřela brzy a ještě mluvila německy, takže jsme si moc nepopovídaly. A z té druhé strany, tatínkovy, tam byla prababička, babička Mráčková, která vypadala jako typická čarodějnice, úplně úžasná, bydlela u lesa, s bradavicí na nose, vyhublá devadesátiletá babička, a ta dělala něco, co by se dnes dalo brát jako ekvivalent žitkovských bohyň. Nejsem si jistá, jestli to bylo úplně to samé, protože veškeré informace, které jsem jako malá měla, tak jsem měla jen z toho, co jsem zaslechla za dveřmi, protože samozřejmě před dětmi se o tom nebavíme. Takže tak si to představuji, jako ekvivalent, to bylinkářství, z tatínkovy strany je to ona prababička a

pak tatínkův strýc, ten dělal stoličkování, dnes by se tomu říkalo "médiu", ale to, čemu se dnes říká médium, to je spíše takový hokus pokus, spíše je to šou. To, co dělal, bylo něco jiného, uměl hledat vodu, uměl dělat s kyvadlem a zabýval se tím na sklonku svého života, většinu času, kdy jsem ho znala, protože když jsem byla malá, tak již byl v důchodu. Nevím, jak to bylo předtím, ale ty informace byly vlastně čtvrtinové. Protože když jsem přišla do místnosti, takže to, o čem se bavili, se utlo. Takže já jsem z rodiny měla základ nějakého vnímání, které by se dnes dalo považovat za pohanské, jen jsem měla tu svobodu v tom, že jsem nebyla tolik políbená tou rodinnou historií a mohla jsem si tu cestu najít sama. Nevím, do jaké míry by se dala Wicca ztotožňovat s tím, co dělala moje rodina. Na druhou stranu je výhoda, že to nikdo v rodině neodsuzuje, protože v tom byli vychovaní. Takže pohanství, to jsem vlastně nevěděla, co je. Když jsem přišla k Wicce, tak jsem to nebrala jako pohanství, protože ani jsem nevěděla, co pohanství je.

Barbora Štefková: A co pro tebe tedy bylo naprosto rozhodující při volbě?

Wiccanka 2: Tak to bylo právě v tom obchodě, kde došlo k akutnímu poznání. Knihy jsem potom přelouskla během víkendu a měla jsem vnitřní pocit, že je to správně. Vždy jsem měla docela silnou intuici a na jejím základě jsem to takto přijala a doposud mi to po těch letech mi to žádná jiná cesta nedokázala vyvrátit.

Barbora Štefková: A měla jsi vůbec nějaké informace o Wicce předtím, než jsi začala aktivně praktikovat? Mám na mysli krom těch již zmíněných knih třeba přátele a tak podobně.

Wiccanka 2: Dříve, než jsem našla knihy od Cunninghama, jsem o tomto směru neslyšela. V dřívější době tady tolik literatury ani nebylo.

Barbora Štefková: Teď se dostáváme k dalšímu okruhu otázek, který se bude zaměřovat na takovou tu každodenní praxi. Tak tedy- jak dlouho již Wiccu praktikuješ?

Wiccanka 2: To je složitá otázka. Když bych to brala z pohledu tradiční Wiccy, tak praktikuji necelé dva roky, ale když bych to pojala z té sólo praxe, kterou jsem měla předtím, tak to už to bude 10 let. Ale nicméně díky tomu, že dnes vím, co to tradiční Wicca je a jak funguje, tak bych to nenazvala tak, jako že jsem praktikovala Wiccu. A v

podstatě to byla jakási "velmi mírná eklektická forma" něčeho, co se zakládá na principech tradiční Wiccy, ale velmi málo. Takže budu-li hovořit o Wicce tak, jak já jí rozumím, o linii gardnerovské, či alexandrijské, nebo případně spojené, tak jsou to dva roky.

Barbora Štefková: A praktikuješ samostatně nebo v covenu?

Wiccanka 2: Praktikuji dvěma způsoby, ten první, hlavní, je samozřejmě covenová praxe, což znamená, že jsem součástí covenu, kde se i různě učíme, a potom ještě praktikuji mimo coven, ale to je spíše pro učení v magickém páru. Ale je to taková nástavba. Tradiční Wicca funguje vždy v covenech a ve výjimečných případech v magickém páru. A já to mám obojí.

Barbora Štefková: Co pro tebe znamená „praktikovat Wiccu“? Když se řekne, že praktikuješ Wiccu, co si pod tím přesně představíš?

Wiccanka 2: Pokud řeknu, že praktikuji Wiccu, tak se to dá pojmout různě. Pokud bych to vnímala jako tradiční Wiccan, tak se de facto Wicca praktikovat nedá, protože je to životní filosofie. Takže pro mě je to každodenní život. Není to tak, že bych žila a jednou za půl roku si vzpomněla, že jsem Wiccan a půjdu něco dělat, je to prostě součástí života a prolíná se to s ním. Takže praktikování Wiccy vidím jako životní filosofii a ta se nedá praktikovat.

Barbora Štefková: A je důležité slavit svátky Kola roku? Pokud ano, tak proč?

Wiccanka 2: Já jsem naprosto přesvědčena o tom, že to důležité je a myslím si, že v tom globálu, když by někdo tvrdil, že pokud neudělám ten rituál, tak nepřijde zima nebo tak, to si myslím, že je hloupost, jednoduše proto, že alespoň tak, jak tomu rozumím já, tak vlastně ten rituál dělá celá příroda. Když je třeba Beltain, tak to i ta příroda slaví, zelená se, rozkvétají květy a vlastně to samo je praktikování rituálu. Svět nezávisí na tom, jestli my rituál uděláme, nebo ne. Pokud to vezmu na osobním levelu, tak je to nesmírně důležité. Protože se vlastně naladíš na ten cyklus a prožíváš ho, díky tomu, že ty rituály děláš a zaměřuješ na to svoji mysl a vnitřně se připravuješ na tu změnu. Nebo se připravuješ na roční období. Ty vlastně začneš žít v souladu s tím cyklem. A to tebe

vlastně jako člověka mění, mění to tvoje vnímání. Takže je to důležité hlavně pro tebe. Ale pokud ty ten rituál neděláš, tak ztrácíš kontakt s tím cyklem, s Kolem roku.

Barbora Štefková: Máš zkušenost s více coveny, respektive byla jsi členkou více covenů?

Wiccanka 2: Ne. Já jsem členkou jednoho covenu a to v Rakousku, a k tomu samozřejmě fungujeme i v tom magickém páru, nedá se to tedy nazvat covenem. Podle tradičních měřítek to není coven. Určitě jsou rozdíly ve fungování, tedy hlavně v energiích, když je více lidí, tak to funguje jinak, ale s jinými coveny se setkat jsem zatím neměla to štěstí.

Barbora Štefková: Měla jsi představu o tom, jak by měl takový wiccanský kruh fungovat?

Wiccanka 2: Naprosto. Ty představy byly dosti zkreslené. Já jsem měla jakousi vágní představu, která je založena na tom, co si člověk přečte v současné populární literatuře, ať už ty zdroje, kde to člověk čte, jsou více či méně důvěryhodné. Ale je pravda, že vždy, když se mám učit něco nového, tak se snažím mít co nejotevřenější mysl, což znamená, že se nesnažím něco dopředu předjímat, nebo si to nějak představovat, protože potom jsem schopná v tom osobním prožitku se omezit tou vlastní představou, kterou jsem si dopředu udělala. Vždy jsem se snažila nechat si otevřenou hlavu, abych si mohla ten zážitek prožít v tom nejautentičtějším vzhladu, jak to jen může být. Takže netvořím-li si nějaké umělé představy dopředu, jsem schopna to vnímat s otevřenou myslí a i přesto, že to každý v konečném důsledku může vnímat jinak, tak já to v tom momentě sleduji autenticky. Nemám v hlavě předsudky, nemám načtené informace, snažím se k tomu přistupovat s čistou hlavou.

Barbora Štefková: Takže by se vlastně dalo říct, jestli tě chápu správně, že se ty tvoje představy vůbec neshodovaly s tím, cos nakonec zažila.

Wiccanka 2: Ne, vůbec ne. To je právě o té představě, kterou v hlavě máš, jak to je, tak potom, když to prožiješ, tak když se na tu představu podíváš zpětně, tak to je, jako kdyby sis představovala nádherně zábavnou jízdu na tříkolce. A když to zažiješ v reálu, zjistíš, že to je Ferrari a ne tříkolka. Tím pádem všechny ty prožitky, které máš z



veřejných rituálů je opravdu, jako kdybys šlapala na tříkolce. Což nevadí, to je dobře, ale v té tradiční Wicce se dostaneš k jiným energiím a mají jinou intenzitu a najednou máš pocit, že to, co jsi věděla nebo sis myslela či dělala předtím je, jako kdybys byla dospělá a jezdila na tříkolce, protože ty energie tam nejsou. Nebo jsou, ale jejich míra je pro tebe už nezaznamatelná.

Barbora Štefková: A když jsme u těch představ, tušila jsi, jak by měla fungovat nějaká hierarchie v kruhu?

Wiccanka 2: Je pravdou, že každý coven má svoji velekněžku a svého velekněze. Většinou je to ten magický pár, většinou je to pár i v reálném životě, alespoň kam mé znalosti sahají, ale co já vím, tak jsem se většinou setkala s páry, kteří se odloučí od nějakého předchozího covenu, třeba se přestěhují nebo třeba je coven už příliš veliký, tak se může rozdělit, a že ten pár třeba odejde z hlavního covenu, po dohodě s velekněžkou a veleknězem a vytvoří coven vlastní, kde mohou praktikovat jiné lidi. To je základ. Tyto dva má každý coven. Potom je tam ten zbytek, který má samozřejmě respekt vůči velekněžce a veleknězi, ale to je respekt, který je vlastně automatický. Není vůbec vynucován, protože v tradiční Wicce, alespoň jak já ji znám, tak většinou ten velekněz a velekněžka jsou lidé, které respektuješ přirozeně. Kterí mají přirozenou autoritu. Zodpoví ti spoustu otázek, jsou schopní říct, že neví, vnímáš je jako autoritu a samozřejmě je to jejich coven, tudíž můj dům= moje pravidla, takže je vnímáš přirozeně jako autoritu. Potom, to se můžeš dočíst, je třeba covenmaiden, která je pro zaznamenávání rituálů, nebo může mít v covenu nějakou roli, že něco přebírá nebo tak, ale přijde mi, že nejdůležitější je hlavní pár. V covenu většinou bývají všichni taková jedna velká rodina. To si myslím, že toto téma pokrývá, alespoň tak, jak já tomu rozumím.

Barbora Štefková: A opět- shodovaly se tvé představy a informace s tím, co jsi nakonec o kruhu zjistila?

Wiccanka 2: Já jsem o tom nějaké informace určitě vyčetla, něco málo z toho bude i v Bucklandovi, což je dobrý zdroj informací. Něco jsem měla od lidí, některé z knížek a ještě vlastně než jsem dokončila ten výcvik, tak mě to samozřejmě nikdo v jeho rámci neříkal, ale já ty lidi vnímala automaticky jako authority, takže u mě to nebyla otázka,

jestli je nějaká hierarchie nebo ne, to bylo něco, co vyplynulo. S čím jsem počítala a bylo to tam.

Barbora Štefková: A teď mi pověz, zasahují ti velekněz a velekněžka i do života mimo kruh? A pokud ano, tak jak?

Wiccanka 2: Vůbec. Naprosto nezasahují. Velekněz a Velekněžka nemají, co zasahovat do osobního života žádným způsobem za žádných okolností. To je naprosté no go. Prostě ne. A pokud to tak někde funguje, což jsem přesvědčena o tom, že v rámci tradiční Wiccy to tak nefunguje, tak je to špatně. Wicca je tradice, někdo by řekl v uvozovkách náboženská. Budeme-li používat slovo náboženství, aby tomu ostatní lidé rozuměli- já Wiccu za náboženství nepovažuji- tak řekněme "náboženská praxe", tak ta přece nemá s osobním životem nic společného. Samozřejmě může dojít k tomu, že jsi v kruhu třeba 10 nebo 15 let, praktikuješ s těmi lidmi, tak se do určité míry stanou tvými přáteli. Potom můžeš za kýmkoliv z covenu přijít s nějakým trápením nebo něčím, a to je normální, protože když jste coven members, tak jste přátelé, ale nemá to s praxí nic společného a nemělo by to s ní být spojované. V momentě, kdy se někdo o Wiccu zajímá a dostane se do skupiny, kde je toto součástí, tak by měl vědět, že ta skupina není v pořádku.

Barbora Štefková: Pokud by se způsob fungování covenu změnil tak, že by se neslučoval s tvým přesvědčením, byl by to pro tebe důvod opustit kruh, případně se vydat jinou pohanskou cestou?

Wiccanka 2: Pohanskou cestou ne. Wicca je životní přesvědčení a pokud mám nějaké takové přesvědčení, ke kterému jsem dospěla vědomě, intuitivně i logicky a jsem praktikující, funguji v tom systému a to přesvědčení je silné, tak jsou dvě možnosti: buďto si lžu do kapsy a na něco si hraji, potom ano, to by bylo možné, ale pokud cítím v kostech, že to je moje životní cesta a filosofie, tak přece nemohu z té cesty utéct. Myslím si, že tato situace nastat nemůže. Co se týče vystoupení z covenu, to si myslím, že člověk může, právě proto, že chce se svým magickým partnerem rozšířit novou obec, nový coven, což není nic špatného a nikdo nikomu za to nevynadá, je to proces naturálního štěpení, nebo se třeba odstěhuješ, to se může stát. Tak to jsou důvody, proč si myslím, že coven můžeš opustit. Co se týče nějakých nesrovnalostí, tak já si to sama

úplně nedovedu představit. Já jsem se zatím do žádné takové situace nedostala a nevím o nikom, kterého bych osobně znala, který by v této situaci byl, takže já vlastně úplně nevím, jak to funguje na té obecné rovině. Myslím si, že možné to je, že ten člověk může odejít, protože se tam opravdu něco stane, ale nedokážu si představit co, za jakých okolností by to muselo být. Možná kvůli osobním neshodám, ale to zas do covenu nepatří, nebo by nemělo patřit. Nicméně nechci tvrdit, že taková situace nikdy nenastala, protože to bych tvrdila něco, co nemusí být pravda.

Barbora Štefková: A dostáváme se k další části, týkající se vnímání a terminologie. V prvé řadě- jak vnímáš vznik Wiccy?

Wiccanka 2: Zapeklitá otázka. Já si myslím, že ta nejjednodušší odpověď by byla, že si ji Gardner vytvořil sám. Nicméně toto je odpověď, o které si myslím, že se pravdě příliš neblíží. Já samozřejmě odpověď na tuto otázku stále hledám, hlavně tedy v knihách od Ronalda Huttona a od Philipa Heseltona a přiznám se, že dvě nejnovější knihy, což jsou biografické knihy o Gardnerovi, co nám přišly minulý týden, tak do nich jsem se ještě nestačila pustit, ale tak, jak čtu ta jednotlivá fakta, která jakoby spolu úplně nesouvisí, ale vytváří určitý obraz, tak si myslím, že velkou roli ve tvorbě Wiccy udělala rodina Masonových a samozřejmě Dafo. A nemůžeme spekulovat o tom, kdo komu co předal. Rozhodně lze říci, že tedy to hlavní, na čem se ty knihy shodnou, je, že to nejdříve přinesl Gardner, a asi že to pojetí "Wicca jako tradice" nebylo vytvořeno jím, ale vžilo se to později, protože on termín Wicca používal pro lidi praktikující, pro tu tradici, takže ten člověk byl Wicca a ne ta tradice samotná. Pokud vezmu ten termín jako takový, tak v podstatě není jednoduché říci, kdo s ním přišel, kdo tuto tradici tak pojmenoval. Přiznám se, že ještě jsem nepřišla na to, kdo to byl, nebo jestli to vzniklo samo. Nebo jestli lidé slyšeli termín a to bylo to jediné, co mohli použít. Ale ten směr jako takový a ty základy, které v něm jsou, tak si myslím, že nebyly tak docela Gardnerem vytvořeny. Takže nebylo to jeho spojení lidového čarodějnictví a tradic třeba zednářů nebo něčeho podobného, to si myslím, že už bylo součástí té tradice, do které byl už on iniciován.

Barbora Štefková: Jak zásadní roli v tvém životě zaujímá Wicca a její praktikování?

Wiccanka 2: No tak pomínu-li to, že to je životní filosofie, která to zahrnuje, tak v podstatě všechno. Vnímám to jako každodenní součást svého života, uctívám bohy v každém přípitku, myslím na ně v podstatě každý den, pro mne je to naprostá součást mého každodenního života.

Barbora Štefková: A jakým způsobem vnímáš Wiccu? Jako teda už tu zmíněnou životní filosofii, anebo i nějak jinak, třeba jako náboženství, cestu osobního rozvoje, životní styl...

Wiccanka 2: Hodně záleží na terminologii, pokud to vezmu jako určitý termín, tak aby ten člověk, se kterým o tom hovořím, to pochopil, tak bych to mohla nazvat náboženstvím. Ale ono to náboženství není. Už z toho důvodu, že tradice Wicca je systém kněžský, což znamená, že to není tak, že jak je v křesťanském kostele kněz a má tam nějaké ty lidi, tak on představuje to spojení s bohy a předává to těm lidem, kteří to spojení s bohy nemají, nemají ten autentický prožitek a to vlastní spojení s nimi nebo s ním, v křesťanském spojení, tak ti lidé mohou být vnímáni jako součást náboženství, protože to vyžaduje víru v něco, co nemohu prožít, co nemohu prožít na vlastní kůži. Podle mne to definuje náboženství. Musíš věřit. Zatímco ve Wicce, v tom kněžském systému, každý člen je tím knězem, tudíž má vlastní niterné požitky a vlastní spojení s bohy. Tudíž je to jako to Pratchettovské "věřit na pošťáka u dveří". Vím, že tam je, otravuje mi psy... To není víra, já prostě vím, že tam je! Takže jako náboženství to vnímat nemohu. Cesta osobního rozvoje taky. Samozřejmě taky je to i ta cesta a díky tomu, že to je ta filosofie, tak je to systém, který tě neustále nutí učit se něco nového, o sobě, o svém pojetí a vnímání, takže ano, je to i cesta osobního rozvoje. Vnímám to jako životní styl, mně se moc ten termín nelíbí. Zase záleží to na pojetí termínu. Pokud by životní styl znamenalo to samé, jako životní filosofie, tak ano, ale tak jak já chápu životní styl, tak je to něco navenek, něco ukazuju. Když bych si řekla čarodějnictví jako životní styl, tak si budu říkat, že to je paní, která má dlouhé havraní vlasy, dlouhé nehty, bude chodit zmalovaná, ověšena padesáti prsteny, které se jí ani na prsty nevlezou a pak to může být vnímáno jako životní styl, je to jakási fasáda. Ale myslím si, že pokud vnímám ten termín takhle, tak Wicca definitivně není životní styl. Většinou Wiccana od jiných lidí v chumlu na Václaváku nepoznáš. Nerozpoznáš je podle oblečení nebo doplňků, prostě pokud nevíš, co máš hledat, tak ho nepoznáš. Tudíž to ani nemůže být

životním stylem tak, jak to chápu. Takže jak to vnímám, je to filosofie, ano i cesta životního rozvoje, nepovažuji to za náboženství, i když bych tento terminus technicus používala před lidmi, co neví, co je Wicca, tak první, co mě napadne jim říct je to, že to je náboženství, tuplem pokud se s nimi o tom nechci bavit dál. Ale rozhodně to náboženství není a definitivně to není životní styl. Samozřejmě ve smyslu, jak to chápu já.

Barbora Štefková: A můžeme tedy Wiccu vůbec vnímat jako víru?

Wiccanka 2: Myslím si, že ne. Víra je ten prvek, který je spojen s tím tradičním pojetím náboženství, což znamená, že pokud nemám ten osobní prožitek a nevidím to, nemohu si to osahat, tak musím věřit. Tudiž to nemohu považovat za víru. Protože já si to mohu osahat, mohu si to prožít, mohu vnímat v rámci těch rituálů to božství na vlastní kůži, ať už mám v rámci toho rituálu jakoukoliv roli, tudíž se to stává něčím, co prožiji, co vnímám a tím pádem to přestává být vírou. Já musím věřit pouze v něco, co si nezažiji. Věřím tomu, že vzhledem k tomu, že jsme v hospodě, tak máš peníze. A rozhodně věřím tomu, že pokud nemáš peníze, tak máš rozhodně kartu. Já vím, že tady na tomto místě máš nějaký způsob úhrady našeho dnešního večera. Ale jestli tam máš cash, tak teda v to mohu maximálně věřit. Protože do peněženky jsem ti nesahala. Ale vím, že máš platit (smích).

Barbora Štefková: Hezký příměr (smích) Každopádně k další otázce. Kdo jsou podle tebe bohové? Vnímáš je nějak?

Wiccanka 2: Myslím si, že to vnímání bohů je asi pro každého odlišné. Já je vnímám jako diamant. V podstatě vím, že jsou Wiccáni, kteří jsou spíše polyteisté, což znamená, že věří ve všechny ty pantheony, a ti jednotliví bohové jsou pro ně asi reální. Já jsem zastánce dualismu. Vidím to božství jako ten diamant. Jeden veliký celek. A když bych ho rozřízla na půl, tak je tam rozdíl mezi tím ženským a mužským aspektem. Stále je to jedna součást. Dvě energie, které se navzájem doplňují, občas se otravují a mají na sebe vlivy. A když si představíš diamant, který je jako celek pomyslně rozdělený napůl, tak obě mají fasety. Ty plošky. A já ty plošky vnímám jako ty aspekty, které jsou součástí celku. Dalo by se říci, že mám i pohled těch polyteistů, ale já jdu od středu ven. Vnímám i ty ostatní bohy a bohyně, ale stále je беру jako součást toho Rohatého boha a

Velké bohyně. Každý je jejich součástí. Nikdo z nich není důležitější, ale ani méně důležitý. A společně vytvářejí ten mnohastěnný diamant, se všemi dobrými a špatnými aspekty, těmi líbivými, které máme rádi a těmi důležitými, které se nám tolik nelíbí, ale musíme je vnímat. A i kdyby jen ta jedna fasetka, ten jeden aspekt vypadl, tak už by to nebyl diamant a už by to nebylo to krásné, blyštivé, na co se ženy straně rády koukají.

Barbora Štefková: A obracíš se k nim nějak, nebo s nimi nějak pracuješ?

Wiccanka 2: Samozřejmě, v rámci tradice Wicca to ani nejde jinak. My s nimi pracujeme při každém sabatu, každém esbatu, pokud se tedy bavíme o rituálech, tam je to jasné, a nevím, jak to mají ostatní, ale já se k nim stahuji i v běžném životě. Byť je to třeba jen tak, že jim připíjím. I když jenom... člověk řekne jenom, ale vlastně i to je součást magie. Té nejlidštější a nejobyčejnější. Takže vlastně s nimi žiji v souladu, pro mě jsou to všichni okolo. Takže pro mne je těžké je mít oddělené od toho každodenního života, asi to ani nejde, to pro mne není možné.

Barbora Štefková: Jakou funkci zastávají, jestli rozumíš, co tím mám na mysli?

Wiccanka 2: Rozumím. Bereme-li Kolo roku, tedy pokud nevzýváš celek, tak pracuješ s těmi jednotlivými aspekty, že některá bohyně je ta panna, některá matka, stařena, některý bůh, Dionýsos, je ten žňový, vínový bůh, Pan je zase jiný a bůh podsvětí je taky jiný, pokud potřebuješ, hlavně asi když potřebuješ dělat magickou práci za nějakým účelem, tak se vztahuješ k těm jednotlivým aspektům, nebo k bohyním a bohům, kteří jsou aspekty toho diamantu, tak, aby ta tvá zpráva, kterou potřebuješ, byla doručena tam, kam má být. Takže potom v magické práci s tímto počítáš a ty jednotlivé bohy také vybíráš. My v té tradiční Wicce máme své patrony, ale nemyslím si, že jejich důležitost je jiná nebo větší, než ostatních, a v magických pracích s nimi pracuješ samostatně. Pro mne to stačí, protože to obsahuje vše.

Barbora Štefková: Co pro tebe znamená termín „posvátno“?

Wiccanka 2: Posvátno by mělo být něco, co ti je osobně posvátné. Pro každého něco jiného, protože každý má jiné vnímání, ale pro mne je to právě v tom spojení s tím božstvem, s bohy. Tam já vnímám to posvátno a to vnímám jako ten posvátný prostor a tam se s nimi stýkám, pokud bych měla hovořit o tom termínu. Někdy to může být

úplně vytvořeno automaticky, samo, vyrazíš někam do lesa, rozhlédneš se a najednou to na tebe padne. A najednou máš kolem sebe posvátno. A někdy si to vytvoříš, třeba v tom rituálu. Moc záleží na okolnostech a to posvátno se dá vytvořit kdekoliv. Protože bohové jsou součástí tebe, tak jako jsou součástí všeho ostatního. Takže posvátno nemá žádné místo, nemá v podstatě žádný čas, je to něco, co se stane a ty to vnímáš autenticky jako posvátno. Je to souhra okolností, které v tobě ten pocit posvátna vytvoří. Pro mne je to spojení s bohy.

Barbora Štefková: A co pro tebe znamená magie?

Wiccanka 2: Jedním slovem by se to dalo nazvat jako manipulace. Manipulace okolností v tvůj či něčí jiný prospěch. Podle toho, pro koho je ten úkon dělaný. Myslím si, že magie je způsob dosahování toho kýženého výsledku za pomoci vnější. Že si tu situaci ovlivníš ve prospěch svůj nebo někoho jiného, pokud tedy není někdo, kdo by chtěl někomu ublížit, pokud je tak blbej. A je to v podstatě manipulace okolnostmi. Záleží na tom, jakou volbu zvolíš, i když někdy může stačit třeba modlitba, třeba křesťanská je vlastně taky určitý druh magie. Definice magie je docela složitá. Obecně, jak je chápán ten pojem, tak je to manipulace s okolnostmi, které člověk nedokáže ovlivnit sám, bez vnější pomoci. Ale zároveň třeba právě i ten sumbel může být magickým úkonem. Někdy i to uctění.

Barbora Štefková: A řekni mi, existuje podle tebe život po životě?

Wiccanka 2: Jak já vnímám tuto tematiku, tak si vlastně myslím, že po tom, co si tady odžiji ten život, tak zemřu, to je jasné, tam bohužel není jiné východisko, a dostanu se do toho zászvětí a tam ta duše má čas na odpočinek. A je to dost spojené se stromem života, kdy vlastně ty po něm cestuješ nahoru, sáhodlouze, těžce a pomalu se vracíš na začátek, tak jako v tarotu projdeš všechny karty a zase se vrátíš na začátek, to je vlastně způsob, jak funguje reinkarnace. V každém životě se něco učíš, v každém nějakým způsobem tu svoji duši vytváříš, upravuješ, učíš se nové věci, až se jednou po těch několika životech dostaneš do toho stavu, že si v zászvětí můžeš vybrat. Buďto se vrátíš zpět na zem, nebo se rozpustíš do všehomíra. Jestli ve všehomíru jsi stále svůj, jestli bys tam byla jako ta osobnost, ta a ta, jméno příjmení, tak to si nemyslím. Myslím si, že

zůstává už jen ta základní esence, která se v tom světě rozpustí. To je ta mez, kam má současná víra sahá.

Barbora Štefková: Na čem stojí tradice Wicca? Řekla bys, že existují nějaký pilíře, na čem to všechno stojí? Míním tím knihy, praxi, posvátné texty...

Wiccanka 2: Tak úplný základ je Kniha stínů, která se traduje, přenáší od Gardnera, snad i od někoho před ním, a fungují různé alternace téhož základu. Je to základní text, který se v tradiční Wicce používá, každý ale doporučuje, aby si každý vytvářel vlastní názor. To vlastní podvědomí a vnitřní chápání těch témat a co studujeme, je důležité, protože to ti dá ten obzor, a pak pátráš sama v sobě a snažíš se najít to, co je podle tebe tvá odpověď na tu otázku. Myslím si, že není žádná kniha, která by se dala považovat za bibli, která by řekla toto je a není pravda- v tomto ohledu je tradice Wicca strašně složitá. Ty vlastně hledáš odpovědi na ty otázky svojí vlastní prací, ať už je to práce teoretická, což znamená v knihách, nebo ta spirituální, meditace na různá témata, snažíš se naučit vnímat a vytvářet si vlastní názor a vytvořit si vlastní chápání. Takže že by to byly vyložené knihy, na kterých by to stálo, tak o tom pochybuji. Určitě jsou důležité rituály, které tě naladí na to Kolo roku, naučí tě spolupracovat s tím covenem, ať už jsou to ty sabaty, ty klasické oslavné rituály Kola roku, nebo esbaty, ty magické, kde u fungování magie důvěřuješ praxi. Tou praxí vlastně získáváš to know how. Tím se to vše učíš. Ale zároveň tak nějak něžně mimo to tvoje vědomí se tvoří ta tvá životní filosofie. A potom se to ještě prolíná z té praxe do té životní filosofie. Já si myslím, že jak je tradice Wicca kněžskou tradicí, tak vlastně v rámci té rituální praxe se člověk učí nejen to, jak to funguje v těch rituálech, ale jak to funguje i obecně, což znamená, že ta praxe je asi to nejdůležitější, čím se ten člověk učí. Jako učím se tím, že to dělám a k tomu můžu dělat různé meditace, můžu jakoby dál se snažit hledat odpovědi na otázky, které mě do té cesty přicházejí pod nohy, ale vlastně bez té praxe to vůbec nejde. Co se týče té literatury, tam je to bohužel docela špatné, protože těch knih, které jsou na toto téma, je velmi málo, a většina z nich ani není v českém jazyce. A i kdyby byla, tak vlastně to gro, co je ta tradiční Wicca, se v nich stejně člověk ani nedočte.

Barbora Štefková: Jsou nějaké hlavní wiccanské zásady či pravidla?



Wiccanka 2: Ano určitě jsou. Takové to tradiční pravidlo je Wiccan Rede, do češtiny přeloženo čiň, co chceš, pokud nikomu neuškodíš. A to si myslím, že je takové jako obecné pravidlo, které nemusí být považováno ani za Wiccanské, protože to je takové pravidlo, které by mělo fungovat i v běžném životě, že lidi mají domýšlet konce svých činů a nedělat něco druhým, co by oni sami nečinili sobě. A to je asi takové to základní pravidlo společenské. Máme ještě jiné pravidla, které se nedají nějak komentovat.

Barbora Štefková: A existuje i nějaký koncept trestu při porušení těchto pravidel?

Wiccanka 2: No, asi ano. Takhle, pokud by byl v covenu někdo, kdo se chová špatně, že by byl třeba zloděj nebo porušoval nějak zákony, tak samozřejmě, že by ho z té skupiny asi vyloučili a dále by s tím člověkem nepracovali. Co se týče dalších našich pravidel, tak úplně nevím, myslím, že by to byly spíše tresty legrační. Myslím si, že spousta z těch pravidel jsou základy slušného chování a zároveň pokud je člověk nedodrží, tak se s tím trestá on sám.

Barbora Štefková: Čímž jsme uzavřely další okruh otázek a můžeme se posunout dál. V čem se podle tebe liší Wicca od jiných náboženství?

Wiccanka 2: No v první řadě tím, že to není náboženství. Tak, jak já vnímám Wiccu, tak je to spojení západní mysterijní školy, což je velká část, a polyteistického pojetí a lidového čarodějnictví. Ani jedno z toho nemůžu z vlastní praxe považovat za náboženství, takže to nemůžu ani s žádnými tradičními náboženstvími srovnávat, protože to je vlastně jako srovnávat hrušky s jablkama.

Barbora Štefková: A vnímáš nějak postavení Wiccy v ČR?

Wiccanka 2: Já si nejsem vůbec jistá, jestli nějaké postavení má a jestli vůbec nějaké postavení potřebuje. Je to kněžská cesta a to je cesta, která není jednoduchá a vyžaduje spoustu vlastní disciplíny a sebekázně a spoustu učení se o sobě a vnímání světa. Tudíž to není cesta pro každého. Já si naopak myslím, že to je cesta pro velmi málo lidí. Pokud tedy se bavíme o tradiční Wicce, protože se na nás ani jinak dívat nedá. Přijde mi, tedy pokud bych to vnímala z toho vnějšku, a tím pádem ne jako zasvěcený člověk, tak si myslím, že to postavení není úplně dobré, protože tady převládá populární literatura, která je úplně o ničem, a která popisuje ledacos, jenom ne tradiční Wiccu, a

myslím si, že lidi tady mají obrovský množství dezinformací, co to vlastně je, a my jsme strašně dlouho mlčeli o tom, co děláme, a o většině budeme mlčet dál, protože to nepotřebujeme někomu úplně osvětlovat. Ale asi by bylo dobré, aby alespoň ty základní věci byly veřejnosti v tom stavu tak, jak to vnímáme my, otevřené. A díky tomu, že otevřené nejsou, tak dneska tady můžou fungovat skupiny, které s Wiccou nemají nic společného, a i když třeba fungují na stejné bázi, tak mi přijde, že toho, co my děláme, je tam úplně minimum, pokud bych vůbec byla schopná uznat, že tam něco je. A to pojetí je špatné a tito lidé, kteří ty skupiny mají, a kteří o tom veřejně a otevřeně hovoří, tak potom to jejich pojetí je samozřejmě to, které je vnímáno jako to hlavní pojetí toho, o čem Wicca je, a to si myslím, že je špatně. A asi se to budeme snažit uvést na tu pravou míru, protože to není žádný hokus pokus nebo nějaké hraní pro děti, a už vůbec to není prostor pro nějaké různé zneužívání toho systému pro vlastní potřeby a úchylinky a tak podobně, ale prostě je potřeba, abychom se snažili to tady u nás uvést na pravou míru, protože ta úroveň dezinformací je tak velká, že já už třeba mám obavu, jaký dopad to potom bude mít třeba na naše děti, když potom budou chodit do školy, a tak aby potom vlastně nebyli nějak šikanované nebo něco takového. Myslím si, že tam budeme muset udělat kus práce a snažit se alespoň ty informace, které sdílet můžeme, sdílet a upozorňovat na to, co ta tradiční Wicca je, a jaké jsou v tom praktiky. Ale hlavně upozorňovat na to, co ta Wicca není, a jak to vypadat nemá, a to sdílet můžeme, a upozorňovat na to ty lidi, které to zajímá. Tady prostě se dějí věci, které se dít nemají, které jsou špatné.

Barbora Štefková: Takže by vlastně asi nebylo moc dobré, aby se řady Wiccanů výrazněji rozrůstaly, nebo ne?

Wiccanka 2: Na to se dá odpovědět otázkou: Proč? Já si myslím, že bereme-li v potaz, že to je životní cesta a životní filozofie, tak jistě by se těm hledajícím, kteří to v sobě mají a tu cestu hledají a vědí, že to je ono tak, jako jistě bychom jim měli pomoci nebo snažit se jim pomoci, aby tedy tu cestu následovat mohli, ale to prostě není zábavou pro čtrnáctileté děvče. To je regulérní systém, který nejde brát jako zábavu. Už díky tomu že to je kněžský systém. Osobně si nemyslím, že to je úplně nutně potřeba. Je lepší, aby se ta Wiccanská rodina vnímala jako tradiční. Většina lidí je v tradiční Wicce, a tak je lepší iniciovat jednoho člověka za rok a bude se tím zabývat a bude to jeho smyslem

života. Samozřejmě také jsem matka a pracující člověk, myslím to spíš tak, aby to nebylo to jediné, co ho v tom životě zajímá, ale samozřejmě je to součástí té životní filosofie. Je to lepší, než dělat náборы lidí, kteří prostě postupem stejně odpadnou, a člověk s tím má pak akorát práci a vlastně v konečném důsledku nikomu nepomůže. Já si myslím, že pokud to bereme jako kněžskou cestu, tak ty bys jako kněžka měla dát tu šanci. Každý by tu šanci měl dostat, ale rozhodně to není tak, že bys jí někomu měla nabízet, to si myslím, že každý si tu svojí cestu musí najít sám, a čím ta cesta je krkolomnější, tím víc si můžeš být na konci cesty jistá, že nejenom ty víš, že to opravdu bytostně je tvoje cesta, že to cítíš, že jsi prošla spousty útrap a hledání, abys tu cestu našla, ale i ten člověk, kterej tě pak i iniciuje, tak to taky vnímá.

Barbora Štefková: Setkáváš se třeba i s jinými Wiccany?

Wiccanka 2: Tak já s jedním žiju, takže já jsem vlastně konstantně s jedním Wiccanelem. A mimo partnera se stýkám s ostatními Wiccany asi méně často, než bych chtěla, protože prostě mi to možnosti v tuto chvíli nedovolují, ale zase se setkáváme mimo Wiccanskou praxi, to se setkáváme jako přátelé. V rámci tradice se samozřejmě s těmi lidmi stýkám na rituálech, sabatech, esbatech a tak dále, to je jasný. Ráda se s nimi vidím i mimo, ale to se zase vídáme jako přátelé, takže je to vlastně jako když bys chodila do kostela s nějakými lidmi, a jednou by sis skvěle pokecala s paní, co vedle tebe seděla, byly byste pak kámošky a nejenže byste spolu chodily do kostela, ale zároveň byste občas zašly na kafe. Ale jo, stýkám se, není jich mnoho, protože jich u nás není mnoho, ale ano.

Barbora Štefková: Setkáváš se tedy vůbec i s pohany praktikujícími jinou cestu?

Wiccanka 2: Ano, setkávám se s nimi skrze zapsaný spolek Česká pohanská společnost, skrze který jsem se vůbec do této pohanské sféry dostala, a díky tomu, že jsem na rodičovské dovolené, tak se s nimi stýkám v tuto chvíli méně, ale co to jde se stýkám, snažíme se jezdit na společné výlety a jsem s těma lidma ráda, je mi s nimi dobře. Samozřejmě ráda s nimi pojedu na nějakou akci, kde bude nějaký rituál, a tak to je úplně super, ale v první řadě je mi s nimi opravdu dobře. Můžu být otevřená v rámci možností, můžeme se bavit i o spoustě věcí, o kterých bych se s normálníma lidma, jako třeba s normálními kamarády, vůbec nebavila. Jako třeba tuhle jsem meditovala a tohle

se mi vyjevilo- no tak by si i ti nejlepší kamarádi mysleli, že jsem zvláštní člověk. A tam mám pocit, že můžu být otevřená, že tam jsem přijímaná. Že v té České pohanské společnosti je to opravdu super a chodím tam opravdu ráda.

Barbora Štefková: Myslíš si, že má Wicca potenciál nahradit, nebo se alespoň postavit na roveň u nás zavedeným náboženstvím, především křesťanství? Myslíš si, že Wicca vůbec na něco takového chce aspirovat?

Wiccanka 2: Já si myslím, že první část otázky ne a druhá část otázky vůbec. Jak říká můj syn- vůbec ani jeden. Myslím si, že třeba v některých státech to k tomu nevyhnutelně vede, ale nemyslím si, že je to dobře. Protože vlastně Wicca by se potom stavěla na roveň ostatních náboženství, který mají určitý cyklus, všechny, bez ohledu na to, které to je. A to je ze začátku ideologie- lidi následují ideologii, a tak to jde nahoru a ty lidi přibývají, a ten zájem roste, a potom přijde ta chvíle, kdy už je toho hodně, a potom se někdo do toho čela musí postavit a vytvoří se tam nějaká hierarchie, která za to pak chce nějaký peníze, a pak se jde po majetku, a pak přichází vliv, moc a politika, a prostě bordel, který lidi rádi nemají. A zneužívání té moci a toho vlivu vede k pádu toho náboženství, který je v konečném důsledku nevyhnutelný. Je jedno, jak dlouho tomu náboženství ta křivka trvá, ale přijde mi, že ta sinusoida je vždycky stejná- vždycky to tak je, že je ideologie, pak to někdo nahoře podělá a jde to dolů. Takže někdy si myslím, že se to asi děje, že tu nějaká aspirace asi je, ale nenazývala bych to tradiční Wiccou. Já si myslím, že Wicca opravdu cesta pro každého člověka. Je to spíš naše soukromá věc, prostě nebudu se bavit o tradiční Wicce s kolemjdoucím a přesvědčovat ho, protože mám pravdu, nebo že si myslím, že mám pravdu, stejně tak se s tím kolemjdoucím nebudu bavit, jaký jsem zrovna měla třeba sex nebo jestli mám periodu nebo nemám. To jsou prostě věci, které jsou intimní, soukromé, o kterých se prostě nebavím, a tak si myslím, že by to mělo zůstat.

Barbora Štefková: A dostáváme se k poslední sérii otázek, které budou hlavně o vztazích mezi Wiccany a druidy. Tak tedy, jaké jsou vztahy mezi Wiccany a druidy?

Wiccanka 2: Kam až má znalost sahá, tak já můžu hovořit pouze o vztazích mezi Wiccany a druidy v Čechách, protože druidů ze zahraničí znám velmi málo; nicméně i s tím málem mám dobré vztahy. Vztahy mezi Wiccany a druidy jsou pozitivní,

nemyslím si, že by tam byly nějaké problémy, vnímáme se jako lidi. Ty tradice se nijak navzájem nedementují. Myslím si, že je to fajn, že ty lidi jsou příjemný, a navzájem víme, že každý dělá něco jiného a každému vyhovuje něco jiného, ale pořád jsme schopní si sednout u piva a je nám společně dobře.

Barbora Štefková: A vnímáš nějak odlišnosti wiccanské praxe a té druidské?

Wiccanka 2: No já se přiznám, že vlastně informace o tom, jaká je ta druidská praxe, mám pouze z vlastních prožitků nebo zážitků z veřejných rituálů, které jsou druidy organizovány, a myslím si, že je to nebe a dudy, ale předesílám, že moje znalost druidství jako takového je vyloženě založena na té komunikaci s lidmi a na těch prožitcích z těch rituálů, nemám nic načteného nebo tak podobně.

Barbora Štefková: Myslíš si, že je možné, aby Wiccan a druid oslavili společně nějaký svátek?

Wiccanka 2: Určitě proč by ne. Beru-li to jako tradiční Wiccan, tak si myslím, že určitě se dá použít nějaký frame work, který je druidský. My se tomu rozhodně nebráníme, nebo já se tomu tedy nebráním, a nemyslím si, že by v tom byl nějaký problém, nebo pokud by byla vyloženě potřeba udělat to jinak, tak můžeme vymyslet autentickou formu něčeho tak, aby tam ty základní prvky byly zachovány, a můžeme rituál provést. Kde je vůle, tam je cesta.

Barbora Štefková: Musí se rituál upravit, aby vyhovoval oběma stranám?

Wiccanka 2: Já nemám nejmenší problém s tím jít na rituál, který je vyloženě druidský, mně to vůbec nevadí. Bohužel nejsem schopná přizvat druidy na rituál, který je vyloženě Wiccanský, to znamená, že se bavíme o tradičních věcech, protože rituály tak, jak jsou dělány v tradiční Wicce, můžeš dělat pouze s lidmi, kteří jsou iniciováni, což znamená, že já bych jim ty informace nemohla předat. Pokud by oni trvali na tom, že uděláme něco nového, tak můžeme, ale jinak můžeme jít na druidský rituál. Alespoň se něčemu přiučím.

Barbora Štefková: Teď se už dostáváme k úplně poslední části otázek. Mám tady několik pojmů a zajímalo by mě, jak si myslíš, že se liší jejich wiccanské a druidské pojetí, pokud se tedy domníváš, že se vůbec liší. Tak prvním pojmem jsou Bohové.

Wiccanka 2: No mě přijde, že druidi mají, alespoň tak, jak jsem to vyrozuměla, ryze polyteistické vnímání bohů, což si myslím, že je v pořádku. Spousta Wiccanů to tak má taky, ale někteří, jako třeba já, jsou spíše řekněme duoteističní. Takže je to člověk od člověka a můžeme to mít společné.

Barbora Štefková: Další termín je posvátno.

Wiccanka 2: Já doufám, že to posvátno vnímáme stejně. Oni to mají hodně spojené s tou přírodou, což já do velké míry taky, a s tím božstvím, což rozhodně mám taky, takže si myslím, že tam je asi rozdíl v tom, jak to vnímáme, ale podstata zůstává stejná. Tam je zase problém v té mé neznalosti druidů, já bych to ráda rozvedla víc, ale já hovořím na základě zážitků a rozhovorů, co si tak pamatuji.

Barbora Štefková: S tím si vůbec nelam hlavu, to je naprosto v pořádku. A co magie?

Wiccanka 2: Já si myslím, že to je úplně jiné kafe. Vzhledem k tomu, že my máme spoustu věcí založených na té západní mystické škole, tak si myslím, že to je opravdu jiné kafe.

Barbora Štefková: A příroda?

Wiccanka 2: Každý Wiccan má vztah k přírodě a vztah ke Kolu roku a k těm cyklům, ale myslím si, že oni to vnímání té přírody mají více zakořeněné

Barbora Štefková: A co pojetí rituálu?

Wiccanka 2: Tam se přiznám, že úplně nevím. Já, dokud jsem si neprošla jedno kolo toho Kola roku, tak jsem úplně obrázek neměla, to je něco, co se nedá úplně popisovat, a myslím si, že oni to mají úplně jiný. Oni mají úplně jiné prvky, mají posvátný háj, my máme kruh. Lze říci, že jsou tam některé podobnosti v otázce struktury, ale nemyslím si, že až tolik. A samozřejmě oni následují Kolo roku jako my. Myslím si, že je to převzatý od nás anebo od někoho, ale není to špatně, prostě to tak funguje, a to je něco, co máme společného. Ale jinak si myslím, že porovnáme-li mé vzpomínky z rituálů veřejných druidských a našich, tak je to úplně jiné kafe.

Barbora Štefková: A poslední termín- vnímání svých kořenů.

Wiccanka 2: Já si myslím, že druidi to mají de facto defaultně nastavený, je to něco, co je daný, že je to důležitý. U nás se o tom zas až tak nehovoří. Myslím si, že u Wiccanů často je to vnímání předků a kořenů důležitý. Nevím, jak to je u těch zahraničních, ale alespoň jak já to vidím, nebo jak to vnímám v tom magickém páru, tak si myslím, že pro nás je to důležitý velmi. Nevím, do jaké míry je to naše vlastní nastavba, díky těm kořenům, který tady máme u nás v Čechách, že pro nás, jako pro národ, to důležitý je, ale i přes to si myslím, že druidi to mají nastaveno defaultně v rámci tý tradice, zatímco u nás se na to takový důraz obecně neklade. Ale u nás třeba, jako ve wiccanské domácnosti, se na to klade důraz velikej, ale není to nikde psaný, že bychom museli. Vím, že se u sumbelu dělají přípitky na Bohy, na předky a na přírodní duchy, u nás nic takovýho není, ale to neznamená, že to není důležitý. To, že ti to neurčuje systém, neznamená, že to nebudeš dělat.

Barbora Štefková: Tímto bych ti chtěla moc poděkovat, máme to úspěšně za sebou.